

Cronfa Dreftadaeth y Loteri

Dosbarthiad Loteri Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol
Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon ar gyfer y flwyddyn a ddaeth
i ben 31 Mawrth 2010

Cronfa Dreftadaeth y Loteri

Dosbarthiad Loteri Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol
Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon ar gyfer y flwyddyn a ddaeth
i ben 31 Mawrth 2010

Cyflwynir yr adroddiad i'r Senedd yn unol ag adran 34(3) Deddf y
Loteri Genedlaethol ac ati 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf y Loteri
Genedlaethol 2006), a chyflwynir y cyfrifon i'r Senedd yn unol ag adran
35(5) Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993.

Gorchmynnwyd ei argraffu gan Dŷ'r Cyffredin ar 14 Gorffennaf 2010
Cyflwynwyd gan Weinidogion Yr Alban gerbron Senedd Yr Alban
15 Gorffennaf 2010
Cyflwynwyd gerbron Cynulliad Gogledd Iwerddon 8 Medi 2010

© Hawlfraint Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol 2010

Gellir atgynhyrchu'r testun yn y ddogfen hon (ac eithrio'r Arfau Brenhinol a logos adrannol neu logos asiantaeth eraill, lle bônt yn bresennol) yn rhad ac am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyhyd â'i fod yn cael ei atgynhyrchu'n gywir ac nad yw'n cael ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol.

Rhaid cydnabod bod y deunydd yn hawlfraint Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol a nodi teitl y ddogfen. Lle rydym wedi nodi unrhyw ddeunydd hawlfraint trydydd parti bydd angen i chi gael caniatâd y deiliaid hawlfraint dan sylw.

ISBN: 9780102964547

Argraffwyd yn y DU ar gyfer y Llyfrfa Gyfyngedig
ar ran Rheolwr Llyfrfa Ei Mawrhydi
ID 2353287 07/10

Argraffwyd ar bapur sy'n cynnwys o leiaf 75% o ffibr wedi'i ailgylchu.

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr a'r Swyddog Cyfrifyddu	2
Sylwadau'r Rheolwyr	2
Adolygiad Ariannol	7
Adroddiad Tâl	11
Datganiad o Gyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr a'r Prif Weithredwr	14
Datganiad ar Reolaeth Fewnol	15
Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr a'r Archwilydd Cyffredinol i Ddau Dŷ'r Senedd a Senedd yr Alban	19
Datganiad o Wariant Net	21
Datganiad o Newidiadau mewn Ecwiti	22
Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol	23
Datganiad Llifoedd Arian	24
Cysoni Llif Arian Net i Symudiad mewn Cronfeydd Net	25
Nodiadau i'r Cyfrifon	26
Cyfarwyddiadau Polisi	41
Perfformiad Corfforaethol	48
Cynnydd ar brosiectau dros £5miliwn	50
Grantiau a ddyfarnwyd dros £100,000	52
Monitro cyflogaeth	61

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr a'r Swyddog Cyfrifyddu

Sylwadau'r Rheolwyr

Gwybodaeth gefndir
Caiff Cronfa Goffa'r Dreftadaeth
Genedlaethol (CGDG neu 'y Gronfa') ei mireinio a'i gweinyddu gan gorfforaeth o'r enw Ymddiriedolwyr CGDG, sy'n cynnwys Cadeirydd ac nid mwy na 14 o aelodau eraill a benodwyd gan y Prif Weinidog. Sefydlwyd y Gronfa ar 1 Ebrill, 1980 gan Ddeddf Treftadaeth Genedlaethol 1980 ('Deddf 1980') mewn olyniaeth i'r Gronfa Dir Genedlaethol fel coffâd i'r rheiny sydd wedi rhoi eu bywydau ar gyfer y Deyrnas Unedig. Cafodd pwerau a chyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr eu hymestyn gan ddarpariaethau Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993 ('Deddf 1993'), Deddf Treftadaeth Genedlaethol 1997 ('Deddf 1997') a Deddf y Loteri Genedlaethol 1998 ('Deddf 1998').

O dan Ddeddf 1993, daeth Ymddiriedolwyr CGDG yn gyfrifol am ddosbarthu'r gyfran honno o enillion y Loteri Genedlaethol a glustnodir i'r dreftadaeth. Rhaid i Ymddiriedolwyr CGDG baratoi cyfrifon ar wahân ar gyfer derbyn a dyrannu cymorth grant ac ar gyfer eu gweithrediad yn ddosbarthwr cyllid y Loteri Genedlaethol. Mae Ymddiriedolwyr wedi dewis cyfeirio at y cyllid fel CGDG ar gyfer symiau a ddyrannwyd o dan ddarpariaethau Deddf 1980 ac fel Cronfa Dreftadaeth y Loteri (CDL) ar gyfer y derbyniadau o Ddeddf 1993.

O dan adran 21(1) Deddf 1993, cynhelir cronfa a elwir yn Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (CDLG) o dan reolaeth a goruchwyliaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon. Caiff pob swm a geir gan ddaliwr trwydded y Loteri Genedlaethol o dan adran 5(6) ei dalu i'r Ysgrifennydd Gwladol a'i roi ganddo yntau yn yr CDLG. Mae Ymddiriedolwyr CGDG yn ymgeisio i'r CDLG am gyllid i dalu grantiau a thalu costau gweinyddu.

O dan adran 22 Deddf 1993, bydd yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon yn dyrannu 20% o'r swm a delir i mewn i'r CDLG ar gyfer gwariant ar y dreftadaeth genedlaethol, neu'n gysylltiedig â hi. Mae Adran 23(3) yn sefydlu mai Ymddiriedolwyr CGDG yw dosbarthwyr y gyfran honno. Lleihawyd y dyraniad canran yn ddilynol i 16²/₃% ym mis Hydref 1997 ar ôl i'r Llywodraeth greu'r Gronfa Cyfleoedd Newydd (sef y Gronfa Loteri Fawr bellach).

Paratowyd y cyfrifon hyn mewn ffurf a gyfarwyddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon gyda chaniatâd Trysorlys EM yn unol ag adran 35(3) Deddf 1993.

Prif weithgareddau

O dan adran 3 a 3a Deddf 1980, gall Ymddiriedolwyr CGDG wneud grantiau a benthyciadau allan o'r Gronfa at ddiben cael, cynnal neu ddiogelu:

- a) unrhyw dir, adeilad neu strwythur sydd, ym marn yr Ymddiriedolwyr, o ddiddordeb golygfaol, hanesyddol, esthetig, archaeolegol, pensaernïol neu wyddonol eithriadol;
- b) unrhyw wrthrych sydd, yn eu barn hwy, o ddiddordeb hanesyddol, artistig neu wyddonol eithriadol;
- c) unrhyw gasgliad neu grŵp o wrthrychau, sy'n gasgliad neu grŵp sydd yn ei gyfanrwydd o ddiddordeb hanesyddol, artistig neu wyddonol eithriadol yn eu barn hwy.

Mae Adran 4 Deddf 1980 (fel y'i diwygiwyd) yn ymestyn pwerau'r Ymddiriedolwyr i wella arddangosiad eitemau o ddiddordeb eithriadol i'r dreftadaeth genedlaethol drwy roi cymorth ariannol i adeiladu, trawsnewid neu wella unrhyw adeilad er mwyn darparu cyfleusterau a gynllunnir i hyrwyddo mwynhad y cyhoedd neu ddatblygu gwybodaeth y cyhoedd.

O dan Ddeddf 1997, gall yr Ymddiriedolwyr bellach gynorthwyo prosiectau sy'n anelu at gynyddu dealltwriaeth a mwynhad y cyhoedd o'r dreftadaeth hefyd, ac anelu at ddehongli a chofnodi agweddau pwysig ar hanes, hanes naturiol a thirwedd y genedl. Ar ôl ymgynghori ag ymgeiswyr posibl, cynghorwyr a chyrff eraill, sefydlwyd mentrau newydd pellach – yn ymdrin â grantiau refeniw (i ehangu mynediad yn gyffredinol i'r dreftadaeth), yn ogystal ag ym meysydd archaeoleg, trefluniau, technoleg gwybodaeth ac addysg. Rhoddodd Deddf 1998 y pŵer i'r Ymddiriedolwyr ddirprwyo penderfyniadau am grantiau Loteri i staff a hefyd i bwyllgorau sy'n cynnwys rhai aelodau nad ydynt yn Ymddiriedolwyr.

Nodau

Mae gennym dri nod craidd ar gyfer CDL, sy'n diffinio'n fras sut yr ydym yn ceisio gwella ansawdd bywyd drwy'r dreftadaeth. Dyma'r nodau craidd:

- diogelu treftadaeth amrywiol y DU er mwyn i genedlaethau presennol a chenedlaethau'r dyfodol ei chyrraedd a'i mwynhau;
- helpu mwy o bobl, ac amrywiaeth ehangach o bobl, i gymryd rhan yn eu treftadaeth a gwneud penderfyniadau yn ei chylch;
- helpu pobl i ddysgu am eu treftadaeth eu hunain a threftadaeth pobl eraill.

Fel sefydliad, ymgeisiwn i gyflawni cynildeb, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd ym mhob peth a wnawn. Hefyd, mae eglurder, blaenoriaethu, doethineb, awdurdod cyfrifol ac atebolrwydd yn egwyddorion craidd i ni fel sefydliad. Maent yn llywio ein hymagwedd at ariannu, a'r modd y gweithiwn gyda chwsmeriaid a chydweithwyr. Ein nod yw cael ein hadnabod ym mha le bynnag y gweithiwn, a hynny drwy arfer a chyflwyniad cyson, a chynnal ar yr un pryd yr hyblygrwydd i ymateb i wahaniaethau ac anghenion trwy ein timau lleol ar draws y DU.

Offerynnau Ariannol

Mae Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 7 'Offerynnau Ariannol: Datgeliadau' (IFRS 7) yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu'r rôl a chwaraeodd offerynnau ariannol yn ystod y cyfnod, yn creu neu'n newid y risgiau y mae endid yn eu hwynebu wrth gynnal ei weithgareddau. Mae offerynnau ariannol yn chwarae rhan fwy cyfyngedig o lawer o ran creu neu newid risg ar gyfer CGDG nag a fyddai'n nodweddiadol o'r cwmnïau rhestredig y mae IFRS 7 yn bennaf berthnasol iddynt. Nid oes gan CGDG bwerau i fenthyg, a gall ond fuddsoddi cyllid a ddeillir o gymorth grant. Cynhyrchir asedau a rhwymedigaethau ariannol gan weithgareddau gweithredol o ddydd i ddydd ac nid ystyrir eu bod yn newid y risgiau y mae'r sefydliad yn eu hwynebu.

Risg hylifedd

Yn 2009–10, roedd £203.3miliwn (99%) o incwm CDL yn deillio o'r Loteri Genedlaethol. Roedd gweddill yr incwm yn deillio o adenillion buddsoddiad o'r balans sy'n cael ei ddal gyda CDLG, £2filiwn (1%), ynghyd â llog banc bach ac incwm amrywiol. Mae'r Ymddiriedolwyr yn cydnabod bod eu hymrwymiaid caled (h.y. contractau grant wedi'u llofnodi) a'u symiau taladwy eraill yn fwy na gwerth y cyllid yn yr CDLG ar 31 Mawrth 2010. Fodd bynnag, ystyria'r Ymddiriedolwyr nad yw CDL yn agored i risgiau hylifedd sylweddol gan eu bod yn fodlon y bydd ganddynt ddigon o adnoddau hylifol yn yr CDLG a'r banc i dalu pob cais tebygol am daliadau grant yn y blynyddoedd nesaf. Mae'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi sicrhau'r Ymddiriedolwyr y byddant yn parhau i gael cyfran o'r Loteri Genedlaethol hyd nes 2019. Mae Ymddiriedolwyr wedi pennu strategaeth hirdymor ar gyfer dyfarnu grantiau er mwyn sicrhau bod rhwymedigaethau CDL yn unol â'i hasedau, a'u bod yn gallu bodloni'u hymrwymiaid hyd at 2019.

Risg Marchnad a risg Cyfradd Llog

Mae asedau ariannol CDL wedi'u buddsoddi yn yr CDLG, sy'n buddsoddi mewn band cul o asedau risg isel fel bondiau llywodraeth ac arian parod. Nid oes gan yr Ymddiriedolwyr unrhyw reolaeth ar fuddsoddiad y cyllid hwn. Ar ddyddiad y datganiad o'r sefyllfa ariannol, gwerth marchnad ein buddsoddiadau yn yr CDLG oedd £379miliwn. Yn y flwyddyn, fe wnaeth y cyllid yn yr CDLG ennill 0.58% ar gyfartaledd. Caiff balansau arian parod, a dynnir i lawr o'r CDLG i dalu ymrwymadau grant a chostau gweithredu, eu dal mewn cyfrifon banc cyfradd newidiol mynediad sydyn, a oedd yn cario cyfradd llog o 0.35% yn y flwyddyn. Mae'r gostyngiad cyflym mewn cyfraddau llog marchnad yn 2008 wedi cael effaith sylweddol ar adenillion, ond gan nad oes llawer o le i gyfraddau ostwng ymhellach, mae'r risg yn fach. Y balans arian parod ar ddiwedd y flwyddyn oedd £3.6miliwn. Ystyria'r Ymddiriedolwyr nad yw CDL yn agored i risgiau cyfradd llog sylweddol. Cyfraddau llog o ddim oedd gan asedau ariannol eraill a rhwymedigaethau ariannol CDL.

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Balansau arian parod		
- sterling ar gyfraddau llog cyfnewidiol	3,604	4,105
- ar gymysgedd o gyfraddau sefydlog	378,977	452,562
	382,581	456,667

Risg credyd

Mae symiau derbyniadwy CDL yn cynnwys rhagdaliadau ar brydlesi eiddo yn bennaf, balansau o fewn y llywodraeth ac un benthyciad i sefydliad treftadaeth. Gyda chyd-ddosbarthwyr y Loteri y mae'r balansau o fewn y llywodraeth yn bennaf, ac ad-dalwyd pob un ohonynt neu cytunwyd arnynt erbyn amser llofnodi'r cyfrifon. Mae'r benthyciad i sefydliad treftadaeth i'w ad-dalu dros nifer o flynyddoedd er mwyn cynorthwyo llif arian y sefydliad. Nid ystyria CDL fod risg sylweddol y bydd y sefydliad treftadaeth yn methu ad-dalu'r

ddyled; cyfradd llog o ddim sydd i'r benthyciad. Nid ystyria'r Ymddiriedolwyr fod CDL yn agored i risg credyd sylweddol.

Risg arian tramor

Nid yw CDL yn agored i unrhyw risgiau arian tramor.

Asedau ariannol yn ôl categori

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Asedau yn unol â'r datganiad o'r sefyllfa ariannol		
- asedau anghyfredol	2,168	1,369
- buddsoddiadau ar gael i'w gwerthu	378,977	452,562
- arian parod a symiau cyfwerth ag arian parod	3,604	4,105
- benthyciadau a symiau derbyniadwy	1,232	3,290
	385,981	461,326

Rhwymedigaethau ariannol yn ôl categori

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Rhwymedigaethau yn unol â'r datganiad o'r sefyllfa ariannol		
- rhwymedigaethau ariannol eraill		
Ymrwymadau grant	538,737	593,131
Symiau taladwy gweithredol	1,080	1,235
Symiau taladwy eraill	335	339
Croniadau	841	833
	540,993	595,538

Gwerthoedd Teg

Nodir isod gymhariaeth, yn ôl categori, o werthoedd llyfr a gwerthoedd teg asedau a rhwymedigaethau ariannol CDL ar 31 Mawrth 2010.

Asedau ariannol ar 31 Mawrth 2010

	Gwerth llyfr £'000	Gwerth teg £'000
Arian parod ¹	3,604	3,604
Buddsoddiadau ²	379,607	378,977
Symiau Derbyniadwy ³	1,232	1,232
	384,443	383,813

Asedau ariannol ar 31 Mawrth 2009

	Gwerth llyfr £'000	Gwerth teg £'000
Arian parod	4,105	4,105
Buddsoddiadau	452,012	452,562
Symiau Derbyniadwy	3,290	3,290
	459,407	459,957

Rhwymedigaethau ariannol ar 31 Mawrth 2010

	Gwerth llyfr £'000	Gwerth teg £'000
Ymrwymadau grant ⁴	538,737	538,737
Symiau taladwy gweithredol ⁵	1,080	1,080
Symiau taladwy eraill ⁵	335	335
Croniadau ⁵	841	841
	540,993	540,993

Rhwymedigaethau ariannol ar 31 Mawrth 2009

	Gwerth llyfr £'000	Gwerth teg £'000
Ymrwymadau grant	593,131	593,131
Symiau taladwy gweithredol	1,235	1,235
Symiau taladwy eraill	339	339
Croniadau	833	833
	595,538	595,538

Sail prisiad teg

- 1 Y ffigur yma yw gwerth adneuon gyda banciau masnachol. Disgwylir bod gwerth llyfr yn gyfwerth â gwerth teg.
- 2 Rheolir buddsoddiadau gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon. Mae'n darparu manylion i'r Ymddiriedolwyr am gost llyfr a gwerth teg ein balansau ar ddyddiad y datganiad o'r sefyllfa ariannol.
- 3 Ni thbyr bod darpariaeth ar gyfer drwgddyledion yn angenrheidiol. Mae un o'r dyledion yn un hirdymor ac nid oes unrhyw gyfradd llog wedi'i chymhwyso i'r benthyriad.
- 4 Er y datgelwn £302miliwn o ymrwymadau grant fel rhai nad ydynt i'w talu tan ar ôl un flwyddyn, nid ydym wedi gwneud addasiad gwerth teg. Mae rhwymedigaeth contractiol gan Ymddiriedolwyr i dalu'r symiau hyn ar alwad, yn amodol ar contract, ac felly gallai'r symiau gael eu talu o fewn y 12 mis nesaf.
- 5 Mae'r holl symiau taladwy yn ddyledus o fewn termau contractiol arferol, 14-30 diwrnod fel arfer, ac felly nid oes unrhyw wahaniaeth yn bodoli rhwng cost llyfr a gwerth teg.

Rhwymedigaethau ariannol yn aeddfedu

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Mewn llai na blwyddyn	540,993	595,538
Mewn mwy na blwyddyn, ond llai na dwy flynedd	0	0
Mewn dwy i bum mlynedd	0	0
Mewn mwy na phum mlynedd	0	0
	540,993	595,538

Mae'r Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol yn datgelu'r ffigur uchod wedi'i wahanu rhwng symiau sy'n ddyledus mewn un flwyddyn ac mewn mwy na blwyddyn. Mae'r rhaniad hwnnw wedi'i seilio ar brofiad blaenorol o symiau wedi'u tynnu i lawr gan grantion gan nad yw ein contractau gyda grantion yn cynnwys rhaniad felly. Yn ddamcaniaethol, gallai grantion hawlio eu grant cyfan yn y 12 mis nesaf pe bai eu prosiectau'n cael eu cwblhau yn y cyfnod hwnnw.

Felly, rydym wedi mabwysiadu ymagwedd ochelgar ac wedi dangos aeddfedrwydd rhwymedigaethau i gyd o fewn blwyddyn.

Datblygiadau'r dyfodol

Mae amcanestyniadau gan Yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon o'r incwm tebygol o'r Loteri Genedlaethol yn awgrymu y bydd adenillion yn gwella er gwaetha'r dirwasgiad. O ganlyniad, fe wnaeth yr Ymddiriedolwyr gynyddu'r gyllideb sydd ar gael ar gyfer penderfyniadau grant yn 2010-11 o £185miliwn i £205miliwn. Bydd yr Ymddiriedolwyr yn monitro incwm yn fanwl dros y 12 mis nesaf ac yn diwygio cyllidebau grantiau yn y dyfodol fel bo'n briodol.

Ymgynghori â chyflogeion

Mae natur gweithrediadau CGDG yn golygu bod staff sy'n prosesu ceisiadau grant yn gweithio'n agos gyda'r Ymddiriedolwyr. Mae staff yn ymwneud â gwerthuso prosiectau ac yn ymweld ag ymgeiswyr gyda'r Ymddiriedolwyr. Mae llawer o aelodau staff yn mynychu cyfarfodydd yr Ymddiriedolwyr, er mwyn iddynt fod yn ymwybodol o

feddwl am ddatblygiad y Gronfa a'i gweithrediadau. Yn ogystal, mae uwch reolwyr yn sicrhau – drwy grynodedau o gyfarfodydd y Bwrdd Rheoli yn y Cylchlythyr wythnosol, cyfarfodydd wyneb yn wyneb a lefel uchel o hygyrchedd personol – y gellir mynd i'r afael yn rhwydd â materion sy'n peri gofid i staff. Mae'n hanfodol y caiff yr holl staff y cyfle i gyfrannu at ddatblygiad y Gronfa yn ogystal â chyflawni eu potensial eu hunain drwy ymgynghori a thrafod yn rheolaidd. I'r perwyl hwn, mae Cyngor Staff yn bodoli. Mae'n cynnwys cynrychiolwyr o bob adran, ac yn trafod materion o ddiddordeb i staff, gyda chynrychiolwyr o'r rheolwyr. Mae'n cyfarfod naw gwaith y flwyddyn.

Cyfle cyfartal

Fel cyflogwr, mae CGDG yn cadw at ddeddfwriaeth cyfle cyfartal. Nid yw'n gwahaniaethu yn erbyn staff nac ymgeiswyr cymwys am swyddi gwag ar sail rhyw, statws priodasol, hil, lliw, cenedligrwydd, tarddiad ethnig, cred grefyddol, anabledd, oedran na chyfeiriadedd rhywiol. Cymerir pob cam posibl i sicrhau bod staff yn cael eu trin yn gyfartal ac yn deg a bod penderfyniadau am recriwtio, dewis, hyfforddi, dyrchafu a rheoli gyrfa yn seiliedig ar feini prawf gwrthrychol sy'n gysylltiedig â'r swydd yn unig. Nid yw'n goddef unrhyw fath o wahaniaethu, aflonyddu nac erledigaeth. Mae'r Gronfa'n croesawu ceisiadau swydd gan bobl ag anableddau, ac ar hyn o bryd mae oddeutu 4% (2008–09: 4%) o'n gweithlu yn bobl ag anableddau. Mae gofyn i'r holl staff gydweithredu i wneud i'r polisi hwn weithio'n effeithiol.

Symiau sy'n daladwy

Mae CGDG yn cydymffurfio â'r safon Lywodraeth-gyfan ar dalu biliau a Chod Ymarfer Talu Gwell Cydffederasiwn Diwydiant Prydain, sef talu pob bil dilys ymhen 30 diwrnod. Yn 2009–10, oed cyfartalog yr anfonebau a dalwyd oedd wyth niwrnod gwaith (2008–09: 11 diwrnod). Talwyd dros 95% o anfonebau ymhen 30 diwrnod calendr (2008–09: 92%).

Rhwymedigaethau pensiwn

Mae'r Gronfa yn gwneud cyfraniadau at gynlluniau pensiwn staff. Heblaw am wneud y taliadau hyn, nid oes gan y Gronfa unrhyw rwymedigaethau pensiwn. Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn y nodiadau i'r cyfrifon.

Cofrestr buddiannau

Fel mater o bolisi a gweithdrefn, mae'r Ymddiriedolwyr yn datgan unrhyw fuddiannau uniongyrchol mewn ceisiadau grant a pherthnasodd masnachol â CGDG ac yn eithrio eu hunain o'r prosesau arfarnu, trafod a phenderfynu grantiau perthnasol CGDG. Yn eu cysylltiadau ag ymgeiswyr grant, mae'r Ymddiriedolwyr yn ceisio osgoi lefelau ymglymiad neu ddylanwad a fyddai'n anghydnaws â'u cyfrifoldebau fel Ymddiriedolwr CGDG. Mae trefniadau cyfatebol i staff adrodd am fuddiannau ac osgoi gwrthdaro buddiannau posibl. Mae'r Gofrestr Buddiannau Ymddiriedolwyr ar gael i'r cyhoedd ei gweld drwy gysylltu ag Ysgrifennydd yr Ymddiriedolwyr, 7 Holbein Place, Llundain SW1W 8NR.

Penodi archwilwyr

Mae Deddf 1980 yn darparu ar gyfer archwilio cyfrifon blyneddol CGDG gan y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol. Mae Deddf 1993 yn ymestyn hyn i weithgareddau Loteri'r Ymddiriedolwyr.

Rhanddeiliaid allweddol

Prif rhanddeiliaid CDL yw'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, ac mae hefyd yn rheoli CDLG sy'n buddsoddi'r arian a geir o'r Loteri Genedlaethol. Y rhanddeiliad allweddol arall yw corff sy'n prosesu asesiadau ar ein rhan ar gyfer rhaglen grant – sef English Heritage (rhaglen Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli yn Lloegr).

Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd
Ni chafwyd unrhyw ddigwyddiadau ar ôl 31 Mawrth 2010 hyd at ddyddiad llofnodi'r cyfrifon hyn gan y Swyddog Cyfrifyddu, y mae angen eu dwyn i sylw'r darllenydd.

Awdurdodwyd y cyfrifon gan y Swyddog Cyfrifyddu i'w cyhoeddi ar 8 Gorffennaf 2010, sef y dyddiad yr ardystiwyd y cyfrifon gan y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

Cadeirydd ac Ymddiriedolwyr CGDG

Cadeirydd

Y Fonesig Jenny Abramsky ²

Ymddiriedolwyr

Mike Emmerich *hyd nes 28 Gorffennaf 2009*

Kim Evans ²

Yinnon Ezra ¹

Kathy Gee

Doug Hulyer ¹

Tristram Hunt

Dan Clayton-Jones

Hilary Lade ²

Brian Lang

Alison McLean ¹

Matthew Saunders

Ronnie Spence ¹

Virginia Tandy *o 1 Medi 2009*

Richard Wilkin ²

Christopher Woodward

Prif Weithredwr

Carole Souter ²

¹ Aelod o'r Pwyllgor Archwilio

² Aelod o'r Pwyllgor Cyllid ac Adnoddau

Y Fonesig Jenny Abramsky
Cadeirydd

Carole Souter
Prif Weithredwr

6 Gorffennaf 2010

Adolygiad Ariannol

Mae CGDG yn gweithredu dwy gronfa – sef CDL a CGDG. Mae cyfarwyddiadau cyfrifon yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon yn mynnu ei bod yn cyfrif am ei gweithgareddau ar wahân ac felly ni pharatoir unrhyw gyfrifon cyfunol. Dim ond gweithgareddau CDL y mae'r adolygiad hwn yn eu trafod.

Mae CDL yn cael ceisiadau gan filoedd o sefydliadau ar draws holl gymunedau'r Deyrnas Unedig ac yn dyrannu grantiau ar sail ei nodau. Ers i'r Loteri ddechrau ym 1994, mae CDL wedi gwneud dros 35,000 o ddyfarniadau ac wedi delio â thros 51,000 o geisiadau grant. Yn ystod y flwyddyn, cafwyd mwy na 2,000 o geisiadau grant, yn gofyn am dros £491 miliwn (h.y. dros ddwywaith ein hincwm). Mae hyn yn dangos bod galw anferthol o hyd am arian treftadaeth y Loteri, 16 mlynedd ar ôl i'r Loteri ddechrau.

Yn 2008, cyhoeddodd yr Ymddiriedolwyr eu trydydd Cynllun Strategol sy'n cwmpasu'r cyfnod 2008 i 2013, a gwnaethant nifer o newidiadau sylweddol i'r system asesu ceisiadau grant. Mae'r Ymddiriedolwyr wedi newid y ffordd y caiff ceisiadau i'r rhaglenni grant mwyaf (Grantiau Treftadaeth a Parciau i Bobl) eu prosesu. Gwnaed y newid er mwyn rhoi syniad i ymgeiswyr yn gynharach ynglŷn â ph'un a oes siawns o lwyddo gan eu cais ai peidio. Byddai hyn yn arbed amser ac arian iddynt rhag canlyn prosiectau nad oes fawr o siawns y byddant yn cael grant. Effaith y newid hwn yw nad yw'r penderfyniad cychwynnol yn cael ei ystyried yn ymrwymiad meddal bellach. Nid yw'r penderfyniad rownd gyntaf, fel y'i gelwir bellach, bob amser yn arwain yn anochel at ddyfarniad ail rownd yn yr un ffordd ag yr oedd pas cam 1 yn dod yn ddyfarniad cam 2 cyn cyflwyno'r newidiadau. Rydym hefyd wedi archwilio bron yn gyfan gwbl ein dulliau o brosesu, a chanlyniad hyn yw ein bod erbyn hyn yn gwneud penderfyniadau'n gyflymach hyd

yn oed ar y ceisiadau hynny nad ydynt yn mynd trwy broses ddwy rownd. Fe wnaeth yr Ymddiriedolwyr ymrwymo llawer o adnoddau staff i'r newidiadau yn y system ac, fel y gellir gweld o nodyn 7a i'r cyfrifon crewyd bron i werth £1.2miliwn o feddalwedd i gefnogi ein ffordd newydd o weithio. Rydym yn falch o ddweud bod ymchwilyr annibynnol wedi dangos bod y newid wedi cael croeso ymhlith ymgeiswyr, er gwaetha'r lefel uwch o wrthodiadau yr ydym wedi gorfod eu gwneud oherwydd i'n cyllidebau grant ostwng.

Yn ystod 2009–10, gwnaeth yr Ymddiriedolwyr ymrwymadau meddal newydd a oedd yn gyfanswm o £106.1miliwn (diffinnir ymrwymadau meddal a chaled yn nodyn 1 i'r cyfrifon). Roedd hyn yn llai na £150.9miliwn y llynedd o ganlyniad i gyllideb dyfarniadau is a'r newid i broses ddwy rownd ar gyfer Grantiau Treftadaeth a Pharciau i Bobl, sy'n golygu nad yw'r penderfyniad cychwynnol yn cael ei ystyried yn ymrwymiad meddal bellach. Bydd lefel yr ymrwymadau meddal newydd yn codi yn y blynyddoedd i ddod wrth i geisiadau ail rownd ddechrau cyrraedd.

Yr incwm ar gyfer y flwyddyn oedd £247miliwn (2008–09: £208miliwn), gyda £2filiwn (2008–09: £9.9miliwn) ychwanegol mewn incwm buddsoddiad yn cael ei ennill gan CDLG ar ein rhan. Balansau yn syrthio yn yr CDLG yn ogystal â gostyngiadau sylweddol yng nghyfraddau llog marchnad a llog o giltiau yw'r rheswm am yr adenillion llai ar incwm buddsoddiad. Tymherwyd y cynnydd sylweddol mewn incwm o'r Loteri Genedlaethol yn sgil trosglwyddo £43.4miliwn i Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Olympaidd. At ei gilydd, fe wnaeth yr incwm net ostwng o £209miliwn yn 2008–09 i islaw £206miliwn.

Fe wnaeth balans cyllid CDL yn yr CDLG syrthio o £452miliwn i £379miliwn ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Roedd yr Ymddiriedolwyr wedi disgwyl i'r balans syrthio ychydig mwy, ond roedd incwm gwerthu tocynnau ychydig uwchlaw'r rhagolwg a gafwyd gyntaf gan yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Mae'r Ymddiriedolwyr yn disgwyl i'r balans syrthio ymhellach yn 2010–11 o ganlyniad i bolisi blynyddoedd blaenorol lle maent wedi dyfarnu grantiau ymhell uwchlaw'r incwm, ac felly mae'r lefel taliadau grant sy'n cael eu gwneud ymhell uwchlaw'r

Tabl ymrwymadau

	Ymrwymadau meddal cam un a rownd un* £m	Dyfarniadau grant £m	Ymrwymadau caled £m	Cyfanswm penderfyniadau £m
Ar 1 Ebrill 2009	181.9	74.7	593.1	
Penderfyniadau Ymddiriedolwyr yn y flwyddyn	20.6	85.5	–	106.1
Troswyd yn y flwyddyn	(117.3)	117.3	–	
Troswyd yn y flwyddyn	–	(219.3)	219.3	
Dad-ymrwymadau	(3.4)	(0)	(13.0)	
Taliadau grant	–	–	(260.6)	
Ar 31 Mawrth 2010	81.8	58.2	538.8	

* Nid yw holl basiau rownd un yn ymrwymadau meddal. Nid ystyrir pasiau rownd un ar gyfer ceisiadau dan y rhaglen Grantiau Treftadaeth a'r rhaglen Parciau i Bobl yn ymrwymadau meddal.

incwm. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, roedd CDL wedi ymrwymo £300miliwn yn fwy na'r hyn yr oedd ganddi yn yr CDLG – sef rhyw 18 mis o incwm disgwylidig. Roedd balans rhwymedigaethau cytundebol yn fwy nag asedau net CDL yn ystod y flwyddyn ac roedd diffyg net ar y datganiad o'r sefyllfa ariannol o dros £155miliwn ar 31 Mawrth 2010. Paratowyd y cyfrifon ar sail weithredol fel y mae cyfarwyddyd cyfrifon yr Ysgrifennydd Gwladol yn mynnu ac oherwydd y sicrhawyd yr Ymddiriedolwyr y byddant yn cael incwm gan y Loteri Genedlaethol hyd nes 2019 o leiaf.

Mae'r tabl ar dudalen 8 yn dangos yr ymrwymadau meddal a wnaed a hefyd trosiad ymrwymadau meddal mewn blynyddoedd blaenorol yn ymrwymadau caled yn 2009–10. Caiff ymrwymadau meddal eu trosi'n ymrwymadau caled pan fydd contract wedi'i lofnodi gyda derbynnydd y grant.

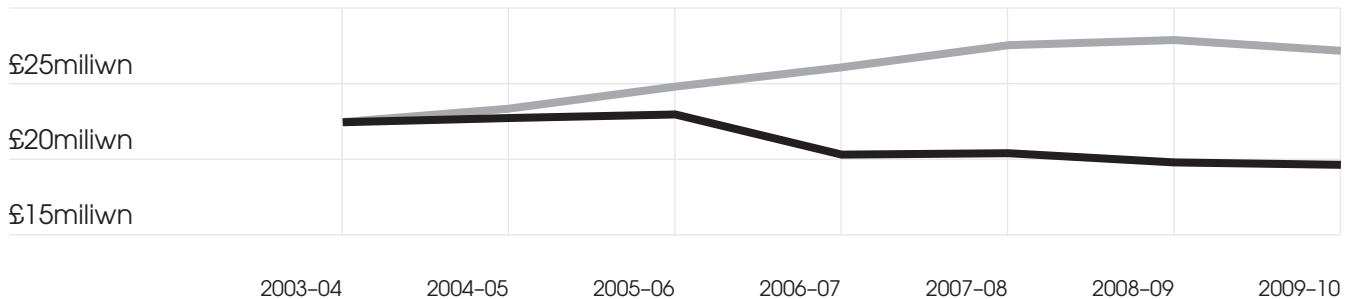
Paratowyd y cyfrifon hyn o dan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) am y tro cyntaf. Roedd hyn yn gofyn ailddatgan rhai balansau a ddygwyd ymlaen o flynyddoedd blaenorol lle mae'r driniaeth gyfrifyddu yn gwahaniaethu. Effaith y

newidiadau hyn oedd cynyddu'r balans a ddygwyd ymlaen ar y cyfrif incwm a gwariant gan £566,000 a gwella'r sefyllfa ar 31 Mawrth 2010 gan £875,000. Mae'r nodiadau i'r cyfrifon hyn yn rhoi mwy o fanylion.

At ei gilydd, fe wnaeth costau gweinyddol ostwng 2.8% yn ystod y flwyddyn, gan ddangos unwaith eto bod y sefydliad yn ddosbarthydd effeithlon cyllid o'r Loteri Genedlaethol – dangosir tystiolaeth bellach yn y siart isod. Gwnaed mwy na iawn am gynnydd o 2.7% mewn costau staff a chynnydd o 48.5% mewn dibrisiad gan ostyngiad o 10% mewn costau gweithredu. Mae'r cynnydd mewn dibrisiad yn adlewyrchu gofyniad yr IFRS i gyfalafu buddsoddiad mewn meddalwedd newydd. Fe wnaeth cyfraniad o'r Gronfa Loteri Fawr tuag at gost cynnal y rhaglen Parciau i Bobl ostwng o £657,000 i £476,000 gan i'r rhaglen honno symud ymlaen o'r cyfnod asesu i'r cyfnod monitro. Mae'r Ymddiriedolwyr yn cymeradwyo'r gwaith a wnaed gan reolwyr a staff i gyflawni'r arbedion cost sylweddol hyn. Mae'r Ymddiriedolwyr yn cydnabod bod rhaid i'r ymateb i drosglwyddiadau cyllid i helpu Gemau Olympaidd Llundain 2012, incwm buddsoddiad sy'n gostwng a'r

Costau gweinyddol gwirioneddol yn erbyn costau chwyddedig 2003–04

£30miliwn

	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10
— Gweinyddu costau gwirioneddol	22.42	22.73	22.96	20.34	20.52	19.99	19.44
— Gweinyddu costau chwyddedig 2003-04	22.42	23.53	24.62	26.08	27.47	27.78	27.24

negeseuon gan yr holl bleidiau gwleidyddol ynghylch cyflwr yr economi fod yn ostyngiadau parhaus mewn costau gweinyddol drwy arbedion effeithlonrwydd.

Yn ychwanegol at y gwariant cyfalaf y soniwyd amdano'n gynharach, sef creu meddalwedd i gefnogi ein harferion gweithio o dan y trydydd Cynllun Strategol, cafodd bron i £200,000 ei wario ar adnewyddu gwefan CDL. Bydd 2010–11 yn gweld rhai costau pellach yn y maes hwn ar gyfer creu gwefan Gymraeg. Bu gwariant pellach ar adeilad y swyddfa yn Holbein Place yn Llundain er mwyn gwella perfformiad ynni a lleihau defnydd o ddŵr. Mae CGDG yn marchnata un o'r lloriau yn Holbein Place ac er mwyn denu tenant cafodd y llawr ei ailwampio; cymerwyd y cyfle i wella gweddill yr adeilad – y gwaith ailwampio cyntaf yn y swyddfa mewn 13 o flynyddoedd.

Mae'r Ymddiriedolwyr yn cydnabod na ddylid cyflawni gwell effeithlonrwydd yn y costau gweinyddu ar draul gwasanaeth i'n rhanddeiliaid. Maent yn falch o adrodd bod cyflawniad targedau lefel gwasanaeth ar gyfer ymgeiswyr a rhai sy'n derbyn grantiau wedi bod yn nodedig eto. Mae mwy o wybodaeth am ein targedau lefel gwasanaeth ar gael mewn manau eraill yn yr Adroddiad Blynnyddol.

Mae'r Ymddiriedolwyr yn ystyried y risgiau sy'n wynebu CDL mewn cyfarfodydd misol o'r Bwrdd a thrwy eu Pwyllgor Archwilio. Llunnir cofrestr o'r risgiau lefel uchaf, ac mae honno'n cael ei hadolygu bob chwarter. Trafodir y prif risgiau ymhellach yn y Datganiad ar Reolaeth Fewnol.

Polisiâu amgylcheddol
O 1 Ebrill 2010, mae CGDG yn cofnodi ei hôl-troed carbon o ran teithiau busnes, y gwastraff a gynhyrchir a'r ynni a ddefnyddir. Bydd y canlyniadau cyntaf yn cael eu hadrodd yn Adroddiad Blynnyddol y flwyddyn nesaf, gyda'r nod y bydd blynnyddoedd y dyfodol yn dangos tuedd ostyngol. Fel y nodwyd uchod, mae'r

system aerdymheru a'r system wresogi yn Holbein Place yn cael eu hadnewyddu ar hyn o bryd. Dylai hyn eu gwneud yn fwy effeithlon ac yn rhatach i'w rhedeg.

Dangosydd perfformiad allweddol
Mae gan CDL enw da fel dosbarthydd effeithiol o arian y Loteri. Mae'r graff ar dudalen 9 yn nodi ein costau gweinyddol ym mhob un o'r saith mlynedd ers i ni greu ein strwythur swyddfa ranbarthol – y llinell dywyll. Mae'r llinell olau yn dangos gwerth costau gweinyddol a gafwyd saith mlynedd yn ôl o'u cynyddu'n unol â datchwyddwr CMC y Trysorlys – amcangyfrif o lefel gyffredinol chwyddiant yn economi'r DU. Mae'r Ymddiriedolwyr yn falch o nodi bod costau gweinyddol yn 2009–10 £7.8miliwn (neu 28.6%) yn is nag y byddai chwyddiant ers 2003–04 wedi awgrymu – ac mae hynny'n ostyngiad termau real sylweddol mewn costau gweinyddol.

Byddwch gystal â nodi na chynhyrchwyd costau gweinyddol o 2006–07 ac yn gynharach o dan IFRS. Mae costau gweinyddol ar gyfer 2007–08 a 2008–09 wedi'u hailddatgan o dan IFRS.

Data personol

Ni chafodd CDL unrhyw ddigwyddiadau lle datgelwyd data personol yn anfwriadol i drydydd parti. Bydd CDL yn parhau i fonitro ac asesu ei risgiau gwybodaeth er mwyn nodi a mynd i'r afael ag unrhyw wendidau, ac i sicrhau gwelliannau parhaus i'w systemau.

Absenoldeb oherwydd salwch

Yn 2009–10, collwyd 1,940 o ddiwrnodau yn sgil 412 o achosion o salwch (2008–09: 2,655 o ddiwrnodau mewn 494 o achosion o salwch). Mae hynny'n cynrychioli 2.16% o'r holl ddiwrnodau gweithio (2008–09: 2.92%).

Adroddiad Tâl

Tâl y Cadeirydd a'r Ymddiriedolwyr Roedd hawl gan bob Ymddiriedolwr gael cyflog blynyddol am yr amser a dreuliwyd ar weithgareddau CGDG. Yn ogystal, fe wnaeth CGDG ad-dalu costau teithio rhai Ymddiriedolwyr o'u cartrefi i'w swyddfa waith yn Llundain, Caeredin, Caerdydd neu Belfast. Talodd CDL y rhwymedigaeth dreth ar eu costau.

Mae tâl yr Ymddiriedolwyr hynny a gafodd eu talu, gan gynnwys ad-dalu treuliau trethadwy a'r dreth ar hynny, yn cael ei rannu i'r bandiau yn y tabl ar y dde. Fe wnaeth Dau Ymddiriedolwr, Yinnon Ezra a Virginia Tandy, ildio eu hawl i gael cyflog.

Mae gan bob Ymddiriedolwr benodiad tair blynedd, y gellir ei adnewyddu am ail dymor. Fe'u penodir gan y Prif Weinidog. Nid ydynt yn aelodau o'r cynllun pensiwn a ddefnyddir gan CGDG. Ni wnaed unrhyw gyfraniadau gan [y Gronfa] at gynllun pensiwn ar ran yr Ymddiriedolwyr. Dyrannwyd holl dâl yr Ymddiriedolwyr rhwng CDL a CGDG ar sail 99%:1%. Cyfanswm tâl yr Ymddiriedolwyr yn 2009-10 oedd £195,541 (2008-09: £196,053). Caiff tâl a chontractau'r Ymddiriedolwyr eu trafod a'u gosod gan yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.

Gwybodaeth archwilledig

	2009-10 £'000*	2008-09 £'000
Y Fonesig Liz Forgan <i>hyd nes 30 Medi 2008</i>	0	20-25
Y Fonesig Jenny Abramsky <i>Cadeirydd o 1 Medi 2008</i>	40-45	20-25
Madhu Anjali <i>hyd nes 21 Gorffennaf 2008</i>	0	0-5
Mike Emmerich <i>hyd nes 28 Gorffennaf 2009</i>	5-10	5-10
Kim Evans <i>o 22 Gorffennaf 2008</i>	5-10	0-5
Yinnon Ezra	0-5	0-5
Kathy Gee	10-15	10-15
Catherine Graham-Harrison <i>hyd nes 22 Gorffennaf 2008</i>	0	0-5
Doug Hulyer	10-15	10-15
Tristram Hunt	5-10	5-10
Dan Clayton-Jones	20-25	20-25
Hilary Lade <i>o 1 Hydref 2008</i>	5-10	5-10
Brian Lang	20-25	20-25
Alison McLean	10-15	5-10
Matthew Saunders	5-10	5-10
Ronnie Spence	20-25	20-25
Virginia Tandy <i>o 1 Medi 2009</i>	0-5	0
Richard Wilkin	10-15	10-15
Christopher Woodward	5-10	5-10

* Mae newidiadau sylweddol yn y tâl a adroddir, gan gynnwys treuliau trethadwy, yn digwydd yn sgîl Ymddiriedolwyr heb fod yn cael eu cyflogi am flwyddyn lawn yn naill ai 2008-09 na 2009-10.

Tâl cyflogeion (Gwybodaeth archwilledig)

Roedd tâl y cyfarwyddwyr fel a ganlyn:

	Cyflog yn cynnwys bonws perfformiad 2009-10 £'000	Cyflog yn cynnwys bonws perfformiad 2008-09 £'000	Cynnydd real mewn pensiwn a chyfandaliad £'000	Cyfanswm pensiwn cronedig yn 60 oed a chyfandaliad £'000	Gwerth Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) ar 31/3/10 £'000	Gwerth Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) ar 31/3/09 £'000*	Cynnydd real yn CETV wedi'i ariannu gan (CGDG) £'000
Carole Souter <i>Prif Weithredwr</i>	130-135	125-130	2.5-5 a 10-15 o gyfandaliad	50-55 a 150-155 o gyfandaliad	974	841	77
Robert Bewley <i>Cyfarwyddwr Gweithrediadau</i>	90-95	90-95	0-2.5 a 5-7.5 o gyfandaliad	25-30 a 85-90 o gyfandaliad	577	502	46
Judith Cligman <i>Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu Busnes</i>	90-95	85-90	0-2.5 a 5-7.5 o gyfandaliad	25-30 a 85-90 o gyfandaliad	517	445	42
Steve Willis <i>Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cyllid a Chorfforaethol</i>	105-110	105-110	0-2.5 a 5-7.5 o gyfandaliad	50-55 a 150-155 o gyfandaliad	1,133	1,023	45

* Mae'r ffigurau hyn yn wahanol i'r rheiny a ddyfynnwyd yng nghyfrifon y llynedd. Y rheswm am hyn yw bod y ffactor ar gyfer yr addasiad i amodau'r farchnad sy'n cynhyrchu'r CETV wedi cael ei ddiweddaru ers diwedd mis Mawrth 2009 i gydymffurfio â Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygiad) 2008.

Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yn y tabl uchod yw'r pensiwn y mae gan yr aelod hawl i'w dderbyn pan fydd yn cyrraedd 60, neu ar unwaith os bydd yn peidio â bod yn aelod gweithgar o'r cynllun os yw eisoes yn 60.

Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian

Gwerth Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) yw gwerth wedi'i gyfalafu a aseswyd yn actiwaraid y budd-daliadau cynllun pensiwn a gronnir gan aelod ar adeg benodol. Y budd-daliadau a brisiwyd yw budd-daliadau cronedig yr aelod ac unrhyw bensiwn priod amodol sy'n daladwy o'r cynllun. Mae CETV yn daliad a wneir gan gynllun pensiwn neu drefniant pensiwn i sicrhau budd-daliadau pensiwn mewn cynllun neu drefniant pensiwn arall pan fydd yr aelod yn gadael cynllun ac yn dewis trosglwyddo'r budd-daliadau sydd wedi cronni yn ei gynllun blaenorol. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn

gysylltiedig â'r budd-daliadau y mae'r unigolyn wedi'u cronni o ganlyniad i gyfanswm ei aelodaeth o'r cynllun pensiwn, nid yn unig ei wasanaeth mewn swydd uwch y mae datgeliad yn berthnasol iddo. Mae'r ffigurau yn cynnwys gwerth unrhyw fudd-dal pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r unigolyn wedi'i drosglwyddo i drefniadau pensiwn y gwasanaeth sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fudd-dal pensiwn ychwanegol sydd wedi cronni i'r aelod o ganlyniad iddo'n prynu blynyddoedd ychwanegol o wasanaeth pensiwn yn y cynllun ar ei gost ei hun. Cyfrifir gwerthoedd CETV yn y canllawiau a'r fframwaith a bennwyd gan Sefydliad a Chyfadran yr Actiwariaid, ac nid ydynt yn ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol neu ostyngiad posibl i fudd-daliadau o ganlyniad i Dreth Lwfans Oes a all fod yn ddyledus pan fydd y budd-daliadau pensiwn yn cael eu tynnu.

Cynnydd real mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV a ariennir gan y cyflogwr i bob pwrpas. Nid yw'n cynnwys y cynnydd mewn pensiwn cronedig oherwydd chwyddiant, cyfraniadau a dalwyd gan y cyflogai (gan gynnwys gwerth unrhyw fudd-daliadau a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniant pensiwn arall) ac mae'n defnyddio ffactorau prisiad marchnad cyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Roedd gan bob uwch gyflogai contractau cyflogaeth parhaol ac roeddent yn aelodau cyffredin o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS). Dyrannwyd eu costau rhwng CDL a CGDG ar sail 99%: 1% (2008–09: 99%: 1%). Caiff tâl a chontractau uwch gyflogaeth eu trafod a'u gosod gan y Pwyllgor Cyllid ac Adnoddau. (Datgelir aelodaeth y pwyllgor hwn ar dudalen 7.) Mae tâl uwch reolwyr yn gysylltiedig â pherfformiad. Mae'r swm yn seiliedig ar berfformiad yn erbyn amcanion unigol a chyfraniad cyffredinol at strategaeth a nodau corfforaethol. Gosodir amcanion unigol i'r Prif Weithredwr gan Gadeirydd Bwrdd yr Ymddiriedolwyr, ac mae'r Prif Weithredwr yn ei thro'n cytuno amcanion personol â'r cyfarwyddwyr swyddogaeth. Mae amcanion yn adlewyrchu nodau strategol a gweithredol CDL a'r cyfraniad a ddisgwyllir gan bob uwch reolwr unigol i gyrraedd y nodau. Mae gan CDL system rheoli perfformiad ac mae perfformiad yn cael ei adolygu yn unol â hyn. Caiff perfformiad ei adolygu bob blwyddyn ym mis Mawrth–Ebrill a'i ddosbarthu ar raddfa o bedair gwahanol lefel cyflawniad. Mae cynllun bonws ar gyfer y cyfarwyddwyr sy'n ystyried barn y Pwyllgor Cyllid ac Adnoddau am gyfraniad yr unigolyn tuag at lwyddiant ehangach y sefydliad, gyda chyfeiriad penodol at y ffordd y mae'n rheoli ei adran ei hun a'i effaith ar feysydd eraill; effaith yr unigolyn ar yr Ymddiriedolwyr a'u heffeithiolrwydd; ac unrhyw gyfraniad neu gyflawniad eithriadol yn ystod y flwyddyn na chafodd ei adlewyrchu yn yr amcanion allweddol ar

gyfer y flwyddyn. Disgwyllir i'r polisi hwn barhau yn y dyfodol. Penodir uwch reolwyr ar contractau penagored gyda chyfnodau rhybudd heb fod yn fwy na chwe mis. Pe byddai angen ystyried taliadau terfynu, byddai CDL yn cadw'n llawn at reolau Cynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil ac unrhyw arweiniad cysylltiedig gan y Trysorlys neu'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.

Carole Souter
Prif Weithredwr

6 Gorffennaf 2010

Datganiad o Gyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr a'r Prif Weithredwr

O dan adran 34(1) o Ddeddf Loteri Genedlaethol ac ati 1993, mae gofyn i Ymddiriedolwyr CGDG baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol am eu gweithgareddau dosbarthu arian y Loteri yn y ffurf ac ar y sail a bennir gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon gyda chaniatâd y Trysorlys. Mae'r cyfrifon yn cael eu paratoi ar sail cronïadau ac mae'n rhaid iddynt roi golwg gwir a theg o sefyllfa CDL ar ddiwedd y flwyddyn, o'i hincwm a'i gwariant a'i llifoedd arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon mae gofyn i Ymddiriedolwyr CGDG gydymffurfio â gofynion Canllaw Adrodd Ariannol y Llywodraeth ac yn benodol:

- dilyn y cyfarwyddyd cyfrifon a gyhoeddwyd gan y Trysorlys, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisiau cyfrifyddu addas yn gyson;
- llunio dyfarniadau ac amcangyfrifon ar sail resymol;
- datgan a ddilynwyd y safonau cyfrifyddu perthnasol, fel y nodir yng Nghylllaw Adrodd Ariannol y Llywodraeth, a datgelu ac egluro unrhyw wriadau materol yn y datganiadau ariannol; a
- pharatoi'r datganiadau ariannol ar y sail weithredol, oni bai ei bod yn amhriodol tybio y bydd CDL yn parhau i weithredu.

Mae Swyddog Cyfrifyddu'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi penodi'r uwch swyddog amser llawn, y Prif Weithredwr, yn Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer CGDG. Mae ei chyfrifoldebau perthnasol fel Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys ei chyfrifoldeb am briodoldeb a chysondeb y cyllid cyhoeddus, am ddiogelu asedau CDL a chadw cofnodion priodol, yn cael eu nodi ym Memorandwm Swyddogion Cyfrifyddu y Cyrff Cyhoeddus Anadrannol, a gyhoeddir gan y Trysorlys ac a gyhoeddir yn *Managing Public Money*.

Hyd y gŵyr y Swyddog Cyfrifyddu, nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw ein harchwilwyr yn ymwybodol ohoni. Mae'r Swyddog Cyfrifyddu wedi cymryd pob cam y dylai i wneud ei hun yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol a sicrhau bod ein harchwilwyr yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Y Fonesig Jenny Abramsky
Cadeirydd

Carole Souter
Prif Weithredwr

6 Gorffennaf 2010

Datganiad ar Reolaeth Fewnol

Cwmpas cyfrifoldeb

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rwyf yn gyfrifol am gynnal system gadarn o reolaeth fewnol sy'n cefnogi cyflawni polisiau, nodau ac amcanion CGDG, ac ar yr un pryd yn diogelu'r cyllid a'r asedau cyhoeddus yr wyf yn bersonol gyfrifol amdanynt, yn unol â'r cyfrifoldebau a roddwyd i mi yn *Managing Public Money*.

Rwyf yn gweithio'n agos gydag Ymddiriedolwyr CGDG sy'n rhannu cyfrifoldeb am:

- roi arweinyddiaeth a chyfeiriad strategol;
- diffinio dulliau rheoli i ddiogelu adnoddau cyhoeddus;
- goruchwyllo'r rheolaeth gyffredinol ar weithgareddau CDL; ac
- adrodd am stiwardiaeth cyllid cyhoeddus.

Cyflawnir y cyfrifoldeb hwn drwy gyfarfodydd rheolaidd yr Ymddiriedolwyr ag uwch reolwyr i osod polisi ar gyfer CGDG a gwneud penderfyniadau yn unol â pholisi. Yn ogystal, mae is-bwyllgorau Ymddiriedolwyr, yn benodol y Pwyllgor Cyllid ac Adnoddau a'r Pwyllgor Archwilio, yn goruchwyllo gweithgareddau rheoli ac yn rhoi cefnogaeth. Mae'r holl weithgarwch gosod polisi a phenderfynu grantiau yn cael ei lywio gan ddiwylliant rheoli risg yr CGDG. Yn benodol, mae'r Pwyllgor Archwilio'n trafod yn rheolaidd yr adroddiadau risg a gynhyrchir gan reolwyr ac yn eu holi am y dulliau a ddefnyddiant i liniaru risg.

Caiff cynllun gweithredu blynyddol yr CGDG – y Cynllun Busnes – ei drafod â'n hadran noddi, sef yr Adran dros Ddiwylliant, Y Cyfryngau a Chwaraeon. Mae'r Adran hefyd wedi gosod Cyfarwyddiadau Polisi ac Ariannol y mae'n rhaid i ni gydymffurfio â hwy yn ein gweithgareddau Loteri (mae Cynulliad Cymru wedi cyhoeddi rhai cyfarwyddiadau polisi hefyd mewn perthynas â'n gweithgareddau yng Nghymru). Rydym hefyd yn gweithredu yn unol â Datganiad Rheoli cytunedig a

Memorandwm Ariannol sy'n seiliedig ar dempled a luniwyd gan y Trysorlys. Mae hyn yn cynnwys cyfarfodydd rheolaidd ag uwch swyddogion yr Adran dros Ddiwylliant, Y Cyfryngau a Chwaraeon a chyd-ddosbarthwyr y Loteri.

Diben y system rheolaeth fewnol Cynlluniwyd y system rheolaeth fewnol i reoli risg at lefel resymol yn hytrach na dileu pob risg o fethu cyflawni polisiau, nodau ac amcanion; dim ond rhoi sicrwydd rhesymol ac nid absoliwt o effeithiolrwydd y gall wneud felly. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus a gynlluniwyd i nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion CDL, i werthuso tebygolrwydd sylweddoli'r risgiau hynny a'r effaith pe byddent yn cael eu sylweddoli, ac i'w rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus. Bu'r system rheolaeth fewnol ar waith yn yr CDL ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad a'r cyfrifon blynyddol ac mae'n cydsynio ag arweiniad y Trysorlys.

Cafodd y newidiadau i arferion gweithio CDL a ddaeth yn sgil mabwysiadu ei thrydydd cynllun strategol, eu hadolygu'n drwyadl gan y rheolwyr cyn eu gweithredu. Fe'i gwneuthum yn ofynnol hefyd i'r archwilwyr mewnlol wirio y byddai cynigion y rheolwyr yn cyflawni ein hamcanion, ac i gynnal adolygiad dilynol o'r arferion rhoi grantiau. Rwy'n fodlon â chanlyniadau'r adroddiadau archwilio mewnlol, a ddangosodd fod CDL wedi sicrhau newidiadau sylweddol i'w systemau asesu a monitro grantiau, â llaw ac yn electronig.

Gallu i ddelio â risg

Y Bwrdd Rheoli, sy'n cynnwys rheolwyr uchaf yr CGDG, sy'n arwain ar bob agwedd ar reoli risg. Mae'n penodi perchenogion risg ac yn eu gwneud yn gyfrifol am greu a chymhwyso strategaethau i liniaru'r risg o dan eu rheolaeth. Fi sy'n cadeirio pob cyfarfod o'r Bwrdd Rheoli, sy'n cyfarfod unwaith yr wythnos.

Mae'r Pwyllgor Archwilio, sy'n cynnwys pedwar Ymddiriedolwr, yn trafod y broses rheoli risg yn rheolaidd ac yn adrodd yn ôl i'r prif gorff o Ymddiriedolwyr am reoli risg. Rwyf fi a'm huwch reolwyr yn mynychu pob un o gyfarfodydd pwyllgor. Ymhellach, mae archwiliadau mewnol ac allanol yn adolygu'r prosesau rheoli risg fel rhan o'u gwaith a gallant roi budd eu profiad o weithgareddau rheoli risg sefydliadau eraill.

Caiff y gofrestr risgiau ei chylchredeg i'r holl reolwyr canol cyn iddynt gynhyrchu cynlluniau tîm blynyddol. Disgwylir iddynt ystyried yn benodol gynnwys y gofrestr yn eu cynlluniau a dod ag unrhyw risgiau sy'n dod i'r amlwg i sylw'r uwch reolwyr. Caiff y cynlluniau eu trafod a'u cymeradwyo gan yr uwch reolwyr. Mae'r rheolwyr canol hefyd yn cyfarfod fel grŵp â'r uwch reolwyr mewn Fforymau Rheolwyr. Mae agenda'r cyfarfodydd hyn yn cynnwys cynllunio a risg yn rheolaidd, ac yn galluogi staff o adrannau amrywiol i rannu'u barnau ar arfer da.

Y fframwaith risg a rheoli

Lluniodd y Bwrdd Rheoli ddatganiad rheoli risg sy'n nodi egwyddorion rheoli risg. Mae wedyn yn disgrifio sut y mae'r CGDG yn nodi, monitro ac yn rheoli risgiau a chyfleoedd, ac yn nodi archwaeth risg y Gronfa. Mae hefyd yn rhoi cyfrifoldebau penodol i unigolion a grwpiau i sicrhau bod arfer rheoli risg yr CGDG yn cyflawni'i bolisïau risg. Cymeradwyir y datganiad gan y Pwyllgor Archwilio, ac fe'i adolygir yn flynyddol. Bob blwyddyn, caiff risgiau eu categoreiddio drwy ystyried pa mor debygol y maent o ddigwydd pe na fyddai unrhyw weithgarwch lliniaru risg yn digwydd a'r effaith pe byddai'r risg yn digwydd. Mae'r risgiau lle ystyrir bod yr effaith bosibl yn uchel yn ffurfio cofrestr risg yr CGDG. Wedyn mae'r Bwrdd Rheoli'n rhoi'r dasg i'r uwch reolwyr (y 'perchenogion risg') o roi gweithdrefnau ar waith i fonitro risg, ac os yw'n bosibl, ei liniaru.

Mae'r gofrestr risg yn ffurfio rhan o Gynllun Busnes blynyddol Bwrdd yr Ymddiriedolwyr, ar ôl iddo gael ei ardystio'n flaenorol gan y Pwyllgor Archwilio. Mae'r Bwrdd Rheoli'n adolygu effeithiolrwydd eu gwaith bob chwarter. Mae'r Pwyllgor Archwilio hefyd yn adolygu effeithiolrwydd ym mhob cyfarfod, ac yn cwestiynu gweithgareddau perchenogion risg. Mae'r holl bapurau polisi a roddir i Fwrdd yr Ymddiriedolwyr i benderfynu arnynt i gyd yn cynnwys trafodaeth o'r risgiau sy'n gysylltiedig â chymryd camau gweithredu posibl.

Mae gan yr CGDG bolisi risg gwybodaeth sydd i'w ddilyn gan bob aelod o staff – mae staff newydd yn ei ddarllen fel rhan o'u cyfnod ymsefydlu. Mae'r polisi, sy'n cael ei adolygu bob blwyddyn, yn mynnu bod pob data'n cael eu cadw'n ddiogel. Mae'r CGDG yn cydymffurfio â'r Fframwaith Polisi Diogelwch a mesurau gorfodol yr Adolygiad Trin Data.

Yn 2009–10, ystyriodd yr CGDG mai'r canlynol yw'r meysydd risg mwyaf sylweddol:

- ein hincwm yn gostwng yn annisgwyl;
- gosod terfyn mympwyol ar gostau rhedeg (nodwyd fel risg yn 2010);
- newid deddfwriaethol yn dylanwadu ar nodau a gweithrediadau'r sefydliad (nodwyd fel risg yn 2010);
- grantiau a ddyfarnwyd yn methu bodloni ein hamcanion strategol;
- ein strategaeth yn methu bodloni anghenion y dreftadaeth a'r newidiadau yn yr amgylchedd allanol, ac felly diffyg cefnogaeth iddi gan ein rhanddeiliaid;
- methu gosod a dilyn gweithdrefnau effeithlon gan achosi risg aneffeithlonrwydd, twyll neu wneud penderfyniadau sy'n agored i her;
- methu recriwtio, cadw a datblygu staff;
- diffyg cydnabyddiaeth ddigonol am gyfraniad CDL/CGDG gan y rhai sy'n derbyn grantiau;

- bod cymorth a dylanwad yn lleihau o ganlyniad i lefel isel o ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'n cyfraniad ymhlith rhanddeiliaid a'r cyhoedd sy'n chwarae'r Loteri;
- bod newidiadau i aelodau a chynrychiolaethau o'r Bwrdd a'r Pwyllgorau yn arwain at ddryswch ac anghysondeb yn y broses benderfynu.

Mae'r risg ar 'newidiadau a chynrychiolaethau' wedi'i dileu o'r gofrestr risgiau ar gyfer 2010 gan yr wyf o'r farn bod y risg wedi'i rheoli'n llwyddiannus drwy adolygiad o lywodraethu a oedd yn cynnwys gweithdy gyda chyfraniad gan yr Ysgol Lywodraethu Genedlaethol. Cynhaliwyd yr adolygiad gan yr archwilwyr mewnol i gychwyn, a chanfuwyd ganddynt fod ein gweithdrefnau llywodraethu yn gadarn. Gwnaed gwelliannau cymedrol i wella'r cyfathrebu rhwng y Bwrdd a'i is-bwyllgorau; er enghraifft, mae'r Pwyllgor Archwilio a'r Pwyllgor Cyllid ac Adnoddau bellach yn cynhyrchu adolygiadau rheolaidd o'u gweithgareddau ar gyfer y Bwrdd, ac mae cadeiryddion y pwyllgorau bob amser yn trafod y penderfyniadau a wnaed ym mhob cyfarfod gyda'r Bwrdd. Byddaf yn parhau i fonitro'r sefyllfa ac yn dychwelyd y risg i'r gofrestr os bydd angen.

Rwy'n cydnabod y gall yr amgylchedd risg newid pan fydd y llywodraeth newydd wedi dweud yn glir beth yw ei pholisïau ar ddyfodol y Loteri Genedlaethol ac ar gostau gweinyddol. Felly, gall risgiau pellach ddod i'r amlwg yn 2010–11.

Mae'r strategaeth rheoli risg yn rhoi manylion archwaeth risg y Gronfa: "Dylid annog arfer trwyadl wrth gymryd risgiau a dylid annog arloesedd er mwyn cyflawni amcanion yr CGDG. Mae hyn yn golygu nad diwylliant osgoi risg 100% yw'r defnydd mwyaf effeithiol o'n hadnoddau." Credaf fod y Gronfa yn dangos arloesedd yn ei dewis o ddyfarniadau grant, ac nid yw'n mynd ati'n syml i wneud penderfyniadau sy'n rhydd o risg.

Er mai'r Bwrdd Rheoli a'r Pwyllgor Archwilio sy'n arwain ar osod y fframwaith risg, mae'r staff ar lefel rheolwyr canol wedi'u hymgorffori'n llawn yn y system. Fel y soniwyd uchod, mae'r Fforwm Rheolwyr yn trafod yn rheolaidd yr amgylchedd risg y mae'r CGDG yn gweithredu ynddo, a sut dylai'r Gronfa ymateb. Caiff yr holl reolwyr canol eu harfarnu yn flynyddol o ran y modd y maent yn rhagweld, nodi ac yn rheoli risgiau a chyfleoedd.

Adolygu effeithiolrwydd

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rwyf yn gyfrifol am adolygu effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol. Caiff fy adolygiad ei lywio gan waith yr archwilwyr mewnol a'r uwch reolwyr yn yr CGDG sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheolaeth fewnol, a sylwadau a wnaed gan yr archwilwyr allanol yn eu llythyr rheoli ac adroddiadau eraill. O ganlyniad i'w gwaith yn ystod y flwyddyn, mae'r archwilwyr mewnol wedi cynhyrchu tystysgrif flynyddol o sicrwydd mewn perthynas â digonolrwydd y systemau a gweithrediad rheolaethau mewnol CDL. Yn ogystal, rwyf wedi gweld llythyr y rheolwyr a baratowyd gan yr archwilwyr allanol yn dilyn eu harchwiliad o'r cyfrifon ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010. Rwyf wedi cael gwybod am oblygiadau canlyniad f'adolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol gan Fwrdd yr Ymddiriedolwyr a'r Pwyllgor Archwilio, ac mae cynllun ar waith i fynd i'r afael â gwendidau a sicrhau bod y system rheolaeth fewnol yn gwella'n barhaus.

Caiff y cynllun archwilio mewnol blynyddol ei greu ar sail risg; darperir copi o'r gofrestr risg ddrafft i'r archwilwyr pan fyddant yn paratoi eu cynllun. Mae'r Pwyllgor Archwilio yn adolygu ac yn cymeradwyo'r cynllun archwilio mewnol. Rwyf wedi sicrhau bod digon o hyblygrwydd yn y cynllun i ganiatáu ar gyfer gwneud newidiadau yn ystod y flwyddyn i adlewyrchu unrhyw newidiadau arwyddocaol yn yr amgylchedd risg neu os bydd risgiau newydd yn dod i'r amlwg.

Mae'r Pwyllgor Archwilio'n paratoi adroddiad blynyddol o'i weithgarwch i Fwrdd yr Ymddiriedolwyr. Mae is-bwyllgor arall gan y Bwrdd hefyd – y Pwyllgor Cyllid ac Adnoddau – sydd, ymhlith ei orchwylion, yn adolygu gweithgareddau gweinyddol yr CGDG, gan gynnwys ei gyfrifon rheoli a'i gyllidebau. Mae cynrychiolydd y Swyddfa Archwilio Genedlaethol wedi mynychu cyfarfod o'r pwyllgor hwn yn ystod y flwyddyn fel arsylwr.

Mae'r Pwyllgor Archwilio'n trafod holl adroddiadau'r archwilwyr mewnol ym mhresenoldeb uwch aelodau o staff, gan gynnwys y rheiny yr adroddir ar eu hadrannau gan yr archwilwyr – mae hyn yn rhoi'r cyfle i aelodau'r pwyllgor i drafod yn fanwl y canfyddiadau, yr argymhellion a'r camau arfaethedig gan y rheolwyr. Mae'n ofynnol i benaethiaid adran y mae'r archwilwyr mewnol wedi nodi diffygion yn eu hadran, lunio cam cywirol a gosod dyddiad cwblhau ar gyfer y cam hwnnw mewn ymgynghoriad â'r archwilwyr mewnol. Caf adroddiadau rheolaidd gan yr archwilwyr sy'n rhoi gwybod i mi am y cynnydd y mae fy mhenaethiaid adran wedi'i gyflawni yn gwella'r pwyntiau a godwyd gan archwilwyr mewnol ac allanol. Nid yw'r archwilwyr mewnol na'r archwilwyr allanol wedi adrodd am unrhyw ganfyddiadau arwyddocaol sy'n fy arwain i amau digonolrwydd ein systemau.

Rwyf yn cadeirio cyfarfodydd o'r Bwrdd Rheoli, a fynychir gan bob uwch reolwr. Mae'r Bwrdd Rheoli yn goruchwyllo holl weithgareddau'r Gronfa ac yn cynnig y cyfle i mi a'm cydweithwyr i adolygu a herio'r gweithgareddau hyn.

Mae deiliaid y gyllideb – sef uwch reolwyr yr CGDG i bob pwrpas – yn trosglwyddo memoranda o gynrychiolaeth i mi, yn nodi eu cyfrifoldebau ac yn cadarnhau eu bod wedi cyflawni'r cyfrifoldebau hyn yn y flwyddyn ariannol yr adroddir arni. Mae'r deiliaid cyllideb yn cael memoranda tebyg gan reolwyr eu canolfan gost – sef rheolwyr

canol yr CGDG i bob pwrpas. Rwy'n dibynnu ar yr honiadau hyn gan fy rheolwyr, ac rwy'n sicrhau y caiff y cyfan eu hadolygu cyn i mi lofnodi'r Datganiad hwn ar Reolaeth Fewnol.

O ganlyniad i'r uchod, credaf fod fframwaith y Gronfa yn darparu i mi'r lefel o sicrwydd sydd ei hangen arnaf. Nid wyf yn ymwybodol o unrhyw beth sy'n peri i mi gredu bod ein systemau ar gyfer canfod ac ymateb i aneffeithlonrwydd, ar gyfer atal gwrthdaro buddiannau, ar gyfer atal a chanfod twyll ac ar gyfer lleihau colledion cymorth grant a grant Loteri yn annigonol.

Carole Souter
Prif Weithredwr

6 Gorffennaf 2010

Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr a'r Archwilydd Cyffredinol i Ddau Dŷ'r Senedd a Senedd yr Alban

Tystiaf fy mod wedi archwilio'r datganiadau ariannol o Weithgareddau Dosbarthu Arian y Loteri Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010 o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993 (fel y diwygiwyd). Mae'r rhain yn cynnwys y Datganiad Gwariant Net, Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, y Datganiad Llifoedd Arian, y Datganiad o Newidiadau mewn Ecwiti a'r nodiadau cysylltiedig. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn o dan y polisïau cyfrifyddu a osodwyd allan ynddynt. Rwyf hefyd wedi archwilio'r wybodaeth yn yr Adroddiad Tâl y dywedir yn yr adroddiad hwnnw ei bod wedi'i harchwilio.

Cyfrifoldebau priodol y Prif Weithredwr/Swyddog Cyfrifyddu a'r archwilydd Fel yr esboniwyd yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr a'r Prif Weithredwr, mae'r Ymddiriedolwyr a'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol ac am fod yn fodlon eu bod yn rhoi darlun cywir a theg. Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau ariannol yn unol â'r gyfraith gymwys ac â Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn gofyn i mi a'm staff i gydymffurfio â Safonau Moesegol ar gyfer Archwilydwy'r y Bwrdd Arferion Archwilio.

Cwmpas yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol Mae archwiliad yn cynnwys cael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol sy'n dystiolaeth ddigonol i roi sicrwydd rhesymol bod y datganiadau ariannol yn rhydd o gam-ddatgan perthnasol, pa un a achoswyd hynny trwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesiad o: ba un a yw'r polisïau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol, ac a ydynt wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymolrwydd amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan Gronfa Goffa'r Dreftadaeth

Genedlaethol; a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau ariannol.

Yn ogystal, mae'n ofynnol i mi gael tystiolaeth ddigonol i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm yr adroddwyd amdanynt yn y datganiadau ariannol wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Barn ar Reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob ystyriaeth berthnasol, mae'r gwariant a'r incwm wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd ac mae'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Barn ar y datganiadau ariannol

Yn fy marn i:

- mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa materion Dosbarthu Arian y Loteri Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ar 31 Mawrth 2010 ac o'i diffygion, newidiadau mewn ecwiti a llifoedd arian ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â Ddeddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993 (fel y'i diwygiwyd) a chyfarwyddiadau a wnaed o dan y ddeddf honno gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon, gyda chydysyniad Trysorlys Ei Mawrhydi.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i:

- mae'r rhan o'r Adroddiad Tâl sydd i'w harchwilio wedi'i pharatoi'n briodol yn unol â Ddeddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993 (fel y'i diwygiwyd) a chyfarwyddiadau a wnaed gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon, gyda chydysyniad Trysorlys Ei Mawrhydi; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn Sylwadau'r Rheolwyr ar gyfer y flwyddyn ariannol y

paratowyd y datganiadau ariannol ar ei
chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol.

Materion yr adroddaf arnynt
drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd yn ei
gylch mewn perthynas â'r materion
canlynol yr adroddaf i chi, os, yn fy marn i:

- nid oes cofnodion ariannol digonol wedi'u
cadw; neu
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson
â'r cofnodion neu'r dychweliadau cyfrifon;
neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth
a'r esboniadau y mae'n ofynnol i mi eu
cael ar gyfer f'archwiliad; [neu]
- nid yw'r Datganiad o Reolaeth Fewnol yn
adlewyrchu cydymffurfio ag arweiniad
Trysorlys Ei Mawrhydi.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w
gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

Amyas CE Morse

Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol

8 Gorffennaf 2010

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol
157–197 Buckingham Palace Road
Victoria
Llundain SW1W 9SP

Datganiad o Wariant Net

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010

	Nodiadau	£'000	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Enillion o'r Loteri Genedlaethol	9		246,745	208,196
Incwm buddsoddiad yr CDLG	9		2,007	9,882
			248,752	218,078
Llai: swm a drosglwyddwyd i Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Olympaidd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon	9		(43,389)	(10,847)
			205,363	207,231
Llog sy'n dderbyniadwy		58		614
Incwm amrywiol	2	88	146	1,234
Cyfanswm incwm			205,509	209,079
Ymrwymadau caled newydd	11	(219,260)		(238,403)
Dad-ymrwymadau caled	11	13,027		8,585
			(206,233)	(229,818)
Costau staff	3	(9,985)		(9,724)
Dibrisiad	7	(545)		(367)
Costau gweithredu eraill	4	(8,912)		(9,902)
			(19,442)	(19,993)
Cyfanswm gwariant			(225,675)	(249,811)
Diffyg gweithredol			(20,166)	(40,732)

Mae'r holl ffigurau a ddangosir yn gysylltiedig â gweithgareddau parhaus.
Mae'r nodiadau ar dudalennau 26 i 40 yn llunio rhan o'r cyfrifon.

Datganiad o Newidiadau mewn Ecwiti ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010

	Cronfa wrth gefn gwerth teg £'000	Cyfrif Incwm a Gwariant £'000
Balans ar 31 Mawrth 2008	1,248	(95,281)
Newidiadau mewn ecwiti yn 2008–09		
Rhyddhau cronfa wrth gefn i'r cyfrif incwm a gwariant	(1,248)	1,248
Enillion net ar ailbrisio buddsoddiadau	549	
Diffyg a gadwyd		(40,732)
Balans ar 31 Mawrth 2009	549	(134,765)
Newidiadau mewn ecwiti yn 2009–10		
Rhyddhau cronfa wrth gefn i'r cyfrif incwm a gwariant	(549)	549
Colled net ar ailbrisio buddsoddiadau	(630)	
Diffyg a gadwyd		(20,166)
Balans ar 31 Mawrth 2010	(630)	(154,382)

Mae'r gronfa wrth gefn gwerth teg yn ymwneud â'r gwahaniaeth rhwng gwerth llyfr a gwerth marchnad y balans yn yr CDLG (gweler nodyn 9). Nid yw'r gwahaniaeth rhwng gwerth llyfr a gwerth marchnad eiddo, peiriannau ac offer (gweler nodyn 7 i'r cyfrifon) yn berthnasol. Mae'r nodiadau ar dudalennau 26 i 40 yn llunio rhan o'r cyfrifon.

Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth

	Nodiadau	2009-10 £'000	2008-09 £'000	2007-08 £'000
Asedau anghyfredol				
Asedau sefydlog anniriaethol	7a	1,025	730	194
Eiddo, peiriannau ac offer	7b	1,143	639	821
Asedau Cyfredol				
Buddsoddiadau ar gael i'w gwerthu – balans yn yr CDLG	9	378,977	452,562	567,428
Masnach a symiau eraill sy'n dderbyniadwy	8	1,232	3,290	931
Arian parod a symiau cyfwerth ag arian parod		3,604	4,105	11
		383,813	459,957	568,370
Rhwymedigaethau cyfredol				
Rhwymedigaethau gweinyddol	10	(2,256)	(2,407)	(2,953)
Ymrwymadau grant sy'n ddyledus mewn blwyddyn	11	(236,726)	(266,790)	(290,347)
Asedau cyfredol net		144,831	190,760	275,070
Cyfanswm asedau llai rhwymedigaethau cyfredol		146,999	192,129	276,085
Ymrwymadau grant sy'n ddyledus mewn mwy na blwyddyn	11	(302,011)	(326,341)	(370,020)
Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a chostau	6	0	(4)	(98)
Cyfanswm asedau llai rhwymedigaethau		(155,012)	(134,216)	(94,033)
Cynrychiolir gan:				
Cronfa wrth gefn gwerth teg	16	(630)	549	1,248
Cyfrif incwm a gwariant a ddygwyd ymlaen		(134,765)	(95,281)	(11,400)
Trosglwyddiad o'r gronfa ailbrisiad		549	1,248	0
Symudiad yn y flwyddyn		(20,166)	(40,732)	(83,881)
Cyfrif incwm a gwariant a gariwyd ymlaen		(154,382)	(134,765)	(95,281)
		(155,012)	(134,216)	(94,033)

Mae'r nodiadau ar dudalennau 26 i 40 yn llunio rhan o'r cyfrifon.

Y Fonesig Jenny Abramsky
Cadeirydd

Carole Souter
Prif Weithredwr

6 Gorffennaf 2010

Datganiad Llifoedd Arian

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010

	Nodiadau	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Gweithgareddau gweithredu			
Arian a dynnwyd o'r CDLG	9	278,318	322,646
Arian o ffynonellau eraill	2	88	563
Arian a dalwyd i gyflogeion ac ar eu rhan		(9,927)	(9,871)
Llog a dderbyniwyd ar gyfrifon banc		61	655
Arian a dalwyd i gyflenwyr		(7,070)	(12,132)
Arian a dalwyd i dderbynyddion grant a benthyciadau	11	(260,627)	(297,054)
Mewnlif arian net o weithgareddau gweithredu	13a	843	4,807
Gweithgareddau buddsoddi			
Gwariant cyfalaf a buddsoddiad ariannol	13b	(1,344)	(713)
(Gostyngiad)/Cynnydd arian parod a symiau cyfwerth ag arian parod		(501)	4,094

Mae'r nodiadau ar dudalennau 26 i 40 yn llunio rhan o'r cyfrifon.

Cysoni Llif Arian Net i Symudiad mewn Cronfeydd Net ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010

	Nodyn	2009-10 £'000	2008-09 £'000
(Gostyngiad)/Cynnydd arian a symiau cyfwerth ag arian yn y cyfnod		(501)	4,094
Newidiadau mewn arian a symiau cyfwerth ag arian	13c	(501)	4,094
Arian a symiau cyfwerth ag arian ar 1 Ebrill 2009		4,105	11
Arian a symiau cyfwerth ag arian ar 31 Mawrth 2010		3,604	4,105

Mae'r nodiadau ar dudalennau 26 i 40 yn llunio rhan o'r cyfrifon.

Nodiadau i'r Cyfrifon

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2010

1a. Datganiad o bolisiau cyfrifyddu

a) Confensiwn cyfrifyddu

Llunnir y cyfrifon hyn mewn ffurf a gyfarwyddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon ac a gymeradwywyd gan y Trysorlys. Cânt eu paratoi o dan y confensiwn cost hanesyddol addasedig. Heb gyfyngu ar y wybodaeth a roir, mae'r cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifyddu a datgelu Deddf Cwmnïau 2006 a'r Canllaw Adrodd Ariannol FREM, i'r graddau y mae'r gofynion hynny'n briodol. Mae Cyfarwyddyd Cyfrifon y Loteri Genedlaethol a gyhoeddwyd i CGDG ym mis Hydref 2002 gan yr Ysgrifennydd Gwladol yn eithrio'n benodol paratoi cyfrifon cyfunol. Mae'r polisiau cyfrifyddu a gynhwysir yn y FREM yn cymhwyso IFRS fel y'u haddaswyd neu y'u dehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Paratowyd y cyfrifon ar sail busnes byw gan fod yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi sicrhau'r Ymddiriedolwyr y byddant yn parhau i dderbyn cyllid gan y Loteri Genedlaethol hyd nes 2019 o leiaf. Mae copïau o gyfarwyddiadau cyfrifon y Loteri Genedlaethol ar gael gan Ysgrifennydd yr Ymddiriedolwyr, 7 Holbein Place, Llundain SW1W 8NR.

Pan fo'r FREM yn caniatáu dewis o bolisi cyfrifyddu, dewiswyd y polisi cyfrifyddu y barnwyd ei fod yn fwyaf priodol i amgylchiadau arbennig yr CGDG at ddiben rhoi darlun cywir a theg. Disgrifir y polisiau penodol a fabwysiadwyd gan yr CGDG ar gyfer ei gweithgareddau dosbarthu arian y Loteri isod. Maent wedi'u cymhwyso'n gyson wrth ddelio ag eitemau yr ystyriwyd eu bod yn berthnasol i'r cyfrifon.

b) Asedau anghyfredol

Diffinnir asedau anghyfredol fel yr eitemau hynny a brynwyd at ddefnydd hirdymor CGDG a'i weithgareddau dosbarthu arian y Loteri a phan fo'r gost uwchlaw trothwy penodol. Darperir dibrisiad ar sail llinell syth ar yr holl asedau anghyfredol, gan gynnwys y rheiny sy'n cael eu dal o dan brydlesi cyllid, ar gyfraddau a gyfrifwyd i ddileu cost neu brisiad pob ased yn ystod ei oes ddefnyddiol ddisgwyliedig. Mae'r oesoedd hyn fel a ganlyn:

Eiddo prydles fer	– oes y brydles
Offer TG	– 4–10 mlynedd
Gosodiadau swyddfa	– 4–10 mlynedd
Asesu grantiau a meddalwedd arall	– hyd at 5 mlynedd

Ni chaiff unrhyw gostau wedi'u cynhyrchu'n fewnol eu cyfalafu.

c) Dyrannu costau ac adrodd segmentaidd

Caiff gweithrediadau CGDG eu rhannu'n ddwy gronfa – sef CGDG a CDL – gan adlewyrchu'r ddwy ffynhonnell incwm. Mae'r CGDG yn mynd i gostau anuniongyrchol a rennir rhwng gweithgareddau a ariennir gan gymorth grant a gweithgareddau a ariennir gan y Loteri Genedlaethol. Mae gofyn i'r CGDG ddosrannu'r costau anuniongyrchol hyn yn unol â *Managing Public Money* a gyhoeddir gan y Trysorlys. Mae'r dosraniad cost hwn yn ceisio adlewyrchu cyfran benodol yr amser a'r costau a ymrwymwyd i'r ddwy gronfa. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, cyfran y costau ar y cyd a ddosrannwyd i CDL oedd 99%. Adroddir am ganlyniadau'r CGDG mewn cyfres o gyfrifon ar wahân.

Mae'n ofynnol i'r Ymddiriedolwyr yn unol â'r cyfarwyddyd cyfrifon a gyhoeddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol i gyfrif ar wahân am eu gweithgareddau dosbarthu arian y Loteri. Byddai barn yr uwch reolwyr yn penderfynu a ddylai fod isadran adrodd bellach. Byddai ffrydiau gweithgarwch ar wahân, fel y nodir gan uwch reolwyr, yn cael costau gweinyddol wedi'u haseinio iddynt ar sail pro rata yn seiliedig ar y lefel grant a ddyfarnwyd, oni bai bod gwahaniaeth sylweddol yn y modd y cawsant eu prosesu, ac os felly, byddai dulliau ad hoc yn cael eu defnyddio.

Fodd bynnag, ar hyn o bryd, nid yw'r Ymddiriedolwyr o'r farn y gellir gwahanu eu gweithgareddau dosbarthu arian y Loteri, fel y'u datgelir yn y cyfrifon hyn, yn segmentau ar wahân.

d) Trethiant

Ni wneir unrhyw ddarpariaeth ar gyfer trethiant cyffredinol gan fod yr CGDG yn statudol eithriedig. Nid yw'r CGDG yn gallu adennill Treth Ar Werth (TAW) a godir arni a chaiff y gost TAW gynhwysol ei chynnwys o dan y penawdau gwariant perthnasol.

e) Pensiwn

Caiff cost reolaidd darparu buddion ei chodi ar y cyfrif gwariant net yn ystod oesoedd gwasanaeth aelodau'r cynllun ar sail canran gyson o dâl pensiynadwy. Mae staff yn aelodau o PCSPS a hysbysir canran y tâl pensiynadwy gan Swyddfa'r Cabinet ar ddechrau pob blwyddyn ariannol.

f) Prydlesi

Codir y rhent blyneddol ar brydlesi gweithredol ar y cyfrif gwariant net ar sail llinell syth yn ystod cyfnod y brydles. Pan fydd gan brydlesi sylwedd prydlesi cyllid, a'u bod yn berthnasol, ymdrinnir â nhw fel prydlesi cyllid. Caiff eitemau o dan brydlesi cyllid eu cyfalafu ar eu cost amcangyfrifedig, heb gynnwys unrhyw log a godwyd gan y prydleswr. Codir taliadau llog sy'n ddyledus o dan delerau cytundeb y brydles i'r cyfrif gwariant net ar ddyddiad pob taliad o dan y brydles.

g) Balansau CDLG

Mae'r balansau sy'n cael eu dal yn yr CDLG yn parhau o dan reolaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon, ac nid oes gan yr Ymddiriedolwyr unrhyw ddylanwad dros y modd y caiff y symiau hyn eu buddsoddi. Mae cyfran y balansau hyn i'w phriodoli i Ymddiriedolwyr yr CGDG fel y dangosir yn y cyfrifon ac, ar ddyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, wedi'i thystio gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon ei bod ar gael i'w dosbarthu gan yr Ymddiriedolwyr o ran ymrwymadau cyfredol ac ymrwymadau'r dyfodol.

h) Ymrwymadau Grant

Mae ymrwymadau "meddal", fel y diffinnir gan gyfarwyddyd cyfrifon yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon, yn cynrychioli penderfyniadau cadarnhaol a wneir gan Ymddiriedolwyr yn amodol ar gwblhau contract yn llwyddiannus. Pan ystyrir bod contract grant yn ei le, disgrifir bod yr ymrwymiad yn "galed". Mae dad-ymrwymadau meddal yn digwydd pan nad yw dyfarniad neu ran-ddyfarniad yn cael ei droi'n ymrwymiad caled – fel arfer gan fod y sawl sy'n derbyn y grant yn penderfynu peidio ag ymgymryd â'i brosiect. Mae dad-ymrwymadau caled yn digwydd pan nad oes angen ar y prosiect sy'n cael ei ariannu yr holl arian a neilltuwyd ar ei gyfer o dan y contract. Mae'r holl ymrwymadau grant yn daladwy ar unwaith pan dderbynnir ceisiadau dilys am daliad.

i) Benthyciadau

Mae hawl gan yr Ymddiriedolwyr wneud benthyciadau i gyrff treftadaeth o dan Gyfarwyddiadau Ariannol yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon. Mae cyfraddau llog a thelerau ad-dalu fel y gwêl yr Ymddiriedolwyr yn ddoeth.

Nid oes unrhyw safonau a dehongliadau dan sylw, nad ydynt wedi'u mabwysiadu eto, y mae'r Ymddiriedolwyr yn disgwyl y byddant yn cael effaith sylweddol ar y rhwymedigaethau incwm neu net a adroddwyd o weithgareddau dosbarthu arian y Loteri yr CGDG.

1b. Newidiadau mewn polisi cyfrifyddu ac addasiad y flwyddyn flaenorol

Ar ôl mabwysiadu IFRS o 1 Ebrill 2009, bu nifer o newidiadau mewn polisi cyfrifyddu. O dan Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 38 'Asedau Anniriaethol', mae'r CGDG bellach yn cyfalafu datblygiad meddalwedd hirdymor penodol (gweler nodyn 7a am fanylion pellach). O dan Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 19 'Buddion cyflogeion', mae'r CGDG bellach yn cydnabod fel atebolrwydd gwerth gwyliau a enillir gan staff, ond heb eu cymryd ar ddyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol (gweler nodyn 10 am fanylion pellach).

Mae'r newidiadau hyn mewn polisi cyfrifyddu wedi arwain at addasiad i'r canlyniadau ariannol ar gyfer 31 Mawrth 2010. Mae cymariaethau wedi'u haddasu hefyd.

	2009-10 £'000	2008-09 £'000	2007-08 £'000
Cyfrif incwm a gwariant o dan y safonau cyfrifyddu blaenorol	(159,050)	(135,331)	(95,345)
Newidiadau gofynnol o dan IFRS:			
- addasiad o ran cyfalafu meddalwedd	1,025	722	194
- addasiad o ran creu darpariaeth gwyliau heb eu cymryd	(150)	(156)	(130)
Cyfrif incwm a gwariant wedi'i ailddatgan o dan IFRS	(158,175)	(134,765)	(95,281)

2. Incwm amrywiol

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Ad-dalu grantiau	88	1,234

3. Costau a niferoedd staff

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Cyflogau	7,804	7,580
Taliadau YG y cyflogwr	540	525
Taliadau i gynllun pensiwn (gweler nodyn 6)	1,389	1,387
Costau staff dros dro	252	232
	9,985	9,724

O dan IFRS, mae CDL wedi cydnabod am y tro cyntaf yr atebolrwydd am staff nad ydynt wedi cymryd tâl gwyliau ar ddyddiad diwedd y flwyddyn. Amcangyfrifir mai'r gost hon yw £150,000 ac fe'i dyrannwyd i gostau cyflogau.

Roedd nifer gyfartalog y cyflogeion yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

2009-10	Ceisiadau grant	Cyllid a gweinyddu	Strategaeth a Datblygu Busnes	Cyfathrebu	Cyfanswm
Staff parhaol	150	36	24	16	226
Seondeion a staff contract	9	1	0	3	13
Cyfanswm	159	37	24	19	239

2008-09	Ceisiadau grant	Cyllid a gweinyddu	Strategaeth a Datblygu Busnes	Cyfathrebu	Cyfanswm
Staff parhaol	166	36	24	16	242
Secondeion a staff contract	12	1	1	2	16
Cyfanswm	178	37	25	18	258

Sylwer bod y dull cyfrifo wedi'i addasu yn 2009–10 i adlewyrchu'r nifer o staff cyfwerth ag amser llawn yn hytrach na nifer y gweithwyr yn unig. Mae ffigurau'r llynedd wedi'u diwygio i adlewyrchu hyn. Nid yw staff dros dro a staff asiantaeth wedi'u cynnwys yn y ffigurau uchod gan nad yw ein systemau yn caniatáu ar gyfer casglu ffigur cyfwerth ag amser llawn.

4. Diffyg gweithredol

Nodir y diffyg gweithredol ar ôl codi'r canlynol:

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Tâl yr archwilydd gan gynnwys gwaith ar baratoi ar gyfer yr IFRS	42	42
Taliadau o dan brydlesi gweithredol		
– safleoedd prydles	1,381	1,340
– llogi offer swyddfa	25	51

Mae dadansoddiad o gostau gweithredu eraill, gan gynnwys yr eitemau uchod, fel a ganlyn:

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Llety	2,293	2,191
Post a ffôn	313	488
Cyflenwadau swyddfa, argraffu a deunydd ysgrifennu	244	237
Teithio, cynhaliaeth a lletygarwch – Ymddiriedolwyr	107	118
Teithio, cynhaliaeth a lletygarwch – staff	340	345
Ffioedd proffesiynol – cysylltiedig â grant	2,714	3,180
Ffioedd proffesiynol – heb fod yn gysylltiedig â grant	1,174	1,379
Cyfathrebu	866	1,262
Offer swyddfa	484	321
Hyfforddiant staff	213	211
Costau amrywiol	164	170
	8,912	9,902

5. Costau a ailgodir

Fel y datgelwyd yn nodyn 1 i'r cyfrifon hyn, mae gofyn i'r CGDG ddatgelu ei chostau dosbarthu'r Loteri yng nghyfrifon CDL. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, cyfran y costau ar y cyd a ddosrannwyd i CDL oedd 99%. Ym mis Ebrill 2002, trosglwyddwyd holl weithgareddau'r CGDG i Holbein Place, Llundain. O ganlyniad, mae costau gweithredu'r holl swyddfeydd eraill yn cael eu hailgodi'n llawn ar CDL.

6a. Pensiynau

Darperir budd-daliadau pensiwn drwy drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil – y PCSPS. Ers 30 Gorffennaf 2007, mae staff newydd heb unrhyw aelodaeth PCSPS flaenorol yn gallu ymuno â Nuvos. Mae hwn yn gynllun pensiwn budd-dâl diffiniedig sy'n gysylltiedig â'r mynegai. Y gyfradd gyfrannu yw 3.5% i aelodau ar hyn o bryd, a bydd yn darparu pensiwn budd-dâl diffiniedig gydag oed pensiwn o 65.

Mae'r staff a ymunodd cyn 30 Gorffennaf 2007, neu oedd yn berchen ar aelodaeth PCSPS cymwys o'r blaen wrth ymuno ers y dyddiad hwnnw, yn aros yn un o dri chynllun â buddion wedi'u diffinio 'cyflog terfynol' statudol (classic, premium a classic plus). Nid yw'r cynlluniau'n cael eu hariannu ac mae cost y buddion yn cael eu talu gan arian a bleidleisir gan y Senedd bob blwyddyn. Caiff pensiynau sy'n daladwy o dan classic, premium, a classic plus eu cynyddu'n flynyddol yn unol â newidiadau yn y Mynegai Prisiau Adwerthu.

Gosodir cyfraniadau cyflogaion ar y gyfradd o 1.5% o enillion pensiynadwy ar gyfer classic a 3.5% ar gyfer premium a classic plus. Mae buddion yng nghynllun classic yn cronni ar gyfradd o 1 rhan o 80 o gyflog pensiynadwy ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, mae cyfandaliad sy'n gyfwerth â thair blynedd o bensiwn yn daladwy ar ymddeoliad. Ar gyfer premium, mae buddion yn cronni ar gyfradd 1 rhan o 60 o enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i classic, nid oes unrhyw gyfandaliad awtomatig (ond gall aelodau ildio (cymudo) rhywfaint o'u pensiwn i ddarparu cyfandaliad). I bob pwrpas, mae classic plus yn amrywiad o premium, ond gyda buddion o ran gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo'n fras yn yr un ffordd â chynllun classic.

Y trefniant pensiwn arall yw'r Cyfrif Pensiwn Partneriaeth sy'n drefniant pensiwn rhanddeiliaid. Mae'r cyfrif pensiwn partneriaeth yn drefniant pensiwn rhanddeiliaid gyda chyfraniad gan y cyflogwr. Mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 3% a 12.5% (gan ddibynnu ar oedran yr aelod) i gynnyrch pensiwn rhanddeiliaid a ddewisir gan y cyflogai. Nid oes rhaid i'r cyflogai gyfrannu ond os bydd yn gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn cyfateb y rhain hyd at derfyn o 3% o gyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Mae cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.8% pellach o gyflog pensiynadwy at PCSPS i dalu cost yswiriant budd risg cyfandaliad a ddarperir yn ganolog (marwolaeth mewn gwasanaeth ac ymddeoliad yn sgil salwch). Ar hyn o bryd, mae pump o aelodau staff â chyfrif pensiwn partneriaeth. Fe wnaeth dau aelod o staff ymddeol yn gynnar ar sail iechyd yn ystod 2009–10.

Gellir gweld mwy o fanylion am drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil, sy'n paratoi ei ddatganiadau cynllun ei hun, ar y wefan www.civilservice-pensions.gov.uk.

Er bod y cynlluniau'n gynlluniau â buddion wedi'u diffinio, mae rhwymedigaeth i dalu buddion yn y dyfodol yn gost i'r PCSPS. Mae adrannau, asiantaethau a chyrrff eraill a sicrheir gan y PCSPS yn talu cost sicrhad pensiwn a ddarperir i'r staff a gyflogant drwy dalu costau a gyfrifir ar sail gronns. Ar gyfer 2009–10, talwyd cyfraniadau cyflogwr o £1,389,248 (2008–09: £1,441,760) i'r PCSPS ar y cyfraddau a nodir yn y tabl isod. Caiff cyfraniadau cyflogwr eu hadolygu bob pedair blynedd ar ôl prisiad cynllun llawn gan actwari'r cynllun. Mae'r cyfraddau cyfrannu'n adlewyrchu buddion wrth iddynt gronni, nid pan achosir y costau mewn gwirionedd, ac yn adlewyrchu profiad blaenorol o'r cynllun.

Cyfrifwyd taliadau'r cyflogwr ar sail bandiau cyflog, fel a ganlyn:

Cyflog yn 2009-10	% yn 2009-10
£20,500 ac is	16.7%
£20,501-£42,000	18.8%
£42,001-£72,000	21.8%
£72,001 ac uwch	24.3%

6b. Darpariaeth ar gyfer rhwymedigaethau a chostau

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Darpariaeth ar 1 Ebrill 2009	4	98
Darpariaeth ymddeoliad cynnar	0	0
Darpariaeth wedi'i hadfer yn ôl	0	(55)
Taliadau pensiwn a wnaed	(4)	(39)
Darpariaeth ar 31 Mawrth 2010	0	4

Yn ystod 2007-08 ymddeolodd dau aelod o staff yn gynnar (nid oedd unrhyw ymddeoliadau yn 2009-10 pan grëwyd atebolrwydd pensiwn). Talodd yr CGDG gost ymddeoliad cynnar hyd nes bod y bobl hynny yn cyrraedd 60 oed a chymerodd y PCSPS gyfrifoldeb am gost y pensiwn. Digwyddodd hyn yn ystod 2009-10.

7a. Asedau sefydlog anniriaethol

	Gwefan		Technoleg Gwybodaeth		Cyfanswm	
	2009-10 £'000	2008-09 £'000	2009-10 £'000	2008-09 £'000	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Cost ar 1 Ebrill 2009	0	0	827	194	827	194
Ychwanegiadau	198	0	339	633	537	633
Ar 31 Mawrth 2010	198	0	1,166	827	1,364	827
Amorteiddio ar 1 Ebrill 2009	0	0	97	0	97	0
Cost am y flwyddyn	17	0	225	97	242	97
Ar 31 Mawrth 2010	17	0	322	97	339	97
Gwerth llyfr net						
Ar 31 Mawrth 2009	0	0	730	194	730	194
Ar 31 Mawrth 2010	181	0	844	730	1,025	730

O dan IFRS, mae cyfalafu meddalwedd wedi digwydd ar gyfer datblygu ffurflenni cais electronig a system rheoli asesiadau ceisiadau. Mae'r ffigurau uchod yn cynrychioli costau a anfonebwyd i CDL gan ddatblygwyr meddalwedd. Nid yw unrhyw gostau a gynhyrchwyd yn fewnol wedi'u cyfalafu. Mae'r asedau wedi'u hamorteiddio dros eu bywydau defnyddiol disgwylidig, sef diwedd y cyfnod sy'n dod o dan ein trydydd Cynllun Strategol; h.y. y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2013. Rhagwelir y gall pedwerydd Cynllun Strategol ofyn am newidiadau i'n meddalwedd prosesu busnes.

Mewn adolygiad o werthoedd cost gyfredol asedau sefydlog anniriaethol, ar 31 Mawrth 2010, ni ddatgelwyd unrhyw wahaniaeth sylweddol i werthoedd cost hanesyddol. Felly, nid oes unrhyw addasiad wedi'i wneud i adlewyrchu gwerthoedd cost gyfredol asedau sefydlog anniriaethol.

7b. Eiddo, peiriannau ac offer

	Eiddo Prydles Fer		TG ac offer arall		Ffitiadau Swyddfa		Cyfanswm	
	2009-10 £'000	2008-09 £'000	2009-10 £'000	2008-09 £'000	2009-10 £'000	2008-09 £'000	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Cost ar ddechrau'r flwyddyn	2,073	2,073	1,485	1,527	58	58	3,616	3,658
Ychwanegiadau	206	0	601	88	0	0	807	88
Gwarediadau	(707)	0	(87)	(130)	0	0	(794)	(130)
Ar ddiwedd y flwyddyn	1,572	2,073	1,999	1,485	58	58	3,629	3,616
Dibrisiad ar ddechrau'r flwyddyn	1,675	1,520	1,244	1,260	58	57	2,977	2,837
Cost am y flwyddyn	139	155	164	114	0	1	303	270
Addasiad ar waredu	(707)	0	(87)	(130)	0	0	(794)	(130)
Ar ddiwedd y flwyddyn	1,107	1,675	1,321	1,244	58	58	2,486	2,977
Gwerth llyfr net								
Ar ddechrau'r flwyddyn	398	553	241	267	0	1	639	821
Ar ddiwedd y flwyddyn	465	398	678	241	0	0	1,143	639

Mae'r Ymddiriedolwyr wedi ystyried gwerth eiddo, peiriannau ac offer ac yn fodlon nad oedd eu gwerth, ar 31 Mawrth 2010, yn llai na'u gwerth llyfr net a ddangosir yn y cyfrifon; o ganlyniad, mae'r asedau uchod wedi'u datgelu ar gost hanesyddol wedi'i dibrisio.

Mae gwerth eiddo, peiriannau ac offer yn cynrychioli rhaniad cymesur o'r asedau a ddefnyddir gan CGDG a CDL. Mewn adolygiad o werthoedd cost gyfredol eiddo, peiriannau ac offer, ar 31 Mawrth 2010, ni ddatgelwyd unrhyw wahaniaeth materol i werthoedd cost hanesyddol. O ganlyniad, ni wnaed unrhyw addasiad yn y cyfrifon hyn i adlewyrchu gwerthoedd cost gyfredol. Mae'r eiddo prydles fer yn cynnwys costau addasu ac ailwampio yn safleoedd yr CGDG, sy'n cael eu dal o dan brydlesi gweithredol.

Roedd rhai o'r eiddo, peiriannau ac offer yn cael eu dal o dan brydles cyllid, fel a ddangosir yn y tabl isod. Cynhwysir y ffigurau yn y tabl uchod.

TG ac offer arall	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Cost ar 1 Ebrill 2009	0	0
Ychwanegiadau	148	0
Gwarediadau	0	0
Ar 31 Mawrth 2010	148	0
Dibrisiad ar 1 Ebrill 2009	0	0
Taliadau am y flwyddyn	33	0
Addasiad ar waredu	0	0
Ar 31 Mawrth 2010	33	0
Gwerth llyfr net		
Ar ddechrau'r flwyddyn	0	0
Ar ddiwedd y flwyddyn	115	0

Rhwymedigaethau o dan brydlesi cyllid:

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
TG ac offer arall		
Symiau am brydlesi sy'n dod i ben mewn blwyddyn	45	0
Symiau am brydlesi sy'n dod i ben ym mlynnyddoedd dau i bump	68	0
	113	0

Cynhwysir y rhwymedigaethau hyn yn y symiau sy'n daladwy (gweler nodyn 10).

8. Symiau masnach a symiau eraill sy'n dderbyniadwy

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	608	600
Symiau eraill sy'n dderbyniadwy	587	2,631
Blaensymiau staff	37	59
	1,232	3,290

Mae symiau derbyniadwy eraill yn cynnwys swm o £174,500 sy'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn (2008-09: £424,500). Mae hyn yn cynrychioli ad-daliad rhannol o grant yn dilyn newid mewn amgylchiadau grantî. Cytunwyd amserlen ad-dalu ym mis Mawrth 2009 a pharhawyd i dderbyn taliadau yn unol â'r amserlen honno.

O'r symiau uchod, roedd £324,000 yn ddyledus gan gyrff llywodraeth ganolog. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd gan 47 aelod o staff flaensymiau cyflogres yn ddyledus (ar 31 Mawrth 2009, roedd 64).

9. Buddsoddiadau

Symudiadau balansau CDLG:

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Cost gyfredol ar 1 Ebrill 2009	452,562	567,428
Incwm a gafwyd gan y Loteri Genedlaethol	246,745	208,196
Cyllid a dynnwyd i lawr gan CDL	(278,318)	(322,646)
Cyllid a drosglwyddwyd i Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Olympaidd	(43,389)	(10,847)
Adenilliad buddsoddiad	2,007	9,882
(Colledion)/enillion heb eu gwireddu ar fuddsoddiad	(630)	549
Cost gyfredol ar 31 Mawrth 2010	378,977	452,562

Nid oes unrhyw rwymedigaeth i drethiant ar enillion a wireddir gan yr CGDG. Yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon sy'n buddsoddi'r arian hwn ac sy'n dirprwyo rheolaeth i'r Comisiynwyr dros Leihau'r Ddyled Genedlaethol, sy'n ychwanegu eu hadnillion at y balans sy'n cael ei ddal. Nid oes gan Ymddiriedolwyr yr CGDG unrhyw reolaeth ar bolisi buddsoddi. Mae'r datganiad o bolisiau cyfrifyddu'n cynnwys mwy o wybodaeth am y mater hwn.

10. Symiau sy'n daladwy: symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Symiau gweithredol sy'n daladwy	1,080	1,235
Symiau eraill sy'n daladwy gan gynnwys trethiant a nawdd cymdeithasol	335	339
Croniadau ac incwm gohiriedig	841	833
	2,256	2,407

O dan IFRS, mae CDL wedi cydnabod am y tro cyntaf yr atebolrwydd am staff nad ydynt wedi cymryd tâl gwyliau. Amcangyfrifir bod y gost yn £150,000.

Ni sicrhawyd unrhyw un o rwymedigaethau CDL. Gellir dadansoddi balansau symiau gweithredol eraill sy'n daladwy fel a ganlyn:

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Balansau sy'n ddyledus i lywodraeth ganolog	171	250
Balansau sy'n ddyledus i awdurdodau lleol	17	27
Balansau sy'n ddyledus i gorfforaethau cyhoeddus	0	0
Balansau allanol i lywodraeth	892	958
	1,080	1,235

11. Ymrwymiadau grant

Ymrwymiadau caled

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2009	593,131	660,367
Trosglwyddiadau o ymrwymiadau meddal	219,260	238,403
Dad-ymrwymiadau	(13,027)	(8,585)
Ymrwymiadau a dalwyd	(260,627)	(297,054)
Cariwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2010	538,737	593,131

Ymrwymiadau meddal

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2009	256,584	354,800
Ymrwymiadau meddal a wnaed	106,148	150,876
Dad-ymrwymiadau meddal	(3,453)	(10,689)
Trosglwyddiadau i ymrwymiadau caled	(219,260)	(238,403)
Balans a gariwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2010	140,019	256,584

Mae'r balans ar ddiwedd y flwyddyn yn cynrychioli symiau sy'n ddyledus i ymgeiswyr yn y cyfnodau canlynol:

Ymrwymiadau caled

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Mewn blwyddyn	236,726	266,790
Mewn dwy i bum mlynedd	302,011	326,341
Mewn mwy na phum mlynedd	0	0
	538,737	593,131

Mae'r balans ymrwymiadau caled ar ddiwedd y flwyddyn yn cynrychioli symiau sy'n ddyledus fel a ganlyn:

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Balansau sy'n ddyledus i lywodraeth ganolog	42,538	60,751
Balansau sy'n ddyledus i awdurdodau lleol	278,058	299,311
Balansau sy'n ddyledus i gorfforaethau cyhoeddus	3,197	16,856
Balansau allanol i lywodraeth	214,944	216,213
	538,737	593,131

12. Ymrwymiadau

Mae cyfanswm ymrwymiadau CDL sy'n ddyledus o dan brydlesi gweithredol fel a ganlyn:

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Eiddo prydles fer		
Yn dod i ben ymhen blwyddyn	27	372
Yn dod i ben ym mlynnyddoedd dau i bump	1,287	2,282
Yn dod i ben wedi hynny	10,961	0
	12,275	2,654
Prydlesi gweithredol eraill		
Yn dod i ben ymhen blwyddyn	2	1
Yn dod i ben ym mlynnyddoedd dau i bump	19	48
Yn dod i ben wedi hynny	0	0
	21	49

Mewn blynyddoedd blaenorol rydym wedi datgelu ymrwymiadau blynyddol; fodd bynnag, mae Safon Cyfrifyddu Ryngwladol 17 (IAS17) yn pennu gofyniad i ddangos cyfanswm yr ymrwymiadau. Mae'r ffigurau cymharol wedi'u haddasu. Mae IAS17 hefyd yn pennu gofyniad i brydlesi eiddo gael eu rhannu rhwng eu helfennau tir ac adeiladau. Nid oes unrhyw raniad wedi'i wneud yn y ffigurau uchod ar gyfer eiddo prydles fer gan mai bach iawn o dir sydd o dan y prydlesi hyn.

Nid oes gan CDL unrhyw ymrwymiadau cyfalaf y contractiwyd ar eu cyfer, nac ymrwymiadau cyfalaf a gymeradwywyd ond na chontractiwyd ar eu cyfer.

13. Nodiadau i'r datganiad llifoedd arian

a) Cysoni diffyg gweithredol i fewn-lif arian o weithgareddau gweithredu

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Diffyg gweithredol	(20,166)	(40,732)
Ychwanegu'n ôl eitemau nad ydynt yn arian:		
- dibrisiad	545	367
- colled ar waredu asedau sefydlog anniriaethol ac eiddo, peiriannau ac offer	0	0
- gostyngiad mewn darpariaethau eraill	(4)	(68)
- symudiad yn y gronfa wrth gefn gwerth teg	(630)	549
- gostyngiad yn y gronfa wrth gefn ymrwymiad grant	(54,394)	(67,236)
- gostyngiad yn y balans yn yr CDLG	73,585	114,866
Gostyngiad/(cynnydd) mewn symiau di-log sy'n dderbyniadwy	2,058	(2,362)
Cynnydd/(gostyngiad) mewn symiau di-gyfalaf sy'n daladwy	(151)	(577)
Mewn-lif arian net o weithgareddau gweithredu	843	4,807

b) Gwariant cyfalaf

	2009-10 £'000	2008-09 £'000
Taliadau i gael asedau sefydlog anniriaethol	537	625
Taliadau i gael eiddo, peiriannau ac offer	807	88
	1,344	713

c) Dadansoddi newidiadau mewn cyllid net

	1 Ebrill 2009 £'000	Lifoedd arian £'000	31 Mawrth 2010 £'000
Arian yn y banc	4,105	(501)	3,604

14. Trafodion parffion perthynol

Mae CGDG yn gorff cyhoeddus anadrannol a noddir gan yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Ystyrir bod yr adran hon yn barti perthynol. Yn ystod y flwyddyn, mae'r CGDG (gan gynnwys ei gweithgareddau dosbarthu'r Loteri) wedi cael trafodion materol amrywiol, heblaw dyfarniadau grantiau, â'r Adran ac endidau eraill yr ystyrir mai'r Adran hon sy'n eu noddi, sef y Gronfa Loteri Fawr, Sport England ac English Heritage. Fe wnaeth y Gronfa Loteri Fawr weithredu'r cynllun Arian i Bawb ar ran nifer o ddosbarthwyr y Loteri, ac rydym yn parhau i wneud cyfraniad tuag at eu costau gweinyddol wrth iddynt fonitro dyfarniadau presennol. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd gan CDL ddyled o £22,000 i'r Gronfa Loteri Fawr, gan gynnwys croniadau ar gyfer anfonebau heb eu derbyn. Cyfrannodd y Gronfa Loteri Fawr tuag at y grantiau a wnaed o dan ein rhaglen Parciau i Bobl, a thuag at eu costau gweinyddol hefyd. Fe wnaethant hefyd gyfrannu at gost rhedeg Fforwm y Loteri, a weinyddwyd gan yr CGDG yn 2009–10. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd gan y Gronfa Loteri Fawr ddyled o £319,000. Mae English Heritage yn gweithredu'r Grantiau Atgyweirio ar gyfer y rhaglen Mannau Addoli yn Lloegr, ac yn darparu cyngor arbenigol ar geisiadau a dyfarniadau grant amrywiol. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd £164,000 yn ddyledus iddynt, gan gynnwys croniadau ar gyfer anfonebau heb eu derbyn.

Mae'r Cadeirydd, Jenny Abramsky, hefyd yn Gadeirydd Prifysgol Llundain. Yn ystod y flwyddyn, fe wnaeth yr CGDG logi ystafell gan y Brifysgol at ddibenion hyfforddi. Cost hyn oedd £394.

Roedd Vryan Heal yn aelod o'r pwyllgor ar gyfer De Orllewin Lloegr a chymerodd swydd gydag English Heritage yn ystod y flwyddyn. Gwariodd CDL £722,000 ar wasanaethau gweinyddol gydag English Heritage yn ystod 2009–10. Bu Alison Millward, sy'n aelod o banel arbenigol yr Ymddiriedolwyr ar geisiadau'r Loteri, yn darparu gwasanaethau monitro prosiectau i CDL ar nifer o grantiau, ynghyd â chymorth pellach. Derbyniodd £5,058 yn y flwyddyn am y gwaith hwn.

Fel y nodir isod, roedd gan Ymddiriedolwyr CGDG fuddiannau mewn cyrff y gwnaed grantiau Loteri iddynt gan CGDG. Yn yr un modd, roedd gan aelodau'r pwyllgorau gwlad a rhanbarth fuddiannau mewn cyrff a gafodd grantiau Loteri gan eu pwyllgor neu gymeradwyaethau i Ymddiriedolwyr. Mae'r Ymddiriedolwyr yn fodlon na chafodd yr unigolion unrhyw ddylanwad ar y broses benderfynu.

Bwrdd yr Ymddiriedolwyr *Cyngor Sir Swydd Lincoln*

Grant o £47,100 a phas cam un o £857,400 – Corsydd Pori Arfordirol Swydd Lincoln. Datganwyd diddordeb gan Doug Hulyer, sydd ar Fwrdd Natural England, gan fod y prosiect yn cwmpasu gwarchodfa natur o dan reolaeth Natural England.

Ymddiriedolaeth Mary Rose

Grant o £19,163,000 – prosiect Amgueddfa Mary Rose. Datganwyd diddordeb gan Yinnon Ezra, fel Cyfarwyddwr Hamdden a Threftadaeth yng Nghyngor Sir Swydd Hampshire, gan y gallai'r cyngor fod yn cyfrannu cyllid partneriaeth i'r prosiect.

Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol

Grant o £1,500,000 – A shared vision for a new Stowe. Datganwyd diddordeb gan Hilary Lade am ei bod wedi bod yn gysylltiedig â datblygu cynlluniau ar gyfer Stowe pan oedd yn aelod o gyngor yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol.

Oriel Watts

Grant o £523,000 – Watts Gallery Hope Project. Mae Tristram Hunt yn perthyn i Gyfarwyddwr yr oriel.

Ymddiriedolaeth Genedlaethol Gogledd Iwerddon

Grant o £3,000,000 – Safle Treftadaeth y Byd Giant's Causeway. Datganwyd diddordeb gan Doug Hulyer, oherwydd iddo, yn ei rinwedd fel aelod o Banel Dysgu'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol, ddarparu cyngor i'r ymgeisydd ar ddatblygu elfennau o'r cais.

Cyngor Dinas Southampton

Grant o £4,600,000 – Southampton Sea City Museum Project. Datganwyd diddordeb gan Yinnon Ezra am iddo fod yn gysylltiedig â datblygiadau'r prosiect yn ei rinwedd fel Cyfarwyddwr Hamdden a Threftadaeth Cyngor Sir Swydd Hampshire.

Llyfrgell Wiener

Grant o £27,300, a phas cam un o £448,200 – Keeping Truth Alive. Datganwyd diddordeb gan Jenny Abramsky am ei bod yn Gadeirydd Bwrdd Ymddiriedolwyr Prifysgol Llundain a'r Brifysgol oedd yn berchen ar ystafell newydd y Llyfrgell, 29 Russell Square.

Awdurdod Parc Cenedlaethol Exmoor

Grant o £662,500 – Exmoor Moorland Landscape Partnership. Datganwyd diddordeb gan Doug Hulyer, sydd ar Fwrdd Natural England, un o bartneriaid y prosiect.

Natural England

Grant o £95,400 a phas cam un o £1,772,500 – Wet and Wonderful – The Heritage of the Avalon Marshes. Datganwyd diddordeb gan Doug Hulyer, am ei fod ar Fwrdd Natural England.

Aelodau pwyllgor

Y Gymdeithas Frenhinol er Gwarchod Adar (RSPB)

Grant o £131,000 a phas cam un o £859,100. Datganwyd diddordeb gan Richard Powell yn ei rinwedd fel Cyfarwyddwr Rhanbarthol yr RSPB yn Nwyrain Lloegr.

Ymddiriedolaeth Archeolegol Norfolk

Grant o £51,500 a phas cam un o £527,200 – Abaty St Benet. Datganwyd diddordeb gan Anne Mason. Bu'n gysylltiedig â datblygu'r cynllun hwn.

Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Hertford a Middlesex

Grant o £39,200 a phas rownd gyntaf o £311,500 – Woodlands for Wildlife and People. Datganwyd diddordeb gan Michael Allen, fel Cadeirydd Cyngor y Gymdeithas Frenhinol Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt.

Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Hertford a Middlesex

Grant o £39,200 a phas rownd gyntaf o £311,500 – Woodlands for Wildlife and People. Roedd Roy Swanston yn ffrind personol agos i aelod o Fwrdd Rheoli'r Ymddiriedolaeth, a datganwyd diddordeb ganddo.

Ymddiriedolaeth Datblygu'r Celfyddydau Carnifal Luton

Grant o £98,300 a phas rownd gyntaf o £498,800 – Regional Carnival Archive. Datganwyd diddordeb gan Margaret Appleton fel Prif Weithredwr Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Diwylliannol Luton.

Cyngor Sir Suffolk

Grant o £910,000 – Managing a Masterpiece. Datganwyd diddordeb gan Anne Mason gan iddi gael ei chomisiynu i weithio gyda'r ymgeisydd yn ystod y cyfnod datblygu.

Bwrdeistref Llundain Waltham Forest

Grant o £50,000 a grant pellach o £334,900 – Habitat Honeywood. Daeth Benedetta Tiana yn ymgynghorydd dehongli'r prosiect ar ôl i'r penderfyniad gael ei wneud.

Bwrdeistref Llundain Waltham Forest

Grant o £80,000 a phas cam un o £1,320,000 – Datblygiad Oriel William Morris. Daeth Benedetta Tiana yn ymgynghorydd dehongli'r prosiect ar ôl i'r penderfyniad gael ei wneud.

Bwrdeistref Llundain Waltham Forest

Grant o £3,483,000 – Lloyd and Aveling Park. Daeth Benedetta Tiana yn ymgynghorydd dehongli Oriel William Morris a oedd yn cael ei ddatblygu ochr yn ochr â'r parc.

Eglwys Gadeiriol Durham

Grant o £50,000 a phas rownd gyntaf o £250,000 – Heritage Woodlands & Riverbanks. Datganwyd diddordeb gan William Salvin am iddo gael ei benodi'n ddiweddar i Fwrdd Codi Arian Eglwys Gadeiriol Durham, a fyddai'n codi arian partneriaeth tuag at y prosiect.

Tees Valley Arts

Grant o £245,100 – Green TV. Datganwyd diddordeb gan Susan Antrobus am ei bod yn Gydlynnydd Bioamrywiaeth Partneriaeth Bioamrywiaeth Tees Valley ac roedd yn cael ei chyflogi gan Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Tees Valley, sefydliad partner ar gyfer y cais.

Gwasanaeth Amgueddfeydd Swydd Gaerhirfryn

Grant o £919,400 – Amgueddfa Swydd Gaerhirfryn. Datganwyd diddordeb gan Edmund Southworth am mai ef oedd yr ymgeisydd yn ystod y cais cam cyntaf.

Ymddiriedolaeth Adeiladau Hanesyddol Manceinion

Grant o £148,200 a phas cam un o £851,700 – Gaskell House. Datganwyd diddordeb gan Virginia Tandy fel Cyfarwyddwr Diwylliant Cyngor Dinas Manceinion.

Lagan Legacy

Grant o £624,000 – Homeplace. Datganwyd diddordeb gan David Erwin am ei fod wedi rhoi cyngor i'r ymgeisydd rhwng penderfyniad cam un a dyfarnu grant llawn.

Prifysgol Aberdeen

Grant o £875,000 – Llyfrgell a Chanolfan Casgliadau Arbennig Prifysgol Aberdeen. Datganwyd diddordeb gan Duncan Rice, fel Pennaeth Prifysgol Aberdeen.

Sabhal Mòr Ostaig

Grant o £25,000 – Kist O Riches II. Datganwyd diddordeb gan Katrina Thomson. Fel Pennaeth Casgliadau, Archifau a Llyfrgelloedd gydag Ymddiriedolaeth Genedlaethol yr Alban, a oedd yn bartner ac yn fuddiolwr yn y prosiect, roedd ganddi gysylltiad agos â Chasgliadau Canna House. Roedd yn bosibl y byddai Ymddiriedolaeth Genedlaethol yr Alban yn mynd ati hi ynglŷn â'r casgliadau.

Comhairle nan Eilean Siar

Grant o £240,000 a phas rownd un o £2,400,000 – Lews Castle & Museum nan Eilean. Datganwyd diddordeb gan Ross Noble. Roedd wedi darparu cymorth a chynghor ymgynghorol i'r ymgeisydd a oedd yn rhan o ddeunyddiau'r cais.

Cymdeithas Faversham

Grant o £20,600 a phas cam un o £130,600 – No. 12 Preston Street. Datganwyd diddordeb gan Jennie Fordham am ei bod wedi gweithio gyda'r ymgeisydd ar ddatblygu strategaeth ar gyfer eu gwaith gydag ysgolion a grwpiau eraill.

Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt ar gyfer Swydd Berkshire, Swydd Buckingham a Swydd Rhydychen

Pas cam un o £1,069,800 – West Berkshire Living Landscape. Datganwyd diddordeb gan Chris Corrigan am fod yr RSPB wedi bod mewn trafodaethau â'r ymgeisydd a gallai ddod yn gysylltiedig â'r prosiect.

English Heritage

Grant o £868,387 a phas cam un o £4,081,613 – Gwelliannau Amgylcheddol Côr y Cewri. Datganwyd diddordeb gan Tony Richardson am ei fod yn gyfarwyddwr rhanbarthol yr RSPB, a oedd â chytundeb rheoli ar gyfer tir o fewn Safle Treftadaeth y Byd Côr y Cewri, a oedd wedi cyfrannu at ei gynllun rheoli.

Awdurdod Parc Cenedlaethol Exmoor

Grant o £662,500 – Exmoor Moorland Landscape Partnership. Datganwyd diddordeb gan Roger Goulding am ei fod yn gweithio i Asiantaeth yr Amgylchedd, a oedd hefyd yn darparu cyllid partneriaeth.

Cyngor Tref Falmouth

Grant o £253,500 – Prosiect John Singer Sargent. Datganwyd diddordeb gan Hilary Bracegirdle am fod aelod o'r sefydliad ymgeisydd yn ffrind personol iddi.

Eglwys Gadeiriol Truro

Grant o £400,000 – Inspire Cornwall. Datganwyd diddordeb gan Hilary Bracegirdle am ei bod yn Gadeirydd Pwyllgor Cynghori Ffabrig yr Eglwys Gadeiriol, a oedd wedi ardystio'r prosiect ac a oedd yn rhan o'r broses cymeradwyaethau cyfreithiol.

Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol

Grant o £700,000 – Chedworth Exposed: The Golden Age of Roman Britain. Datganwyd diddordeb gan Simon Timms am ei fod yn un o ymddiriedolwyr yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol.

Natural England

Grant o £95,400 a phas cam un o £1,772,500 – Wet and Wonderful – The Heritage of the Avalon Marshes. Datganwyd diddordeb gan Tony Richardson am ei fod yn gyfarwyddwr rhanbarthol yr RSPB, un o'r sefydliadau partner.

Cyngor Dinas Caerdydd

Grant o £440,000 – Stori Caerdydd – Amgueddfa Caerdydd. Datganwyd diddordeb gan Lindsay Cuddy fel cyflogai i'r ymgeisydd.

Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt ar gyfer Birmingham a'r Ardal Ddu

Grant o £5,800 a grant pellach o £377,900 – Cors Moseley – Gwarchodfa Natur Tolkien. Datganwyd diddordeb gan Peter Shirley fel Is-Lywydd Anrhydeddus y sefydliad ymgeisydd.

Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham

Grant o £590,000 – Adfer Castell Boston. Datganwyd diddordeb gan Ken Wyatt am ei fod ar hyn o bryd yn aelod etholedig o Gyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham.

Llyfrgell Leeds

Grant o £33,500 a phas cam un o £667,200 – The Leeds Library: living and learning. Datganwyd diddordeb gan David Kennedy am fod ei wraig yn aelod o'r Llyfrgell.

Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli yn Lloegr

Grant o £12.4miliwn a phasiau cam un o £11.8miliwn i 420 o sefydliadau ar wahân. Fe wnaeth Veryan Heal ymddiswyddo fel aelod o'r pwyllgor i dderbyn swydd gydag English Heritage, yr ydym yn rhedeg y rhaglen grantiau hon gyda hwy. O dan y rhaglen hon, ystyrir bod yr holl ddyfarniadau i adeiladau Gradd I a Gradd II* fel rhai sy'n cael eu hariannu ar y cyd gan CDL ac English Heritage.

Panel arbenigol

Treftadaeth Mur Hadrian

Grant o £165,600 a phas cam un o £3,584,300 – Roman Maryport – Treftadaeth y Byd yng Ngorllewin Cumbria. Adroddodd Jemima Fraser, ar ôl gwneud y dyfarniad, ei bod yn cael ei chyflogi gan yr ymgeisydd i ddatblygu'r prosiect.

Staff

Ymddiriedolaeth Dreamland

Grant o £384,500 a phas cam un o £2,650,000 – adfer Dreamland, Margate. Adroddodd Carole Souter, y Prif Weithredwr, ei bod yn aelod o'r panel a fyddai'n gwneud argymhellion i weinidogion y llywodraeth ar brosiectau i'w hariannau gan y rhaglen Sea Change, yn cael ei gweinyddu gan CABE (corff cyhoeddus anadrannol) yr oedd Ymddiriedolaeth Dreamland yn gwneud cais iddo am gyllid.

Mae penderfyniadau partion cysylltiedig wedi'u datgelu hefyd yng nghyfrifon blynnyddoedd blaenorol; y penderfyniadau a gofnodir uchod yw'r penderfyniadau hynny a wnaed yn 2009–10. Digwyddodd y trafodion yn 2009–10, ar ffurf taliadau grant, a oedd yn ymwneud â phenderfyniadau a wnaed mewn blynnyddoedd blaenorol.

15. Offerynnau ariannol

Mae datgeliad llawn o dan IFRS 7 'Offerynnau Ariannol: Datgeliadau', yn Sylwadau'r Rheolwyr.

16. Cronfa wrth gefn gwerth teg

	2009–10 £'000	2008–09 £'000
Ar 1 Ebrill 2009	549	1,248
Gwireddu'r enillion ailbrisio ar falans CDLG	(549)	(1,248)
(Colled)/enillion ailbrisio ar ddiwedd y flwyddyn ar falans CDLG	(630)	549
Ar 31 Mawrth 2010	(630)	549

Mae'r gronfa wrth gefn yn ymwneud â'r gwahaniaeth rhwng gwerth llyfr a gwerth marchnad balans CDLG (gweler nodyn 9). Nid yw'r gwahaniaeth rhwng gwerth llyfr a gwerth marchnad eiddo, peiriannau ac offer (gweler nodyn 7) yn berthnasol.

17. Datganiad ar golledion

Mae ein Memorandwm Ariannol gyda'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn gofyn i ni adrodd ein colledion sy'n digwydd yn y flwyddyn lle mae'r cyfanswm dros £100,000. Cyfanswm gwerth y grantiau Loteri a gafodd eu diddymu yn y flwyddyn oedd £126,562 yn cwmpasu 10 o ddyfarniadau ar wahân lle credir nad oes unrhyw bosibilrwydd y gellir adfer y grant. Ym mhob achos, dim ond ar ôl ymchwiliad llawn gan y staff i'r amgylchiadau y cawsant eu dileu. Caiff y gwersi a ddysgwyd eu hadrodd yn ôl i'r broses asesu.

Cyfarwyddiadau Polisi

Mae'r Llywodraeth yn cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi i CDL o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1993. Daeth y cyfarwyddiadau presennol i rym yn 2008. Fel o'r blaen, mae'r rhain yn faterion sydd i'w hystyried wrth ddosbarthu arian.

Ar yr un pryd, cyhoeddodd Llywodraeth Cynulliad Cymru gyfarwyddiadau polisi yn ymwneud ag arian a ddosberthir yng Nghymru; mae'r rhain yn cyd-fynd â chyfarwyddiadau'r DU, ac fe'u hatgynhyrchir yn llawn ar dudalennau 46–47.

a) Anghenion y dreftadaeth

"Asesiad (CDL) o anghenion y dreftadaeth genedlaethol a'u blaenoriaethau ar gyfer mynd i'r afael â nhw."

Cafodd y cynllun strategol cyfredol, *Trysori ein treftadaeth, buddsoddi yn ein dyfodol*, ei lywio gan asesiad o anghenion a gynhaliwyd mewn partneriaeth â'r cyrff strategol arweiniol ar gyfer y sector treftadaeth. Dangosodd hyn angen sylweddol am gyllid ar draws ystod eang o faterion, na allai neu na fyddai'r cyfan ohonynt yn cael eu diwallu gan arian y Loteri.

Llywiwyd ein strategaeth hefyd gan ymgynghoriad cyhoeddus yn 2006. Yng ngoleuni effaith y dirwasgiad dros y flwyddyn ddiwethaf a'r tynhau a ddisgwyllir ar gyllid cyhoeddus yn y blynyddoedd i ddod, ymgymeron â rhaglen bellach o ymgysylltu â chwsmeriaid a rhanddeiliaid ym mis Medi 2009, er mwyn cadarnhau bod y cyfeiriad strategol a bennwyd gennym yn 2008 yn dal yn gadarn. Dywedwyd wrthym eu bod yn parhau i gefnogi ymagwedd CDL yn ariannu prosiectau gyda buddion i'r dreftadaeth a phobl, a bod y cydbwysedd cyllid ar hyn o bryd rhwng prosiectau mawr a bach, a rhaglenni agored a rhaglenni wedi'u targedu, yn gywir gennym. Roedd y canfyddiadau hyn yn gyson â chanfyddiadau archwiliad yn 2009 i gysylltiadau lefel uchel CDL, a ddangosodd fod cytundeb a chefnogaeth gref iawn i'n nodau strategol.

b) Cynnwys y cyhoedd

"Yr angen i gynnwys y cyhoedd a chymunedau lleol wrth lunio polisiâu, pennu blaenoriaethau a dosbarthu arian."

Wrth ddatblygu ein strategaeth gyfredol, fe wnaethom ymgynghori â'r cyhoedd sy'n chwarae'r Loteri, er mwyn cael safbwynt y 'defnyddiwr olaf' ar y prosiectau a ariennir gennym, i gyfrannu at ein polisi a'n harfer, ac i gynyddu dealltwriaeth y cyhoedd o'n gwaith.

Yn 2009 buom yn dathlu pen-blwydd cyllid y Loteri ar gyfer treftadaeth yn 15 oed gyda chyfres o ddigwyddiadau lleol lle gwahoddwyd y cyhoedd, gweithwyr proffesiynol y maes treftadaeth a grwpiau cymunedol i gymryd rhan mewn trafodaethau a dadleuon ynglŷn â gwerth buddsoddiad CDL er lles cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol y DU, yr heriau i'r dreftadaeth yn y dyfodol a rôl cyllid y Loteri.

Aethom ati hefyd i gynyddu cyfranogiad uniongyrchol pobl ifanc yn ein gwaith. Yn y Gogledd Ddwyrain bu grŵp o bobl ifanc yn nodi'r pen-blwydd yn 15 oed trwy gynhyrchu ffilm yn dathlu amrywiaeth treftadaeth y rhanbarth a fydd yn cael ei defnyddio yng ngwaith datblygu ac allgymorth CDL yn y dyfodol. Drwy helpu i gyflwyno ein Strategaeth Cyfranogiad Pobl Ifanc, a lansiwyd yn 2008, aethom ati hefyd i gomisiynu grŵp o bobl ifanc i gynhyrchu ffilm yn hyrwyddo ein rhaglen Gwreiddiau Ifanc, a chynhaliom nifer o bobl ifanc fel interniaid.

Rydym wedi parhau â'n polisi recriwtio agored i'n pwyllgorau rhanbarthol a gwledig, ac yn 2009–10 penodwyd 21 o aelodau pwyllgor newydd, a'u rôl yw gwneud penderfyniadau ar ddyfarniadau hyd at £1filiwn yn eu hardal.

Fodd bynnag, y cyfraniad mwyaf i gyfranogiad cyhoeddus mewn treftadaeth yw cyfranogiad y miloedd o wirfoddolwyr sy'n arwain, yn rheoli ac yn cyfrannu mewn prosiectau a ariennir gan y Loteri bob blwyddyn. Dengys ein hymchwil fod

recriwtio gwirfoddolwr sy'n gysylltiedig â rheoli, gweithredu a chyflwyno yn allweddol i'r rhan fwyaf o'r prosiectau; ar gyfartaledd, mae 50 o wirfoddolwyr yn ymwneud â phob prosiect, ac maent yn cyfranogi 2,000 o oriau o'u hamser eu hunain.

c) Mynediad a chyfranogiad

"Yr angen i gynyddu mynediad a chyfranogiad i'r rheiny nad ydynt yn elwa ar hyn o bryd ar y cyfleoedd treftadaeth sydd ar gael yn y Deyrnas Unedig."

Mae helpu "mwy o bobl, ac ystod ehangach o bobl, i gymryd rhan weithredol yn eu treftadaeth a gwneud penderfyniadau ynglŷn â'u treftadaeth" yn un o'n tair nod strategol. Eleni, rydym wedi parhau i ariannu cannoedd o brosiectau nid yn unig sy'n ei gwneud hi'n haws i fynd at ac i fynd o amgylch safleoedd treftadaeth, adeiladau hanesyddol, amgueddfeydd a thirweddau, ond hefyd i ddehongli'r dreftadaeth mewn ffyrdd sy'n diwallu anghenion ystod eang o gynulleidfaoedd. Ar gyfartaledd, fe wnaeth ymweliadau â safleoedd treftadaeth gynyddu ychydig dros 50% ar ôl cael cyllid gan CDL, ac mae tystiolaeth glir bod y cyllid hwn wedi arwain at brofiadau y mae ymwelwyr yn eu mwynhau mwy.

Rydym wedi ariannu llawer o brosiectau sy'n galluogi grwpiau cymunedol, gan gynnwys y rheiny sy'n cynrychioli pobl ag anableddau a phobl o gymunedau pobl dduon, Asiaidd a chymunedau lleiafrifoedd ethnig (BAME), i arwain ar archwilio'u treftadaeth eu hunain ac i weithio gyda sefydliadau treftadaeth i sicrhau y caiff y storïau hyn eu hadlewyrchu'n llawnach i'r cyhoedd. Ers 1994 rydym wedi dyfarnu dros £93miliwn i dros 2,500 o brosiectau sy'n archwilio ac yn dathlu amrywiaeth ddiwylliannol y DU; roedd 55% o'r prosiectau hyn yn cael eu harwain gan grwpiau BAME.

Fel rhan o'n strategaeth a lansiwyd yn 2008, mae ein timau datblygu gwledig a rhanbarthol wedi enwebu grwpiau cymdeithasol blaenoriaeth – er enghraifft, cymunedau BAME yn y de orllewin a phobl

o grwpiau economaidd cymdeithasol is yn y gogledd ddwyrain – ac mae'r rhain yn cael cymorth ychwanegol i gael mynediad i'n cyllid.

d) Plant a phobl ifanc

"Yr angen i ysbrydoli plant a phobl ifanc, gan ennyn eu diddordeb a'u cyfranogiad yn y gweithgareddau y mae achos da'r dreftadaeth yn ymwneud â hwy."

Mae bron bob un o brosiectau CDL yn ymgysylltu plant a phobl ifanc â'n treftadaeth amrywiol – naill ai fel ymwelwyr, fel cyfranogwyr, fel gwirfoddolwyr neu fel y rhai sy'n gwneud penderfyniadau. Rydym wedi rhoi dros £1.5biliwn i dros 4,300 o brosiectau sy'n darparu rhaglenni addysg ar gyfer plant a phobl ifanc. Mae arolygon o brosiectau a ariennir gan CDL wedi canfod bod 95% o bobl yn ymweld gyda phlant dan 18 oed o'r farn bod cyfleusterau o ansawdd da ar gyfer plant.

Mae ein rhaglen ariannu Gwreiddiau Ifanc wedi'i chynllunio'n benodol ar gyfer pobl ifanc 13 i 25 oed i gymryd rhan mewn gweithgareddau creadigol a diddorol wrth archwilio treftadaeth. Er 2002, rydym wedi gwneud dros 1,000 o ddyfarniadau Gwreiddiau Ifanc, a gwnaed 105 o'r rheiny yn y flwyddyn ddiwethaf.

e) Cymunedau

"Yr angen i feithrin mentrau sy'n dod â phobl ynghyd, sy'n cyfoethogi tir y cyhoedd ac yn cryfhau ein cymunedau."

Mae ein golwg o dreftadaeth yn un eang, cynyddol a chynhwysol. Credwn y gall deall, trysori a rhannu ein hanesion amrywiol newid bywydau, dod â phobl ynghyd a darparu sylfaen i gymdeithas hyderus, fodern. Dengys ein hymchwil fod gweithgareddau prosiect CDL yn dod â chymunedau amrywiol ynghyd i rannu'u profiadau, er enghraifft, trwy brosiectau hanes llafar. Mae'r grwpiau gwahanol hyn yn cael eu tynnu ynghyd trwy brosiectau treftadaeth yn cryfhau'r rhwymau ymddiriedaeth rhwng cymunedau gwahanol ac yn gwella cysylltiadau rhwng

cenedlaethau. Mae llawer o brosiectau'n adeiladu gweithgareddau ar y synnwyr o hunaniaeth a lle y mae treftadaeth leol yn eu creu, ac mae tystiolaeth bod y prosiectau hyn wedi arwain at fwy o ymdeimlad o berchenogaeth gymunedol a balchder dinesig.

f) Gwirfoddolwyr

"Yr angen i gefnogi gwirfoddolwyr, ac annog gweithgarwch gwirfoddoli, yn ein treftadaeth."

Rydym yn annog gwirfoddoli'n weithredol trwy ein nodau strategol, ac mae dros 90% o'r grantiau a ddyfarnwyd dros y flwyddyn ddiwethaf wedi creu cyfleoedd i wirfoddoli. Mae hyn yn cynnwys prosiectau'n cael eu harwain gan sefydliadau sy'n cael eu rhedeg gan wirfoddolwyr, prosiectau sy'n canolbwyntio ar recriwtio a hyfforddi gwirfoddolwyr, a phrosiectau lle mae gwirfoddolwyr yn cyfrannu at raglenni ehangach gwarchod treftadaeth a dysgu am dreftadaeth.

Rydym hefyd yn annog mwy o amrywiaeth mewn gwirfoddoli, ac yn cefnogi cyfleoedd i bobl ifanc, pobl anabl a phobl o ystod o gefndiroedd ethnig ac economaidd gymdeithasol i wirfoddoli. Mae gwirfoddoli ymhlith pobl ifanc yn flaenoriaeth i'n rhaglen Gwreiddiau Ifanc, ac mae nifer o brosiectau wedi mynd ati'n benodol i recriwtio pobl ifanc, gan gynnwys y rhai nad ydynt yn ymgymryd ag addysg, cyflogaeth na hyfforddiant, fel gwirfoddolwyr yn 2009–10.

Rydym yn cefnogi gwirfoddolwyr drwy hyrwyddo a chefnogi arfer da o fewn prosiectau. Mae ein harweiniad a'n proses ymgeisio yn nodi cyngor a disgwyliadau clir ar gyfer rheoli a datblygu gwirfoddolwyr, ac ad-dalu costau. Yn benodol, sicrhawn fod prosiectau'n cynnwys cynlluniau a chyllidebau priodol ar gyfer hyfforddi gwirfoddolwyr. Mae prosiectau a ariennir gan CDL yn cynnig cyfleoedd i bobl o bob oed i feithrin ystod eang o sgiliau, a'u helpu i gael y profiad a'r hyder i fynd ar drywydd gwaith cyflogedig a gyrfaodd newydd, neu

i fyw bywyd gweithgar yn ystod eu hymddeoliad.

g) Sgiliau

"Yr angen i annog arloesedd a rhagoriaeth, a helpu pobl i ddatblygu eu sgiliau."

Rydym yn mynd ati'n weithredol i hyrwyddo datblygu sgiliau ar gyfer staff a gwirfoddolwyr sy'n ymwneud â phob un o'n prosiectau er mwyn sicrhau y cânt eu cyflwyno i'r safon uchaf ac er budd yr unigolion sy'n gysylltiedig. Parhawn i ariannu rhaglenni wedi'u targedu sy'n cynnig hyfforddiant yn y gwaith o ansawdd uchel, ac eleni fe wnaethom fuddsoddi £2.85miliwn yn ychwanegol yn ein rhaglen Bwrsariaethau Hyfforddi er mwyn creu 220 o leoedd hyfforddi am dâl mewn sgiliau treftadaeth traddodiadol. Cwblhaodd dros 80 o ddeiliaid bwrsariaethau eu hyfforddiant yn 2009–10. Gan adeiladu ar y gwerthusiad cadarnhaol o Fwrsariaethau Hyfforddi ac fel modd o baratoi'r sector treftadaeth ar gyfer yr economi ar ôl y dirwasgiad, lansiwyd rhaglen arall wedi'i thargedu gennym, sef Sgiliau i'r Dyfodol, gyda chyllideb o £10miliwn. Bwriadwn greu cannoedd o gyfleoedd hyfforddi newydd er mwyn helpu amrywio gweithlu'r sector treftadaeth a mynd i'r afael ag ystod ehangach o anghenion sgiliau, gan gynnwys defnyddio cyfryngau digidol a rheoli newid yn yr hinsawdd.

h) Gwerth cyhoeddus

"Yr angen i sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo gwerth cyhoeddus ac nad elw preifat yw eu bwriad pennaf."

Mae gennym ymagwedd benodol at gyllid y Loteri sy'n seiliedig ar yr hyn y mae pobl yn ei drysori. Mae ein hasesiad o geisiadau yn ystyried y buddion y bydd prosiectau'n eu creu ar gyfer treftadaeth a phobl, a'u heffeithiau cymdeithasol ac amgylcheddol ehangach. Rhown flaenoriaeth i sefydliadau di-elw ac i bartneriaethau sy'n cael eu harwain gan sefydliadau di-elw. Er 1994, mae 40% o'n cyllid yn ôl gwerth wedi mynd i sefydliadau cymunedol a gwirfoddol

(sy'n codi i 48% pan gynhwysir sefydliadau crefyddol hefyd), ac mae awdurdodau lleol wedi cael 36% o werth dyfarniadau. Cyrff eraill y sector cyhoeddus yw'r gweddill. Canran fach iawn o'r cyfanswm yw'r dyfarniadau a allai roi budd i berchnogion preifat treftadaeth, ac maent yn gyfyngedig i elfennau o gynlluniau ardal lle mai corff cyhoeddus yw prif dderbynnydd y grant, a grantiau bach a wneir o dan ein rhaglen Eich Treftadaeth ar gyfer gweithgareddau sy'n bodloni ein nodau cyfranogiad a'n nodau dysgu.

i) Datblygu cynaliadwy

"Yr angen i hyrwyddo amcanion datblygu cynaliadwy."

Yn ein cynllun strategol cyfredol, mae gennym ffocws cryf ar effaith amgylcheddol ac ar ddefnyddio adnoddau mewn modd cynaliadwy. Mae'n rhaid i brosiectau ddweud wrthym nawr sut y byddant yn mynd i'r afael ag amrywiaeth o faterion yn ymwneud â defnyddio adnoddau, gan gynnwys effeithlonrwydd ynni, ynni adnewyddadwy, dŵr, deunyddiau adeiladu, gwastraff adeiladu, pridd caffael pren cynaliadwy, bioamrywiaeth a thrafnidiaeth ymwelwyr. Byddwn yn adolygu ac yn diwygio ein harweiniad ar y materion hyn yng ngolau profiad ac arfer sy'n dod i'r amlwg yn y sector.

j) Amddifadedd economaidd a chymdeithasol

"Dymunoldeb lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol a sicrhau bod gan bob ardal o'r Deyrnas Unedig fynediad i'r arian a ddosberthir."

Mae ychydig o dan hanner (45%) o holl gyllid CDL wedi'i ymrwymo yn y 25% o'r ardaloedd awdurdod lleol mwyaf difreintiedig yn y DU (yn seiliedig ar y mynegeion mwyaf diweddar o amddifadedd lluosog ar gyfer Lloegr, Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon). Mae ein hymchwil dros y pum mlynedd diwethaf wedi dangos y ffyrdd y mae prosiectau CDL wedi creu buddion cymunedol fel gwell cydlyniaid a chynhwysiant cymdeithasol.

Mae gennym dimau datblygu yn yr Alban, Cymru, Gogledd Iwerddon ac yn holl ranbarthau Lloegr i annog ceisiadau o ansawdd da o ardaloedd neu grwpiau cymdeithasol nad ydynt wedi'u cynrychioli gystal yn ein cyllido hyd yma. Ar gyfer y cynllun strategol cyfredol, rydym wedi nodi blaenoriaethau daearyddol a chymdeithasol newydd fel ffocws ein gwaith datblygu.

Fel mesur o ledaenu cyllid yn deg, rydym yn adolygu'r nifer o awdurdodau lleol sydd wedi derbyn cryn dipyn yn llai na chyfartaledd y DU, o ran gwerth dyfarniadau grant y pen. Mae nifer yr awdurdodau lleol lle'r oedd dyfarniadau grant y pen yn is na chwarter cyfartaledd y DU bellach wedi gostwng i 73 (18%).

k) Gweithio ar y cyd

"Dymunoldeb gweithio ar y cyd gyda sefydliadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, os yw hyn yn ffordd effeithiol o gyflawni elfennau o strategaeth y Gronfa."

Drwy Fforwm y Loteri ac Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol, rydym yn parhau i weithio gyda dosbarthwyr eraill y Loteri ar fentrau ar y cyd ac i sicrhau cydlynu gweithgareddau'n fanwl. Cynhyrchwyd astudiaeth ar y cyd o Effaith y Loteri eleni, yn dangos cyfraniad cronol 15 mlynedd o gyllid y Loteri at achosion da.

Gweithredwn gynllun ar y cyd ar gyfer ariannu mannau addoli gydag English Heritage yn Lloegr. Eleni, gweithiom eto gyda'r elusen GreenSpace a'r Gronfa Loteri Fawr ar 'Cardiau Post o'r Parc', sef ymgyrch cenedlaethol sy'n dathlu ein buddsoddiad mewn parciau cyhoeddus trwy gystadleuaeth ac arddangosfa ffotograffig.

l) Cydnabyddiaeth

"Yr angen i gynnwys amod ym mhob grant i gydnabod cyllid y Loteri, gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri."

Nid yw ein hymagwedd at hyn wedi newid eleni. Credwn fod derbyn grant y Loteri yn rhywbeth i'w ddathlu, ac mae'n bwysig cynyddu ymwybyddiaeth o fuddion cyllid y Loteri i dreftadaeth. Rydym yn pennu

gofyniad bod pob ymgeisydd yn cydnabod ein grantiau'n briodol yn ystod cyfnod datblygu'u prosiect, wrth gyflwyno'r prosiect, ac ar ôl cwblhau'r prosiect. Cynhyrchwn yr arweiniad *Sut i gydnabod eich grant*, sy'n rhan o'n telerau grant safonol. Yn 2009, dechreuom gynnal ymweliadau cyn-cwblhau â sampl o brosiectau ar draws y DU, er mwyn cadarnhau bod cydnabyddiaeth addas i gyllid y Loteri yn cael ei rhoi.

m) Cyllid partneriaeth

"Yr angen i brosiectau gael elfen o gyllid partneriaeth, neu gyfraniad o fath arall o ffynonellau eraill, i'r graddau bod hyn yn rhesymol i'w gyflawni ar gyfer mathau gwahanol o ymgeiswyr mewn ardaloedd penodol."

Nid yw ein polisi ar gyllid partneriaeth wedi newid. Mae angen i bob un o'n rhaglenni gael cyfraniad gan yr ymgeisydd mewn arian parod neu gael cyfraniad o fath arall er mwyn dangos ei ymrwymiad i'r prosiect ac i gynyddu gwerth yr arian a gyflawnir drwy ein grantiau. Er 1994, rydym wedi gwneud dyfarniadau â chyfanswm o £4.5biliwn, sydd wedi denu dros £3.3biliwn mewn cyfraniadau cyllid partneriaeth. Mabwysiadwn ymagwedd gymesur, gan ofyn am leiafswm o 25% o gyllid partneriaeth ar gyfer grantiau dros £1filiwn, a 10% ar gyfer grantiau rhwng £50,000 ac £1filiwn. Ar gyfer dyfarniadau llai na £50,000, caniatawn gyfraniadau o fath arall neu gyfraniadau amser gwirfoddolwyr, lle nad yw'r ymgeiswyr yn gallu darparu swm o arian.

n) Penderfyniadau

"Yr angen (a) i arian a ddosberthir gael ei gymhwyso i brosiectau at ddiben cyfyngedig i amser penodol yn unig, (b) i sicrhau bod y wybodaeth angenrheidiol a chyngor arbenigol ganddynt i wneud penderfyniadau am bob cais, a (c) i ymgeiswyr ddangos hyfywedd ariannol prosiectau."

Nid yw ein hymagwedd at y materion hyn wedi newid eleni.

- a) Mae'r prosiectau yr ydym yn eu cefnogi yn rhai penodol ac yn gyfyngedig i amser. Cyfyngwn ein cymorth i uchafswm o bum mlynedd ar gyfer prosiectau sy'n cynnwys gweithgareddau. Mae tri chwarter y prosiectau'n cael eu cwblhau ar amser.
- b) Ceisiwn wybodaeth gan ymgeiswyr am y graddau y mae'r prosiectau a gyflwynant yn bodloni ein blaenoriaethau strategol, ynghyd â gwybodaeth bellach am y ffordd y caiff y prosiect ei gyflwyno er mwyn i risgiau a chyfleoedd gael eu cydbwyso'n llawn. Gall ein hasesiad gynnwys cyngor arbenigol ar agweddau allweddol ar y cais a chyfraniad gan ein Panel Arbenigol os bydd angen.
- c) Gofynnwn i ymgeiswyr ddarparu gwybodaeth i ni i ddangos hyfywedd ariannol eu prosiect, wedi'i ddadansoddi yn gostau cyfalaf, gweithgarwch a chostau eraill, ac sy'n dangos pa gyfraniad y maent yn cynnig ei wneud o'u hadnoddau eu hunain neu o grantiau neu roddion o ffynonellau eraill. Gofynnwn am ragolwg llif arian, ac, ar gyfer prosiectau mwy, rhagolygon incwm a gwariant am 10 mlynedd, gan ddangos sut mae'r ymgeisydd yn cynllunio i gynnal y prosiect yn y tymor hir. Cyhoeddwn arweiniad ar hyn, ac arweiniad ar arfarniad ariannol ac arfarniad marchnad ar gyfer prosiectau mwy o ran maint a mwy cymhleth.

o) Cynllunio a rheoli prosiectau

"Lle ceisir cyllid cyfalaf, yr angen (a) am gynllun busnes clir sy'n dangos sut bydd unrhyw gostau rhedeg a chostau cynnal a chadw'n cael eu talu dros gyfnod rhesymol, a (b) i sicrhau bod yr arfarnu a'r rheoli ar gyfer prif brosiectau yn adlewyrchu Safonau Adolygiad Gateway Swyddfa Masnach y Llywodraeth."

- a) Mae'r ffurflen gais ar gyfer ein rhaglen Grantiau Treftadaeth yn gofyn i ymgeiswyr osod eu ceisiadau ail rownd mewn fformat cynllun busnes, gyda gwybodaeth ategol yn cael ei

chynnwys mewn cynllun gweithgarwch, rhagolygon llif arian a thabl incwm a gwariant. Ar gyfer grantiau dros £1filiwn, gofynnwn am arfarniad ariannol ac arfarniad marchnad llawn. Gofynnwn i brosiectau cadwraeth gynnwys cynlluniau cadarn ar gyfer cynnal treftadaeth yn y tymor hir er mwyn sicrhau bod ganddo ddyfodol hyfyr, ac i ddiogelu ein buddsoddiad trwy reolaeth hirdymor well. Ar gyfer prosiectau sy'n golygu gwerth dros £200,000 o waith cyfalaf, gofynnwn am Gynllun Rheoli a Chynnal a Chadw sy'n nodi manylion sut bydd yr ymgeisydd yn talu'r costau ychwanegol ar ôl cwblhau ei brosiect, a byddwn yn cyhoeddi arweiniad ar sut i gynhyrchu hyn. O dan ein rhaglen Parciau i Bobl, caniatawn i ymgeiswyr gynnwys gwerth 10 mlynedd o gostau cynnal a chadw ychwanegol sy'n deillio o'u prosiectau fel rhan o'u cyfraniad cyllid partneriaeth.

- b) Gofynnwn i bob ymgeisydd ddangos y bydd eu prosiectau'n cael eu rheoli'n dda, ac y byddant yn bodloni safonau perthnasol yr ystyrir eu bod yn arfer da ar gyfer y maes y rhoddwyd y grant ar ei gyfer. Ar gyfer prosiectau cyfalaf cynhwyswn bwyntiau adolygu ffurfiol yn ein prosesau asesu a monitro (sy'n cyfateb i gyfnodau RIBA) ac mae'r holl brosiectau cenedlaethol yn mabwysiadu Safonau Adolygu Swyddfa Masnach y Llywodraeth. Defnyddiwn fonitoriaid allanol ar bob prif brosiect er mwyn sicrhau bod prosiectau'n cyflawni'r dibenion cymeradwy yn unol â'r contract, bod y risgiau i CDL yn ddealladwy ac yn cael eu rheoli, bod arfer gorau'n cael ei gyflawni yn yr holl feysydd critigol, a bod adrodd a rheolaeth ariannol yn gadarn ac yn dryloyw.

Cyfarwyddiadau polisi yng Nghymru

Mae cyfarwyddyd polisi B yn pennu gofyniad bod CDL yn ystyried "yr angen i hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg ac adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru, gan gynnwys egwyddor cydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg yng ngweithgareddau'r Gronfa yng Nghymru, yn unol â'r arweiniad a nodir yng nghyhoeddiad Bwrdd yr Iaith Gymraeg*, ac a gaiff ei fonitro'n unol â gweithdrefnau y cytunwyd arnynt."

Mae ein Cynllun Iaith Gymraeg yn nodi ymrwymiad CDL i drin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal wrth gyflwyno gwasanaethau, ac i sicrhau bod polisïau a mentrau yn bodloni'r safonau a nodir yn y cynllun. Mae hyn yn cwmpasu gweithredoedd gweinyddol ar gyfer darparu gwasanaeth cyhoeddus dwyieithog yng Nghymru, wyneb cyhoeddus y sefydliad, gan gynnwys hunaniaeth gorfforaethol, ffurflenni cais, nodiadau arweiniad a'r wefan, y wasg a gweithgarwch marchnata, asesu a monitro ceisiadau, staffio a recriwtio, ac ymarferiadau ymgynghori ac ymchwil. Rydym yn monitro ein perfformiad yn flynyddol drwy ein hymrwymiad i Gynllun Cydraddoldeb, ac rydym wedi cynhyrchu arweiniad i gynorthwyo ymgeiswyr yng Nghymru i ddatblygu ymagweddau dwyieithog, *Ymgorffori'r Gymraeg yn eich prosiect*.

Cyfarwyddiadau a gyhoeddwyd i Ymddiriedolwyr CGDG o dan Adran 26(1) a (2) Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993

Trwy hyn, mae Gweinidogion Cymru, wrth arfer eu pwerau o dan adran 26(2) Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993, fel y'u trosglwyddwyd gan Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999, ac ar ôl ymgynghori ag Ymddiriedolwyr CGDG ('y Gronfa') yn unol ag adran 26(5), yn rhoi'r cyfarwyddiadau canlynol i'r Gronfa:

1. Yn y Cyfarwyddiadau hyn, mae unrhyw gyfeiriad at adran yn gyfeiriad at adran benodol yn Neddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993, fel y'i diwygiwyd.

Cyfarwyddiadau mewn Perthynas â Chymru

2. Wrth arfer unrhyw un o'i swyddogaethau, bydd y Gronfa yn ystyried y materion canlynol wrth bennu'r unigolion y gallant ddyrannu grantiau neu fenthyciadau iddynt, at ba ddibenion y gallant ddyrannu grantiau neu fenthyciadau ar eu cyfer, a'r telerau ac amodau sy'n gysylltiedig â'r grantiau neu'r benthyciadau a ddyrennir, yn ogystal â'r broses a ddefnyddir i bennu pa daliadau i'w gwneud wrth ddosbarthu unrhyw arian o dan adran 25(1):

- a) Yr angen i ystyried buddiannau Cymru gyfan, a buddiannau gwahanol rannau o Gymru, gan gymryd i ystyriaeth amrywiol batrymau demograffig ac amddifadedd rhannau gwahanol o Gymru, a dymunoldeb annog cyrff gwasanaeth cyhoeddus i gydweithio lle bydd yn arwain at ganlyniadau gwell i bobl a threftadaeth.
- b) Yr angen i hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg ac adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru, gan gynnwys egwyddor cydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg yng

ngweithgareddau'r Gronfa yng Nghymru, yn unol â'r arweiniad a nodir yng nghyhoeddiad Bwrdd yr Iaith Gymraeg*, ac a gaiff ei fonitro yn unol â gweithdrefnau y cytunwyd arnynt.

- c) Yr angen i sicrhau dull gweithredu sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, a chydweithio'n agos â phartneriaid priodol er budd cymunedau a threftadaeth ledled Cymru, lle bo hwn yn ddull effeithiol o gyflawni strategaeth y Gronfa.
- d) Yr angen i annog pobl i gadw, gwarchod, cyflwyno, hyrwyddo a dehongli pob agwedd ar dreftadaeth Cymru.
- e) Yr angen i annog cynaliadwyedd ariannol asedau treftadaeth Cymru.
- f) Yr angen i roi cyfle i bobl, yn arbennig pobl ifanc ac aelodau difreintiedig cymdeithas, i ennill y sgiliau sy'n ofynnol i gadw a gwarchod treftadaeth Cymru.
- g) Yr angen i annog defnyddio safonau proffesiynol priodol ym mhob prosiect.
- h) Lle bo'n briodol, yr angen i roi cyfle i bobl o bob oedran a chefnidir, yn arbennig plant a phobl ifanc ac aelodau difreintiedig cymdeithas, i gael mynediad at dreftadaeth amrywiol Cymru, i ddysgu amdani, ei mwynhau, a'i hyrwyddo drwy hynny.

* Dyfarnu Grantiau, Benthyciadau a Nawdd: Materion yn ymwneud â'r Gymraeg, Mawrth 2007.

Perfformiad Corfforaethol

Targedau lefel gwasanaeth hyd at 31 Mawrth 2010

Dangosyddion lefel gwasanaeth	12 mis hyd at Mawrth 2010	12 mis hyd at Mawrth 2009	12 mis hyd at Mawrth 2008
1 Bydd y penderfyniad ar gais yn cael ei wneud fel arfer:			
Grantiau Treftadaeth			
• rownd gyntaf – yn y cyfarfod nesaf sydd ar gael tri mis ar ôl cais	3.2 mis	4.3 mis	5.1 mis
• ail rownd – yn y cyfarfod nesaf sydd ar gael tri mis ar ôl cais	3.8 mis	3.8 mis	4.4 mis
Parciau i Bobl			
• rownd gyntaf – ymhen chwe mis calendr	3.3 mis	5.6 mis	5.0 mis
• ail rownd – ymhen chwe mis calendr	4.3 mis	5.2 mis	4.7 mis
Partneriaethau Tirwedd			
• rownd gyntaf – ymhen pum mis calendr	4.4 mis	6.7 mis	6.3 mis
• ail rownd – ymhen pum mis calendr	3.6 mis	4.7 mis	4.7 mis
Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli			
• ymhen chwe mis calendr yng Nghymru a Gogledd Iwerddon	5.3 mis	5.1 mis	5.3 mis
• ymhen pum mis a hanner yn yr Alban	5.9 mis	5.4 mis	5.6 mis
• ail rownd – yn y cyfarfod nesaf sydd ar gael tri mis ar ôl cais	1.8 mis	1.9 mis	1.4 mis
Menter Treftadaeth Treflun			
• rownd gyntaf – ymhen pedwar a hanner mis calendr	4.3 mis	amherthnasol	5.0 mis
• ail rownd – yn y cyfarfod nesaf sydd ar gael tri mis ar ôl cais	6.4 mis	4.6 mis	5.4 mis
Eich Treftadaeth			
• ymhen 10 wythnos	8.0 wythnos	10.1 wythnos	10.7 wythnos
Gwreiddiau Ifanc			
• ymhen 10 wythnos	9.1 wythnos	9.9 wythnos	11.1 wythnos
2 Rhoir penderfyniadau ar wefan CDL ymhen 10 diwrnod gwaith o'r cyfarfod	Diweddarwyd ymhen 10.0 diwrnod ar gyfartaledd	Diweddarwyd ymhen 10.38 diwrnod ar gyfartaledd	Diweddarwyd ymhen 10.0 diwrnod ar gyfartaledd
3 Gwneir taliadau grant i'r ymgeisydd, ar gyfartaledd, ymhen 15 diwrnod gwaith o gael y cais am daliad	Cyfartaledd 8 diwrnod	Cyfartaledd 7 diwrnod	Cyfartaledd 7 diwrnod
4 Bydd arolwg blynyddol o ymgeiswyr grant yn dangos cyfradd foddhad 75% â gwasanaeth CDL (ar gyfer asesu) ac 80% (ar gyfer monitro)	Asesiad 76% Monitro 85%	Asesiad 80% Monitro 84%	Asesiad 82% Monitro 84%

Dangosyddion lefel gwasanaeth

Mae dangosyddion perfformiad cwsmeriaid yn dangos blwyddyn arall o berfformiad da yn y rhan fwyaf o feysydd.

Dangosydd 1

Ar 1 Ebrill 2008, cyhoeddodd CDL ei thrydydd Cynllun Strategol, a gyflwynodd brosesau a gweithdrefnau newydd. Daeth y prosesau newydd hynny â gostyngiadau yn eu sgîl o ran yr amser a gymerwn i roi penderfyniad i ymgeisydd ar gyfer y rhan fwyaf o'n rhaglenni grant.

Rydym wedi bodloni amserau prosesu cyhoeddedig, ac eithrio Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli. Rydym yn prosesu ceisiadau i'n rhaglen grantiau bach Eich Treftadaeth ymhen 8 wythnos ar gyfartaledd.

Dangosydd 2

Fe wnaethom fodloni ein targed i roi penderfyniadau ar ein gwefan ymhen 10 diwrnod.

Dangosydd 3

Mae'r amser cyfartalog a gymerir i wneud taliadau grant ymhell islaw'r targed o 15 diwrnod, ac mae hynny'n gymorth mawr i'r rhai sy'n derbyn grantiau o ran rheoli eu proses talu biliau eu hunain.

Dangosydd 4

Mae lefelau boddhad cwsmeriaid â'n gwaith asesu a monitro, yr ymchwiliwyd iddynt drwy arolygon ffôn a gynhaliwyd yn annibynnol, yn parhau'n uchel iawn. Mae boddhad ymgeiswyr, yn rhai llwyddiannus ac aflwyddiannus, wedi gostwng 4% ond mae'n parhau uwchlaw'r targed; tra bod boddhad â'n gwasanaeth ar ôl i ni wneud dyfarniad wedi gwella 1%.

Cynnydd ar brosiectau dros £5miliwn

Mae'r tabl canlynol yn dangos y cynnydd ar brosiectau heb eu cwblhau sy'n cynnwys £5miliwn neu fwy o arian Loteri.

Teitl y prosiect	Cyfanswm cost y prosiect	Swm y Grant	% y grant a dalwyd hyd yma	Adroddiad diweddaraf
Acquisition of John Murray Archive	£35,207,000	£17,700,000	99.16%	Caffaelwyd yr archif a'i roi gyda Llyfrgell Genedlaethol yr Alban ym Mawrth 2006. Agorwyd yr arddangosfa ym Mehefin 2007, a gwnaed ychwanegiadau pellach i'r arddangosfa yn haf 2008. Caiff gweddill y grant ei ddefnyddio ar gyfer gweithgareddau sy'n seiliedig ar refferniw.
Ashmolean Plan (Rhydychen)	£45,189,000	£15,000,000	94.57%	Ailagorwyd yr amgueddfa yn Rhagfyr 2009.
At Close Quarters – The Tank Museum (Bovington)	£14,814,400	£9,605,000	95.93%	Prosiect wedi'i gwblhau. Taliad grant olaf wedi'i wneud yn Nhachwedd 2009. Cwblhawyd y prosiect ychydig o dan y gyllideb, a dadymrwymwyd gweddill y grant.
Burns Birthplace: An International Museum (Ayr)	£14,000,000	£5,827,000	16.21%	Dyfarnwyd grant ym Mehefin 2008. Contract wedi'i gytuno. Adeiladau newydd wrthi'n cael eu codi.
Buxton Crescent and Spa	£33,180,338	£12,533,000	0%	Trafodaethau ar gontract CDL yn dal i fynd ymlaen.
The Canterbury Beaney: Amgueddfa Gelf a Llyfrgell ar y Cyd	£11,695,714	£5,988,000	0%	Dyfarnwyd grant yn Rhagfyr 2008. Pecynnau gwaith allan i dendr.
Castell Caerdydd	£7,782,940	£6,702,500	100%	Prosiect wedi'i gwblhau. Talwyd grant llawn ym Mawrth 2010.
Chiswick House and Garden (Hammersmith and Fulham, London)	£11,667,500	£7,619,000	77%	Prosiect ar y safle a gwaith yn symud ymlaen.
Creating the Museum of Bristol – The people's story	£19,201,358	£10,277,000	41%	Gwaith yn symud ymlaen – yr adeilad wedi'i gwblhau, a'r gwaith dodrefnu'n dechrau.
The Cutty Sark (Greenwich, Llundain)	£33,358,500	£21,750,000	46%	Cafwyd tân ar y safle ym mis Mai 2007 ac ataliwyd y prosiect dros dro. Dyfarnodd CDL gynnydd grant anghyffredin o £10miliwn yn Ionawr 2008 i alluogi'r gwaith i ailgychwyn. Araf oedd y cynnydd i ddechrau, ond mae wedi cyflymu. Mae'r bwch ariannu wedi'i gau, gydag arian wedi'i sicrhau o ffynonellau eraill, gan gynnwys yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.
The Darwin Centre II (Kensington and Chelsea, Llundain)	£65,820,000	£19,900,000	97.5%	Agorwyd i'r cyhoedd yn Rhagfyr 2009.
East Park Restoration, (Kingston-upon-Hull)	£9,232,246	£6,397,364	100%	Prosiect wedi'i gwblhau. Talwyd grant llawn ym Mawrth 2010.
The Galleries of Modern London and Learning Centre Project	£16,089,192	£10,609,000	83.98%	Learning Centre wedi'i gwblhau a'i agor. Disgwylir y bydd Galleries of Modern London yn agor cyn bo hir.
Great Fen – restoring our fenland heritage: The purchase and restoration of the Holmewood Estate (Swydd Gaergrawnt)	£13,350,785	£7,204,000	72%	Tir wedi'i gaffael ym Medi 2008. Gwaith adfer a chyfleusterau ar y safle yn symud ymlaen.

Teitl y prosiect	Cyfanswm cost y prosiect	Swm y Grant	% y grant a dalwyd hyd yma	Adroddiad diweddaraf
Great North Museum (Newcastle-upon-Tyne)	£25,750,000	£8,750,000	100%	Prosiect wedi'i gwblhau. Talwyd grant llawn.
Hull History Centre	£10,697,161	£7,506,000	59%	Gwaith adeiladu wedi'i gwblhau yn Nhachwedd 2009. Disgwylir agoriad ffurfiol y ganolfan archifau yn haf 2010.
Mary Rose Project (Portsmouth)	£32,452,000	£19,163,000	7.51%	Dyfarniad grant wedi'i gadarnhau ym Mehefin 2009. Ship Hall wedi cau ym Medi 2009 er mwyn galluogi gwaith dymchwel i baratoi ar gyfer gwaith adeiladu newydd. Tendrau wrthi'n cael eu hystyried.
Museum of Liverpool	£19,373,633	£11,000,000	18.08%	Gwaith adeiladu sylfaenol wedi'i gwblhau, a throsglwyddwyd yn Chwefror 2010. Dodrefnu yn symud ymlaen.
National Maritime Museum, Falmouth	£30,175,431	£18,431,638	99.27%	Prif brosiect cyfalaf wedi'i gwblhau 2004. Dyfarnwyd cynnydd grant ar gyfer mynediad ac addysg yn Ionawr 2005 – gwaith yn mynd rhagddo hyd canol 2010.
People's History Museum (Manceinion)	£12,529,110	£6,820,000	92.48%	Gwaith adeiladu wedi'i gwblhau Tachwedd 2009, ac agorwyd yr Amgueddfa ym Mawrth 2010.
Renaissance of the Cotswold Canal	£27,641,254	£11,924,000	2.17%	Ar ôl i'r granti gwreiddiol dynnu allan (British Waterways) a thrafodaethau helaeth, cytunodd CDL i drosglwyddo'r grant i granti newydd – Cyngor Dosbarth Stroud. Prosiect yn symud ymlaen bellach.
Riverside Museum and Glasgow Resource Centre (Cam 2)	£77,619,299	£17,150,000	68.72%	Agorodd Canolfan Adnoddau Amgueddfeydd Glasgow yn Ebrill 2009. Caewyd yr Amgueddfa Drafnidiaeth tra'n disgwyl symud. Gwaith adeiladu amgueddfa Riverside yn symud ymlaen.
Royal Albert Museum and Art Gallery, Exeter	£13,922,000	£9,652,000	67.79%	Yn Chwefror 2010, derbyniodd yr ymgeisydd gynnydd grant o £730,000 i dalu costau ychwanegol yn sgil gwaith annisgwyl. Arddangosfa a dodrefnu yn symud ymlaen.
Royal Museum Project, Caeredin	£44,039,239	£16,710,000	48.1%	Arddangosfa a dodrefnu yn symud ymlaen.
Tyntesfield (Bryste)	£31,450,680	£20,000,000	80.06%	Gwaith toi a gwaith tu fewn i'r tŷ yn parhau, Dyluniadau'r Ganolfan Ymwelwyr wedi cael cymeradwyaeth gynllunio.
St Martin-in-the-Fields, Llundain	£32,708,402	£14,043,000	100%	Prosiect wedi'i gwblhau. Talwyd grant olaf ym Mehefin 2009.
V&A Medieval and Renaissance Galleries (Kensington and Chelsea, Llundain)	£31,750,000	£9,750,000	95.53%	Agorwyd yr orielau yn Rhagfyr 2009.
Wedgwood Museum (Stoke-on-Trent)	£9,472,364	£5,867,744	100%	Agorwyd yr Amgueddfa a thynnwyd y grant terfynol i lawr yn Ebrill 2009. Prosiect wedi'i gwblhau.

Grantiau a ddyfarnwyd dros £100,000

Ymgeisydd	Teitl y prosiect	Ymrwymiad
Cyngor Tref Abingdon	Access to Abingdon County Hall Museum	£1,710,000.00
Amgueddfa Cymru – National Museum Wales	Creu Hanes yn Sain Ffagan	£450,000.00
Ymddiriedolaeth Dreftadaeth Ddiwydiannol Amlwch	Prosiect Teyrnas Gopr	£497,000.00
Archaeology for Communities in the Highlands (ARCH)	Stop, Look and Listen	£150,000.00
Archesgobaeth Glasgow	Saint Agnes' Church, Lambhill, Glasgow	£125,000.00
Cyngor Argyll a Bute	Campbeltown THI	£700,000.00
Cyngor Argyll a Bute	Rothsay Town Centre Townscape Heritage Initiative (THI)	£1,550,000.00
Cymdeithas Amgueddfa Arundel	Arundel Revealed – Arundel Museum Development Project	£102,800.00
Cyngor Plwyf Eglwysig Ashprington	Church of St David	£112,121.80
Assemblies of the First Born Church	Assemblies of the First Born Church	£122,000.00
Cyngor Plwyf Eglwysig St Mary Balderstone	Church of St Mary	£130,000.00
Berwick-upon-Tweed Borough Council	At The Cross Roads: Heart of Berwick-upon-Tweed THI	£625,700.00
Amgueddfeydd ac Oriel Gelf Birmingham	Birmingham Museum and Art Gallery 20 Year Plan Phase 2 – Birmingham – A City in the Making	£4,800,000.00
Ymddiriedolaeth Parc Bletchley	The Regeneration of Historic Bletchley Park	£460,500.00
Cyngor Dosbarth Bolsover	Creswell Village and Model Village Conservation Area	£222,000.00
Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Bolton	Queens Park, Bolton	£2,143,000.00
Cyngor Bwrdeistref Bracknell Forest	South Hill Park – Bracknell	£1,158,000.00
Bradford Bulls Foundation	Past Times	£199,200.00
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr	Menter Dreftadaeth Treflun Pen-y-bont ar Ogwr – Cam 2	£562,300.00
Cyngor Tref Bridport	Bridport Town Hall Heritage and Conservation Project	£600,000.00
British Waterways	Trent Vale Landscape Partnership	£1,651,000.00
BTCV Scotland	Natural Talent Heritage Lottery Fund (HLF) Training Bursary Scheme	£389,100.00
Cyngor Plwyf Buriton	Buriton Chalk Pits	£149,400.00
Cyngor Calderdale	The Piece Hall – Halifax Heritage	£239,700.00
Prosiect Adfer Calver Weir	Calver Weir Restoration Project (CWRP), a Grade 2 Listed 19th Century Building and Preservation of Heritage Assets and Ecological, Biodiversity Areas	£1,244,000.00
Ymddiriedolaeth Adfywio Treftadaeth Sir Gaerfyrddin	Adfer Tŷ Llanelli, Sir Gaerfyrddin	£3,440,000.00
Canolfan a Menter Gymraeg Merthyr Tudful	Prosiect Cynllun Soar	£527,000.00
Prifysgol Christ Church Canterbury	A Town Unearthed: Folkestone Before 1500	£298,700.00
Sefydliad a neuadd goffa Glofeydd Celyn	Canolfan Goffa a Chanolfan Addysg Dreftadaeth y Bobl yn Neuadd Goffa ('Memo') Caerffili	£129,600.00

Ymgeisydd	Teitl y prosiect	Ymrwymiad
Christ Church	Christ Church Staincliffe	£112,000.00
Eglwys St John the Evangelist	St John the Evangelist PCC	£130,000.00
Church of St Barnabas	The Parochial Church Council St Barnabas Church	£128,000.00
Eglwys St Illogan	St Illogan Parochial Church Council	£171,000.00
Eglwys St James	St James Bix PCC	£158,000.00
Eglwys St John the Baptist	PCC of St John's Church, Hove	£134,000.00
Eglwys St John the Evangelist	The PCC of St John the Evangelist, Shobdon	£283,692.60
Eglwys St Mark	Gateway Church	£153,000.00
Eglwys St Paul	St Paul's PCC	£176,000.00
Eglwys St Peter a St Paul	Skendleby Parochial Church Council	£115,000.00
Eglwys St Margaret of Antioch	St Margaret's Hollinwood with St Chad Limeside PCC	£162,000.00
Eglwys Holy Trinity	Holy Trinity PCC	£172,000.00
Eglwys Sacred Heart of Jesus	Local Polish Catholic Mission Reading	£234,000.00
Dinas a Sir Abertawe	Cadwraeth Castell Ystumllwynarth	£764,000.00
Cyngor Dosbarth Metropolitan Dinas Wakefield (Gwasanaeth Archif Gorllewin Swydd Efrog)	West Yorkshire – Our Stories	£158,200.00
Gwasanaeth Amgueddfa Colchester ac Ipswich	Redevelopment of Colchester Castle	£265,300.00
Comhairle Nan Eilean Siar, yr Adran Cymunedau Cynaliadwy	Lews Castle & Museum nan Eilean	£240,000.00
Community Forests Northwest	Lightshaw Meadows	£539,300.00
Congregational Board of the Town Kirk of Stranraer	The Town Kirk of Stranraer	£120,000.00
Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Cernyw	Cornwall's Marine Heritage Project (teitl gweithio drafft)	£103,000.00
Cross Green, St Hilda – Cyngor Plwyf Eglwysig	St Hilda's Church	£135,000.00
Canolfan Gymuned y Celfyddydau Curzon Clevedon	The Curzon Clevedon: Conserving and sharing the living history of cinema, film and projection	£321,900.00
Cyngor Bwrdeistref Council Darlington	Darlington, Brinkburn Denes Park	£401,594.43
Eglwys Deacons Court of St John, Dunoon	St John's Church of Scotland, Dunoon	£115,500.00
Dedham Vale AONB and Stour Valley Project	Managing a Masterpiece: The Stour Valley Landscape Partnership	£910,000.00
Derbyshire Magnesian Limestone Landscape Partnership	Creswell Heritage Trust	£1,907,600.00
Tim Dylunio a Chadwraeth – Cyngor Dosbarth Metropolitan Bradford	Keighley Town Centre	£2,050,000.00
Cyngor Tref Devizes	Devizes, Hillworth Park	£601,500.00
Amgueddfa Ditchling	Ditchling Museum Development Project	£157,500.00
Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Doncaster	Bentley Park	£143,400.00

Grantiau a ddyfarnwyd dros £100,000

Ymgeisydd	Teitl y prosiect	Ymrwymiad
Labordy Dove Marine, Prifysgol Newcastle	The Big Sea Survey	£135,700.00
Eglwys y Bedyddwyr Downs	Downs Baptist Church	£217,000.00
Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Dudley	Wren's Nest National Nature Reserve – Ripples through Time	£711,000.00
Cyngor Dinas Exeter	Walpole Park	£210,100.00
Elford Hall Garden Project	Elford Hall Gardens Project	£248,400.00
English Heritage	Historic and Botanic Gardens – HLF bursary training scheme	£338,000.00
English Heritage	Traditional Building Skills Bursary Scheme for England and Wales: HLF Training Bursary Scheme	£500,000.00
Cyngor Dinas Exeter	Royal Albert Memorial Museum and Art Gallery Development	£730,000.00
Awdurdod Parc Cenedlaethol Exmoor	Exmoor Moorland Landscape Partnership	£662,500.00
Oriel Gelf Falmouth	The John Singer Sargent Project	£253,500.00
Castell Farnham	The Keep and Castle Conservation	£707,300.00
Faughan Valley LPS	Rural Area Partnership in Derry Limited	£1,213,000.00
Cyngor Plwyf Eglwysig Fewston a Blubberhouses	The Washburn Heritage Centre	£561,000.00
Cyngor Plwyf Eglwysig Garsdale	Church of St John the Baptist	£130,000.00
George Padmore Institute	Dream to Change the World	£206,000.00
Cyngor Dinas Glasgow	Govan Cross Townscape Heritage Initiative	£939,000.00
Ymddiriedolaeth Amgueddfa Glenfinnan Station	Glenfinnan Station Museum Development	£195,200.00
Cyngor Dinas Caerloyw	Heritage Learning Initiative	£730,000.00
Cyngor Bwrdeistref Great Yarmouth	St Georges Chapel and King Street Regeneration Project	£2,043,100.00
Cyngor Plwyf Eglwysig St Mary Greenfield	St Mary's Church	£136,000.00
Hadrian's Wall Heritage Ltd	Roman Maryport – World Heritage in West Cumbria	£165,600.00
Cyngor Plwyf Eglwysig Hainford	Church of All Saints	£104,000.00
Eglwys Gynulleidfaol Harden	The Congregation of Harden Congregational Church	£125,000.00
Ymddiriedolaeth Natur Swydd Henffordd	LEMUR HLF Training Bursary Scheme	£331,600.00
Ymddiriedolaeth Dreftadaeth Swydd Lincoln	Lincolnshire Heritage at Risk Project	£304,300.00
Ymddiriedolaeth Capeli Hanesyddol	Bethesda Methodist Chapel, Stoke-on-Trent cam 2	£374,400.00
Historic Royal Palaces	"Welcome to Kensington – a palace for everyone"	£999,000.00
Historic Scotland	Masonry Conservation in Scotland and Northern Ireland: HLF Training Bursary Scheme	£436,800.00
Holy Trinity Church	Parochial Church Council of Holy Trinity Church, Liverpool	£175,000.00
Holy Trinity Church, Cyngor Plwyf Eglwysig Walton Breck	Holy Trinity Church	£122,000.00
Cyngor Plwyf Eglwysig Holy Trinity	Church of Holy Trinity	£195,000.00

Ymgeisydd	Teitl y prosiect	Ymrwymiad
Eglwys y Bedyddwyr Hope	Members of Hope Baptist Church	£120,000.00
Innerleithen Church of Scotland	Innerleithen Traquair and Walkerburn Parish church	£125,000.00
Y Sefydliad Cadwraeth	New routes into conservation through work based learning: HLF Training Bursaries Scheme	£490,000.00
Sefydliad yr Archaeolegwyr Maes	HLF training bursary scheme in Archaeological Skills Development	£355,000.00
Kettle's Yard	Completing Kettle's Yard	£225,500.00
Lagan Legacy	Homeplace	£624,000.00
Gwasanaeth Amgueddfeydd Sirol Swydd Gaerhirfryn	The Museum of Lancashire: Renovation, Restoration and Reinterpretation	£919,400.00
Cyngor Dinas Lancaster	Morecambe THI 2: A View for Eric	£923,000.00
Cyngor Dinas Caerlŷr	Spinney Hill Park, Leicester	£1,289,000.00
Ymddiriedolaeth Priordy Lewes	Priory Park – Lewes/Bringing To Life A Medieval Monastery	£545,500.00
Limestone Landscapes	Durham County Council on behalf of the Limestone Landscapes Partnerships	£1,900,000.00
Cynllun Partneriaeth Tirlun Corsydd Pori Arfordirol Swydd Lincoln (LCGM LPS)	Lincolnshire County Council	£857,400.00
Pwyllgor Rheoli Lleol Cenhadaeth Gatholig Bwylaidd Reading	Church of the Sacred Heart of Jesus	£107,000.00
Bwrdeistref Llundain Enfield	Forty Hall & Estate Development Project	£1,832,000.00
Bwrdeistref Llundain Enfield	Forty Hall Park	£100,000.00
Bwrdeistref Llundain Hackney	Clissold Park	£1,786,400.00
Bwrdeistref Llundain Hammersmith a Fulham	Bishops Park and Fulham Palace Grounds	£1,824,000.00
Bwrdeistref Llundain Havering	Raphael Park	£130,100.00
Bwrdeistref Llundain Lambeth	Brixton Windmill Restoration Project	£397,700.00
Bwrdeistref Llundain Sutton	Habitat Honeywood	£334,900.00
Bwrdeistref Llundain Tower Hamlets	The Victoria Park Project, London	£2,082,493.89
Bwrdeistref Llundain Waltham Forest	Lloyd and Aveling Park	£1,741,500.00
Cyngor Plwyf Eglwysig Longcot with Fernham	St John the Evangelist Church	£163,000.00
Cyngor Bwrdeistref Maidstone	Maidstone Museum & Bents Art Gallery East Wing Project	£1,999,000.00
Ymddiriedolaeth Adeiladau Hanesyddol Manceinion	The Gaskell House	£148,200.00
Ymddiriedolaeth Mary Rose	Mary Rose Museum Project	£19,163,000.00
Archif Cyfryngau ar gyfer Canolbarth Lloegr	Full Circle: Local history, community archives and the audiovisual record	£440,500.00
Memorial Community Church	Memorial Community Church	£168,000.00
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful	Parc Cyfarthfa	£100,300.00
Cyngor Middlesbrough	Transporter Bridge Visitor Experience	£111,500.00
Cyngor Middlesbrough	Middlesbrough, Stewart Park	£2,168,500.00
Cyngor Midlothian	Dalkeith THI	£991,000.00

Grantiau a ddyfarnwyd dros £100,000

Ymgeisydd	Teitl y prosiect	Ymrwymiad
Ymddiriedolaeth Gadwraeth Moggerhanger House	Bedfordshire, Moggerhanger Park	£480,000.00
Cyngor Sir Fynwy	Adfer Neuadd y Sir, Trefynwy	£235,000.00
Cyngor Plwyf Eglwysig Mossley St George	Church of St George	£106,000.00
Museum of East Anglian Life	A new Museum of East Anglian Life MEAL Phase 1	£1,771,000.00
Amgueddfa Arberth	Restoration Bonded Stores	£586,500.00
Amgueddfa Genedlaethol Gwyddoniaeth a Diwydiant	The Treasury Galleries	£346,200.00
Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot	Castell-nedd, Gerddi Victoria	£1,392,000.00
Cyngor Dosbarth Newark a Sherwood	Old Magnus Buildings	£203,700.00
Cyngor Dosbarth Gogledd Swydd Hertford	Letchworth Garden City, Howard Park & Gardens	£920,500.00
Cyngor Gogledd Swydd Lanark	Sir John Wilson Town Hall, Airdrie – Refurbishment and Redevelopment Project	£500,000.00
Cyngor Sir Northumberland	Northumberland Working Lives	£249,400.00
Cyngor Sir Northumberland	Blyth Town Centre Conservation Area Heritage-led Regeneration	£547,000.00
Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Oldham	Oldham, Dunwood Park	£545,000.00
Oriel Mostyn Gallery	Adnewyddu Oriel Mostyn Gallery	£283,000.00
Cyngor Plwyf Eglwysig St John the Evangelist, Sparkhill	St John the Evangelist	£130,000.00
Partneriaeth Tirlun Llyn	Cyngor Gwynedd	£706,400.00
Cyngor Plwyf Eglwysig ar gyfer Holy Trinity Church, Blackford	Church of the Holy Trinity	£103,000.00
Phoenix Cinema Trust Ltd	Centenary Restoration Project	£606,800.00
Ymddiriedolaeth Therapi Amgylchedd Cynlluniedig	“Therapeutic Living With Other People’s Children: An oral history of residential therapeutic child care, c. 1930–c.1980”	£197,700.00
Plantlife International	Ranscombe Nature Reserve Community Heritage Project	£550,900.00
Cyngor Dinas Preston	Preston, Avenham & Miller Parks	£875,000.00
Cyngor Bwrdeistref Redcar a Cleveland	The Streethouse Saxon Princess	£274,400.00
Hen Eglwys Blwyf Renfrew	Renfrew Old Parish Church, Renfrew	£110,000.00
Cyngor Swydd Renfrew	Paisley Town Centre THI	£1,500,000.00
Cyngor Swydd Renfrew (Gwasanaethau Addysg a Hamdden)	Renfrew Town Hall and Museum	£798,600.00
Ringwood Meeting House Association Limited	The Ringwood Meeting House Conservation and Heritage Project	£513,000.00
Ymddiriedolaeth Goedwig Rockingham	‘Rose of the Shires’ Project	£371,700.00
Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham	Boston Castle Restoration – The Learning Tower of Rotherham	£590,000.00
Royal Armouries	Fort Nelson Re-Development	£1,832,000.00

Ymgeisydd	Teitl y prosiect	Ymrwymiad
Ymddiriedolaeth Amgueddfa'r Ffiwsilwyr Brenhinol	Fusilier Museum Advance!	£300,000.00
Amgueddfa Llongau Tanfor y Llynges Frenhinol	HMS Alliance – Conservation and Access	£159,700.00
RSPB	Discover Nature – A Vision for Visitors to RSPB Minstermere	£131,100.00
RSPB De Ddwyrain Lloegr	Wild Place, Your Space	£379,300.00
Eglwys Sacred Heart, Wimbledon	Restoration of Historic Walker organ	£237,000.00
Plwyf Sacred Heart	Church of the Sacred Heart,	£139,000.00
Eglwys Gatholig Rufeinig Sacred Heart Aberdeen	Aberdeen RC Diocese	£118,600.00
Cyngor Gororau'r Alban	Kelso Townscape Heritage Initiative	£700,000.00
Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Sefton	Sefton Coast Landscape Partnership Scheme	£1,174,000.00
Eglwys Blwyf Select Vestry of Carrick	Carrick Parish Church, Ballyquin Road, Limavady, Co Londonderry BT49 9HA	£100,000.00
Ymddiriedolaeth Gadwraeth Adeiladau Castell Severndroog	Severndroog Castle Restoration and Development Project	£595,500.00
Cymdeithas Hanesyddol Shaftesbury a'r Ardal	Gold Hill Museum Renovation and Development Project	£400,000.00
Ymddiriedolaeth Amwynderau Shetland	Sumburgh Head Restoration and Development	£683,000.00
Amgueddfa Syr John Soane	Soane Masterplan Core Project: Opening up the Soane	£813,000.00
Cyngor De Ayrshire	Ayr Town Centre THI	£1,080,000.00
Cyngor Dinas Southampton	Southampton Sea City Museum Project	£4,600,000.00
Cyngor Dinas Southampton	St James' Park – Southampton	£551,000.00
Cyngor Bwrdeistref Southend-on-Sea	Prittlewell Priory Museum Re-development	£1,300,000.00
Southern Pennines Rural Regeneration Company Ltd (Pennine Prospects)	The South Pennines Watershed Landscape	£1,878,000.00
Eglwys St Chad	St Chad's Parochial Church Council	£119,176.80
Cyngor Plwyf Eglwysig Eglwys St Chad	Church of St Clement	£170,000.00
Cyngor Bwrdeistref Metropolitan St Helens	Victoria Park	£122,200.00
Eglwys St James East Crompton	St James's PCC	£108,000.00
St John the Evangelist	Whitby Parochial Church Council	£177,000.00
Eglwys St John the Evangelist, Cyngor Plwyf Eglwysig Knotty Ash	St John the Evangelist Church	£122,000.00
Eglwys Fethodistaidd St John	St John's Methodist Church Council	£151,000.00
Cyngor Eglwys Fethodistaidd St John	St John's Methodist Church	£136,000.00
Eglwys Gatholig Rufeinig St Joseph a Neuadd yr Eglwys	RC Parish of St Joseph Carterton	£119,000.00
St Luke	St Luke's Parochial Church Council	£115,000.00
St Margaret	Parochial Church Council of St Margaret	£138,000.00

Grantiau a ddyfarnwyd dros £100,000

Ymgeisydd	Teitl y prosiect	Ymrwymiad
St Margaret	Tatterford PCC	£121,000.00
Eglwys St Mary Edgehill, Cyngor Plwyf Eglwysig	St Mary's Church	£171,000.00
Cyngor Plwyf Eglwysig Eglwys St Mary	St Mary's Church	£172,000.00
Cyngor Dosbarth Eglwysig St Mary	St Mary's Church	£105,000.00
Cyngor Plwyf Eglwysig St Mary	St Mary's Church	£122,000.00
Cyngor Plwyf Eglwysig St Mary	St Mary	£101,000.00
St Matthew Chadderton	St Matthew's Church PCC	£112,000.00
Eglwys St Nicholas	Parochial Church Council of St Nicholas Whiston	£171,000.00
Eglwys St Nicholas	St Nicholas' Parochial Church Council	£178,000.00
Eglwys St Nicholas, Cyngor Plwyf Eglwysig, Whiston	St Nicholas Church	£125,000.00
Eglwys St Paul, Chester Green, Derby	Church of St Paul	£114,000.00
St Peter	St Peter's PCC	£132,000.00
St Peter's, Bilton in Holderness	St Peter's Church	£158,000.00
Cyngor Tref Staveley	Heart of Staveley Project	£114,300.00
Eglwys Ddiwygiedig Unedig Stockton	Stockton United Reformed Church (St Andrew & St George)	£180,000.00
Cyngor Dinas Stoke-on-Trent	Burslem, Burslem Park	£1,026,000.00
Cyngor Dosbarth Arfordirol Suffolk	Felixstowe Seafront Gardens	£152,300.00
Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Tameside	Tameside: Stamford Park	£1,997,500.00
Tees Valley Arts	Green TV	£245,100.00
Ymddiriedolaeth Applecross	Applecross Landscape Partnership Scheme	£999,000.00
Stori Caerdydd – Amgueddfa Caerdydd	Stori Caerdydd	£440,000.00
Yr Eglwys yng Nghymru	Taking Forward Our Church Heritage	£113,000.00
Eglwys St Cuthbert	St Cuthberts Parochial Church Council	£154,000.00
Ymddiriedolaeth Cadwraeth yr Eglwys	All Souls Church, Bolton	£3,330,000.00
Cymuned y Santes Fair	Church of St Mary (RC)	£122,000.00
Cynulleidfa Eglwys Gynulleidfaol Harden	Harden Congregational Church	£125,001.00
Ymddiriedolaeth Cresco	London Street Cathedral School	£832,000.00
Ymddiriedolaeth Dreamland	Restoration of Dreamland Margate	£384,500.00
Ymddiriedolaeth Dreamland	Restoration of Dreamland Margate	£109,000.00
The Florence Institute Trust Limited	Restoration, Repair & Conversion of the Florence Institute for Boys, Liverpool	£3,770,000.00
Ymddiriedolaeth Amgueddfa Gyhoeddus a Pharc Cyhoeddus Horniman	Horniman Gardens	£414,670.02
Ymddiriedolaeth John Clare	John Clare's Cottage: Opening a Door into the Countryside	£228,000.00
Ymddiriedolaeth Landmark	Astley Castle, Astley, Warwickshire	£1,467,000.00

Ymgeisydd	Teitl y prosiect	Ymrwymiad
The Lowry	Unlocking Salford Quays	£424,200.00
Yr Amgueddfa Forol Genedlaethol	The Maritime Archive	£4,510,000.00
Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol (NI)	The Giant's Causeway World Heritage Site – evolving, enhancing and engaging	£3,000,000.00
Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol ar gyfer Lleoedd o Ddiddordeb Hanesyddol neu Harddwch Naturiol	A shared vision for a new Stowe – transforming the experience – The National Trust	£1,500,000.00
Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol ar gyfer Lleoedd o Ddiddordeb Hanesyddol neu Harddwch Naturiol	Clumber Park Discovery & Engagement Project	£797,100.00
Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol ar gyfer Lleoedd o Ddiddordeb Hanesyddol neu Harddwch Naturiol	The Hardwick Stableyard Regeneration Project (Phase 3B of the Hardwick Project)	£187,200.00
Ymddiriedolaeth Genedlaethol yr Alban	Restoration and adaptation of No. 2–4 Threadneedle Street and No. 32 & 34–36 St. Andrew Street, Peterhead	£138,500.00
Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, Rhanbarth Wessex	Chedworth Exposed: The Golden Age of Roman Britain	£700,000.00
Urdd St John	The Open Gate: A Redevelopment Project for the Museum of the Order of St John	£1,533,000.00
Ymddiriedolaeth Palace	Assuring the Future	£877,500.00
Ymddiriedolaeth Gadwraeth Adeiladau Richhill	Richhill THI, Co Armagh	£747,000.00
Yr RSPB	Wetland restoration and management at Beckingham Marshes	£399,700.00
Ymddiriedolaeth Gadwraeth St James the Less	St James The Less Heritage Regeneration Project	£717,200.00
Cymdeithas Amgueddfa Tramway	The Stone Workshop Exhibition and Learning Centre	£893,500.00
Eglwys Prifysgol St Mary the Virgin, Rhydychen	Development Campaign for the University Church of St Mary the Virgin, Oxford	£118,500.00
Festri Eglwys St Magnus	St Magnus Scottish Episcopal Church	£125,000.00
Ymddiriedolaeth Vindolanda	Vindolanda Trust Heritage Access & Interpretation Project	£3,987,000.00
Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt ar gyfer Birmingham a'r Ardal Ddu	Moseley Bog – Tolkien's Nature Reserve	£377,900.00
Ymddiriedolaeth Thinktank	Made in Birmingham	£105,000.00
Cyngor Plwyf Eglwysig Thornham St John	Church of St John the Evangelist	£109,000.00
Cyngor Torbay	Torre Abbey Project Phase 2	£124,000.00
Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	Forgotten Landscapes Partnership	£1,474,000.00
Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	THI Canol Tref Pont-y-pŵl	£899,500.00
Eglwys Gadeiriol Truro	Inspire Cornwall	£400,000.00

Grantiau a ddyfarnwyd dros £100,000

Ymgeisydd	Teitl y prosiect	Ymrwymiad
Prifysgol Aberdeen	University of Aberdeen Library and Special Collections Centre: Conservation Studio	£875,000.00
Prifysgol Bryste	Hands on our Ancient Heritage: the Bristol Dinosaur	£294,300.00
Prifysgol Rhydychen, yr Adran Addysg Barhaus	East Oxford: one history or many? A community archaeology project	£330,700.00
Cyngor Dosbarth Metropolitan Wakefield	Pontefract THI	£788,500.00
Cyngor Walsall	Walsall Arboretum	£2,286,000.00
Ymddiriedolaeth Oriel Watts	Watts Gallery Hope Project	£523,000.00
Cyngor Plwyf Wellesbourne	Chedham's Yard Heritage Project	£780,000.00
Ymddiriedolaeth Dreftadaeth Castell Wentworth a Pharc Stainborough	The World at Wentworth	£220,000.00
Cyngor Gorllewin Swydd Berkshire	Renewal	£220,900.00
Ymddiriedolaeth Elusennol Wherry Yacht Charter	Wherry Yachts	£148,500.00
Cyngor Wigan – yr Adran Gwasanaethau Amgylcheddol	Wigan Wallgate Townscape Heritage Initiative	£1,250,000.00
Windermere Reflections: Windermere Catchment LPS	The Environment Agency	£930,300.00
Ymddiriedolaeth Penllergare – The Penllergare Trust	Penllergare Valley Woods	£221,300.00
Ymddiriedolaeth Nant Gwrtheyrn	Prosiect Treftadaeth Nant Gwrtheyrn	£527,700.00
Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Efrog	Staveley's Wetland Heritage	£474,600.00

Monitro cyflogaeth

1. O dan Erthyglau 5(1), 5(2) a 5(3) o Orchymyn Deddf Cysylltiadau Hiliol 1976 (Dyletswyddau Statudol) 2001, mae gan y Gronfa ddyletswydd i fonitro, drwy gyfeirio at y grwpiau hiliol y maent yn perthyn iddynt, ac adrodd yn flynyddol:

- a) niferoedd y:
- staff mewn swydd; ac
 - ymgeiswyr ar gyfer cyflogaeth, hyfforddiant a dyrchafiad, o bob un o'r cyfryw grwpiau; a
- b) niferoedd y staff o bob un o'r cyfryw grwpiau sydd:
- yn cael hyfforddiant;
 - yn elwa neu'n dioddef niwed o ganlyniad i weithdrefnau asesu perfformiad y Gronfa;
 - yn ymwneud â gweithdrefnau cwyno;
 - yn destun gweithdrefnau disgyblu; neu'n
 - darfod cyflogaeth â'r Gronfa.

2. Canlyniadau gwaith monitro yn 2009-10

2.1 Staff parhaol mewn swydd ar 4 Mai 2010

Nifer y staff ar 4 Mai 2010

Tarddiad ethnig	Cyfanswm
Affricanaidd	4
Asiaidd a Gwyn	1
Asiaidd Indiaidd	3
Asiaidd Pacistanaidd	2
Caribiaidd	4
Arall	3
Asiaidd Arall	1
Ethnig Cymysg Arall	1
Gwyn	216
Cyfanswm	235

2.2 Ceisiadau am gyflogaeth yn 2009-10

Monitro gwybodaeth ymgeiswyr swydd, gan gynnwys ymgeiswyr mewnol, a ymgeisiodd drwy ein gwefan swyddi am 21 o swyddi gweigion a hysbysebwyd yn allanol, rhwng 1 Ebrill 2009 a 31 Mawrth 2010.

Tarddiad ethnig	Dychwelyd cais	Rhestr fer ar gyfer cyfwelliad	Llwyddiannus mewn cyfwelliad
Affricanaidd	31	1	0
Asiaidd a Gwyn	8	1	0
Asiaidd Arall	9	1	0
Du Affricanaidd a Gwyn	1	0	0
Du Caribiaidd a Gwyn	5	0	0
Du Arall	6	0	0
Caribiaidd	10	0	0
Indiaidd	24	2	0
Cymysg Arall	10	3	1
Heb ddatgan	0	0	0
Arall	10	0	0
Pacistanaidd	16	0	0
Gwyn	1,196	114	20
Cyfanswm	1,326	122	21

2.3 Niferoedd y diwrnodau hyfforddiant a fynychir gan staff

Dengys cronfa ddata'r Gronfa am hyfforddiant mewnol ein bod wedi bodloni ein nod polisi o sicrhau bod pob aelod o staff o bob grŵp hiliol wedi cael mynediad cyfartal i gyfleoedd hyfforddi a datblygu trwy gydol y flwyddyn.

2.4 Gweithdrefnau asesu perfformiad
Yn 2009, roedd 31 o gyflogeion gwyn y graddiwyd eu perfformiad yn rhagorol, ac roedd pedwar cyflogai o grwpiau hiliol eraill y graddiwyd eu perfformiad yn rhagorol. Ni wnaeth unrhyw gyflogeion ddioddef niwed o ganlyniad i weithdrefnau asesu perfformiad.

2.5 Ceisiadau am ddyrchafiad mewnol
Yn ystod 2009–10, cafodd tri chyflogai gwyn eu dyrchafu'n barhaol yn fewnol.

2.6 Nifer y cyflogeion a fu'n ymwneud â gweithdrefnau cwyno yn ystod 2009–10

Ni chodwyd unrhyw gŵynion ffurfiol gan unrhyw gyflogeion yn ystod y flwyddyn gyfredol.

2.7 Nifer y cyflogeion a oedd yn destun gweithdrefnau disgyblu yn ystod 2009–10

Roedd un cyflogai gwyn yn destun achosion disgyblu ffurfiol yn ystod y cyfnod hwn.

2.8 Nifer y cyflogeion yn gadael cyflogaeth barhaol y Gronfa yn 2009–10

Cyflogeion gwyn	27
Pob grŵp hiliol arall	4

3. Dyletswyddau penodol

Caiff y dyletswyddau penodol ar gyflogaeth y mae'r Gorchymyn yn eu rhoi ar awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys y Gronfa, eu cynllunio i ddarparu fframwaith i fesur cynnydd mewn cyfle cyfartal yng nghyflogaeth y sector cyhoeddus. Fe'u hanelir hefyd at roi gwybodaeth fonitro i arwain mentrau a allai arwain at weithlu sy'n fwy cynrychioliadol o'r cymunedau y mae'n gweithio ynddynt a'u gwasanaethu.

Wrth hysbysebu recriwtio, mae'r Gronfa'n parhau i annog ceisiadau swydd gan grwpiau pobl dduon, Asiaidd a grwpiau lleiafrifoedd ethnig, gan gydnabod nad yw ei gweithlu eto'n cynrychioli amrywiaeth leol na chenedlaethol yn llawn.

Awarding funds from

The National Lottery®

Yn dyfarnu arian

Y Loteri Genedlaethol

information & publishing solutions

Cyhoeddwyd gan TSO (Y Llyfrfa) ac mae ar gael o'r ffynonellau isod:

Ar-lein

www.tsoshop.co.uk

Post, Ffôn, Ffacs ac E-bost

TSO

PO Box 29, Norwich, NR3 1GN

Archebion ffôn/Ymholiadau cyffredinol 0870 600 5522

Archebion trwy'r Llinell Frys Seneddol am bris Lo-call 0845 7 023474

Archebion ffacs: 0870 600 5533

E-bost: customer.services@tso.co.uk

Ffôn testun: 0870 240 3701

Y Siop Lyfrau Seneddol

12 Bridge Street, Parliament Square,

London SW1A 2JX

Archebion ffôn/Ymholiadau cyffredinol: 020 7219 3890

Archebion ffacs: 020 7219 3866

E-bost: bookshop@parliament.uk

Y Rhyngrwyd: <http://www.bookshop.parliament.uk>

TSO@Blackwell ac Asiantau Achrededig eraill

Gall cwsmeriaid hefyd archebu cyhoeddiadau o

TSO Ireland

16 Arthur Street, Belfast BT1 4GD

028 9023 8451 Ffacs 028 9023 5401

ISBN 978-0-10-296454-7

9 780102 964547